

# WOORDENBOEK NA'VI - NEDERLANDS v. 13.9

Tirea Aean (Corey McConlough) & Marki (Mark Miller)  
Compiled and Translated by Puvomun en Kayle Boessen  
www.LearnNavi.org

Laatst bijgewerkt op: 6.11.2018

Dit is het definitieve woordenboek voor het Na'vi, de taal gecreëerd door Dr. Paul Frommer voor James Cameron's film, **Avatar**. De woorden hierin komen direct van, of zijn afgeleid van Dr. Frommer.

Enkele opmerkingen: De traditionele transcriptie van Dr. Frommer is overal behouden: de IPA transcriptie wordt ook gegeven. Samengestelde niet-verbogen woorden en leenwoorden van het Engels zijn aangegeven. Sommige klankwijzigende woorden ('lenitie') zijn opgenomen mits in de officiële corpus. Sommige verbogen woorden zijn opgenomen wanneer ze nuttig werden bevonden. Merk op dat adposities vrij zijn als ze voor hun wijzigend deel ('modifier') staan, maar verplicht een achtervoegsel zijn als ze erachteraan staan.

**Vette** tekst geeft een Na'vi woord aan. *Cursieve* tekst geeft de Nederlandse definitie. Gewone tekst markeert de grammaticale categorie: haakjes bevatten verdere notities. «x» geeft een tussenvoegsel aan, waarbij *t*«pre-eerste»«1»*ar*«2»*on* de posities zijn. Punten zijn opgenomen in de IPA om lettergreep-scheidingen aan te geven en middenpunten geven de tussenvoegselposities aan (voor beginners), zoals in [*t·a.r·on*]. Onregelmatige tussenvoegsels worden aangegeven met (*ii*). Overgankelijkheid is gemarkeerd waar bekend, woorden met de markering *ww* zijn niet duidelijk of ambitransitief, of hun overgankelijkheid kan niet worden afgeleid. Veel, zo niet alle, overgankelijke werkwoorden kunnen onovergankelijk gebruikt worden in de afwezigheid van een direct object (lijdend voorwerp). Bekende modale werkwoorden en werkwoorden waarbij modale syntax gebruikt wordt zijn gemarkeerd met *wwnm*. en *wwom*., afhankelijk van de vergankelijkheid. Kennis van lenitie en andere klankveranderingen wordt verwacht. Monosyllabische woorden hebben geen klemtoonmarkering in de IPA; als een enclitisch partikel toegevoegd wordt, blijft de klemtoon van de stam behouden. Merk ook op dat allomorfen, waar gespecificeerd, vallen onder persoonlijke voorkeur en niet onderworpen aan syntactische of morfologische regels. Er zijn verschillende nuttige bijlagen met verdere informatie.

## Afkortingen:

– = morfeemgrens  
+ = morfeemgrens met lenitie  
« » = tussenvoegsel morfeem  
bn. = bijvoeglijk naamwoord  
adp. = adpositie  
bw. = bijwoord  
vw. = voegwoord  
sam. = samenstelling  
avn. = aanwijzend voornaamwoord

tw. = tussenwerpsel  
vvn. = vragend voornaamwoord  
zn. = zelfstandig naamwoord  
nvm. = niet voor mensen  
get. = getal  
avm. = alleen voor mensen  
part. = partikel  
uit. = uitdrukking  
vn. = voornaamwoord

eigenaam = eigenaam

ww. = werkwoord

wwsn. = statief niet-overgankelijk werkwoord

wwo. = overgankelijk werkwoord

wwn. = niet-overgankelijk werkwoord

wwmo. = modaal overgankelijk werkwoord

wwmn. = modaal niet-overgankelijk werkwoord

sbd. = gesubordineerd

Er is een Nederlands - Na'vi woordenboek, en een Woordenboek Gecategoriseerd op Woordsoort, welke hulpvol kunnen zijn wanneer hier zoeken niets opleverd. Vertalingen zijn ook beschikbaar in de volgende talen: Engels, Frans, Estlands, Duits, Hongaars, Portugees en Zweeds. Er zijn nog andere, onvolledige vertalingen, beschikbaar in andere talen.

## Bronnen

We hebben de bron van elk woord zo goed mogelijk aangegeven. De bron staat in een subscript achter de IPA transcriptie en geeft aan waar het woord voor het eerst gevonden werd. Begin maart 2010 stuurde Frommer ons een lijst met ongeveer 500 woorden: deze wordt nu gezien als de definitieve bron, en niet de ASG. Sommige woorden staan niet in die lijst maar zijn bevestigd door Dr. Frommer via zijn blog en emails. Dr. Frommer heeft samen met de LearnNavi.org community het **Lexical Expansion Project** opgezet om met nieuwe woorden te komen. Dit project wordt nu nog voortgezet en veel voorgestelde woorden worden gecanoniseerd en verschijnen in dit woordenboek. Woorden die veranderen door onproductieve tussenvoegsels zijn hier opgenomen als Dr. Frommer ze heeft gebruikt: woorden die een veranderde semantische betekenis hebben vanwege een productieve toevoeging zijn ook opgenomen. De volgorde van canon, van belangrijkste naar minst belangrijk, is als volgt:

- PF = Dr. Paul Frommer
- M = Het Filmscript
- JC = James Cameron
- G = De Avatarspellen
- ASG = De Activists Survival Guide
- PND = Pandorapedia.com

De Activists Survival Guide, een belangrijke vroege bron van woorden, bevatte veel verboden woorden - zie bijlage. Nochtans zijn de plantennamen en liederen duidelijk Frommeriaans, en zijn dus inbegrepen in het correcte woordenboek. James Cameron zelf heeft vele woorden verzonnen, welke Dr. Frommer vervolgens heeft gelegaliseerd. Dr. Frommer heeft enkele uitspraakfouten gelegaliseerd tijdens het filmen, deze fouten, zoals **oïsss**, zijn nu hoe dan ook canon. Tenslotte heeft Dr. Frommer enkele woorden, gemaakt door andere bronnen uit de Avatar franchise goedgekeurd, zoals de Toruk show van Cirque du Soleil en de Pandora attractie in Disney World. Andere woorden, voorgesteld door het LEP en de community zijn ook goedgekeurd. Deze bronnen zijn als volgt aangegeven: JC voor James Cameron, CP voor CCH Pounder, LA voor Laz Alonso, Prr voor Prrton, RL voor Richard Littauer, SW voor Sigourney Weaver, ZS voor Zoë Saldana, CM voor Carla Meyes, CdS voor Cirque du Soleil, D voor Disney (voor Pandora - The World of Avatar) en G voor the Avatar Game. LN staat voor LearnNavi, gebruikt waar de originele bronnen verloren zijn geraakt of dubbelzinnig zijn.

Betreffende het IPA zijn er nog enkele andere mogelijke interpretaties. Open lettergrepen gebruiken altijd een gespannen [u] uitspraak, maar gesloten lettergrepen kunnen of een gespannen [u] of een losse [ʊ] zijn. Er is geen regel voor welke van de twee te gebruiken in

gesloten lettergrepen. Dus **tsun**, bijvoorbeeld, kan of [t̥sun] of [t̥sʊn] zijn, maar lu zal altijd [lu] zijn, nooit [lʊ]. Ook zijn er afwisselende methode om de diftongen [ɛj], [aj], [ɛw], en [aw] te omschrijven, hier niet gebruikt (omdat dat Frommer het voorgaande als voorkeur heeft), deze zijn [ɛɪ], [aɪ], [ɛʊ], en [aʊ]. Betreffende lettergrepen, waar niet duidelijk gemaakt is door Dr. Frommer, zijn de groepen verdeeld in overeenkomst met het Maximale Onset-principe. Merk ook op dat de leestekens voor het aangeven van klemtoon en ejectives moeilijk te differentiëren zijn. Bijvoorbeeld het woord **atxkxe**, omschreven als [at' .k'ɛ]. Zie hier het subtiele verschil tussen de tekens ' voor ejectief en ' voor klemtoon.

Ik heb dit woordenboek zo vaak gewijzigd dat er waarschijnlijk fouten in zitten. **Rutxe**, als je er ontdekt, laat het me hier weten of via email naar [mark@learnnavi.org](mailto:mark@learnnavi.org), en ik verander ze. Wat de versie nummers betreft, ik wijzig het eerste getal bij grote wijzigingen. Ik wijzig de .0x0 als er duidelijke maar geen grote wijzigingen zijn. Uiteindelijk wijzig ik de .00x getallen als er kleine wijzigingen zijn. Raadpleeg het wijzigingenlog voor uitleg.

Ik wil graag van deze kans gebruik maken om de mensen die instrumenteel zijn geweest in het tot stand brengen en onderhouden van dit woordenboek te honoreren. Als eerste natuurlijk, Dr. Paul Frommer en zijn monumentale inzet om deze geweldige taal te creëren. Eeuwige dank aan Richard Littauer voor het op touw zetten van het originele document. Dank aan Tirea Aean (Corey Scheideman) voor zijn onbetaalbare inzet in het bijhouden van het nieuwe vocabulair dat door Dr. Frommer geïntroduceerd wordt. Veel dank gaat uit naar Tuiq, die de tijd en vaardigheid had om dit woordenboek in een online database te zetten, om andere vertalers te helpen en het wijzigen van het woordenboek eenvoudiger te maken. Tot slot dank aan **iedereen** in de Learn Na'vi Community die Na'vi helpt te bloeien!

- Mark Miller, et alia

Deze pagina is met opzet leeg gelaten.

- 'a'aw: [ʔa.ʔaw] *PF* bn. enkele, verschillende (Gebruikt bij telbare zn. in enkelvoudige vorm)
- 'akra: [ʔak.ra] *PF* zn. grond (vruchtbaar)
- 'aku: [ʔa.k.u] *PF* wwo. verwijderen, wegemen, uittrekken
- 'al: [ʔal] *PF* wwo. verspillen
- 'ali'ä: [ʔa.liʔ.æ] *PF* zn. kraag / choker
- 'ampi: [ʔam.p-i] *PF* wwo. aanraken
- 'ana: [ʔa.na] *PF* zn. hangende liaan
- 'ango: [ʔa.ŋo] *PF* bn. zacht (geluid)
- 'anla: [ʔan.l.a] *PF* wwo. verlangen naar
- 'are: [ʔa.rɛ] *PF* zn. poncho, cape, sjaal
- 'aw: [ʔaw] *PF* get. één
- 'awkx: [ʔawk'] *PF* zn. rotswand
- 'awlie: [ʔaw.li.ɛ] *PF* bw. eens (in het verleden)
- 'awlo: [ʔaw.lo] *PF* bw. eens
- 'awm: [ʔawm] *PF* zn. kamp
- 'awnim: [ʔaw.nim] *PF* wwo. vermijden (sam. van 'i'awn blijven en alim afstand)
- 'awpo: [ʔaw.po] *PF* vn. één persoon
- 'awsiteng: [ʔaw.si.'tɛŋ] *PF* bw. samen (sam. van 'aw een en teng gelijk, hetzelfde)
- 'awstengyem: [ʔaw.stɛŋ.j'ɛm] *PF* wwo. twee dingen samenvoegen (ii) (sam. van 'awsiteng samen en yem plaatsen)
- 'awve: [ʔaw.vɛ] *PF* bn. eerste (rangtelwoord) (afgeleid van 'aw een)
- 'ä: [ʔæʔ] *PF* tw. oeps!
- 'änsyem: [ʔæn.'sjɛm] *PF* bn. compleet
- 'ärɪp: [ʔæ.r'ip] *PF* wwo. (iets) verplaatsen
- 'e'al: [ʔɛ.'ʔal] *PF* bn. slechtste
- 'e'in: [ʔɛ.'ʔin] *PF* zn. kalebas
- 'e'insey: [ʔɛ.'ʔin.sɛj] *PF* zn. beker (gemaakt van een kalebas) (sam. van 'e'in kalebas en sey beker, kom (minimaal aangepaste natuurlijke bronnen))
- 'efu: [ʔɛ.f.u] *PF* wwo. voelen
- 'eko: [ʔɛ.k.o] *PF* wwo. aanvallen
- 'ekong: [ʔɛ.koŋ] *PF* zn. ritme
- 'ekxin: [ʔɛ.'k'in] *PF* bn. strak
- 'ekxinum: [ʔɛ.'k'i.num] *PF* zn. strakheid, losheid (sam. van 'ekxin strak en um los)
- 'ekxinumpe: [ʔɛ.'k'i.num.pɛ] *PF* vvn. hoe vast, los? (afgeleid van 'ekxinum strakheid, losheid)
- 'em: [ʔɛm] *PF* wwo. koken
- 'emyu: [ʔɛm.ju] *PF* zn. kok (afgeleid van 'em koken)
- 'en: [ʔɛn] *PF* zn. gok, voorgevoel, intuïtie
- 'engeng: [ʔɛŋ.ɛŋ] *PF* bn. vlak
- 'en si: [ʔɛn 's-i] *PF* wwn. een gegronde gok doen (afgeleid van 'en raden)
- 'eoio: [ʔɛ.o.i.o] *PF* bn. ceremonieel
- 'etnaw: [ʔɛt.naw] *PF* zn. schouder
- 'evan: [ʔɛ.van] *PF* zn. jongen (spreektaal) (afgeleid van 'evengan jongen)
- 'eve: [ʔɛ.vɛ] *PF* zn. meisje (spreektaal) (afgeleid van 'evenge meisje)
- 'eveng: [ʔɛ.vɛŋ] *PF* zn. kind
- 'evengan: [ʔɛ.vɛ.ŋan] *PF* zn. jongen (afgeleid van 'eveng kind)
- 'evenge: [ʔɛ.vɛ.ŋɛ] *PF* zn. meisje (afgeleid van 'eveng kind)
- 'evi: [ʔɛ.vi] *PF* zn. kindje (aanhankelijke vorm van 'eveng kind)
- 'ewan: [ʔɛ.wan] *PF* bn. jong
- 'ewll: [ʔɛ.wll] *PF* zn. plant
- 'ewrang: [ʔɛw.ran] *PF* zn. weefgetouw
- 'eylan: [ʔɛj.lan] *PF* zn. vriend
- 'eylanay: [ʔɛj.la.'naj] *PF* zn. bekende (met potentieel een vriend te worden) (afgeleid van 'eylan vriend)
- 'eyng: [ʔɛ.jŋ] *PF* ww. antwoorden
- 'eyt: [ʔɛjt'] *PF* zn. het symbool 8 (niet de waarde acht)
- 'i'a: [ʔi.'a] *PF* wwn. beëindigen
- 'ia: [ʔi.'a] *PF* wwn. opgaan in (spiritueel)
- 'ipu: [ʔi.pu] *PF* bn. humoristisch, leuk, amusant
- 'it: [ʔit'] *PF* zn. beetje, kleine hoeveelheid
- 'itan: [ʔi.tan] *JC,PF* zn. zoon
- 'ite: [ʔi.tɛ] *JC,PF* zn. dochter
- 'itetsyip: [ʔi.tɛ.tsjip'] *PF* zn. dochtertje (kooswoord) (afgeleid van 'ite dochter)
- 'i'awn: [ʔi.'i'awn] *PF* wwn. blijven
- 'ihayu: [ʔi.'hɛ.ju] *PF* zn. spiraal
- 'in: [ʔin] *PF* wwsn. bezig zijn, druk zijn
- 'ip: [ʔip] *PF* wwn. verdwijnen, uit zicht verdwijnen
- 'llngo: [ʔll.ŋo] *PF* zn. heup
- 'o': [ʔoʔ] *PF* bn. wat plezier brengt, opwindend
- 'ok: [ʔok'] *PF* zn. herinnering
- 'okrol: [ʔok.'rol] *PF* zn. geschiedenis (oud) (afgeleid van 'ok herinnering en rol lied)

- 'oktr:** [ʔok.tɾ] *PF* zn. *herdenkingsdag* (sam. van **'ok** *herinnering* en **tr** *dag*)
- 'okvur:** [ʔok.'vur] *PF* zn. *geschiedenis (niet oud)* (sam. van **'ok** *herinnering* en **vur** *verhaal*)
- 'om:** [ʔom] *PF* bn. *violet, paars, magenta*
- 'ompin:** [ʔom.pin] *PF* zn. *violet, paars, magenta* (afgeleid van **'om** *paars*)
- 'on:** [ʔon] *PF* zn. *vorm*
- 'ong:** [ʔ.oŋ] *PF* ww. *bloeien*
- 'ongokx:** [ʔ.o.ŋ.okʔ] *PF* wwn. *geboren worden* (sam. van **'ong** *ontvrouwen* en **nokx** *baren*)
- 'ongop:** [ʔo.ŋ.opʔ] *PF* wwo. *ontwerpen* (sam. van **'on** *vorm* en **ngop** *creëren*)
- 'ongopyu:** [ʔo.ŋop.ju] *PF* zn. *ontwerper* (afgeleid van **'ongop** *ontwerp*)
- 'on si:** [ʔon.s-i] *PF* wwn. *vormen, (iets) vormgeven* (afgeleid van **'on** *vorm*)
- 'opin:** [ʔo.pin] *PF* zn. *kleur*
- 'opinsung:** [ʔo.pin.s-uŋ] *PF* wwo. *kleuren, inkleuren* (sam. van **'opin** *kleur* en **sung** *toevoegen*)
- 'opin vultsyip:** [ʔo.pin.vul.tʂipʔ] *PF* zn. *(was)krijtje* (sam. van **'opin** *kleur* en **vultsyip** *stok*)
- 'ora:** [ʔo.ra] *PF* zn. *meer*
- 'oratsyip:** [ʔo.ra.tʂipʔ] *PF* zn. *plas, poel* (afgeleid van **'ora** *meer*)
- 'otxang:** [ʔo.'t'aŋ] *PF* zn. *muziekinstrument (algemene term)*
- 'rrko:** [ʔ.r.k.o] *PF* wwn. *rollen*
- 'rrpxom:** [ʔr.p'om] *PF* zn. *donder, onweer*
- 'u:** [ʔu] *PF* zn. *ding (object, feit)*
- 'ul:** [ʔ-ul] *PF* wwn. *verhogen, vermeerderen*
- 'umtsa:** [ʔum.tsa] *PF* zn. *medicijn*
- 'uo:** [ʔu.o] *PF* vn. *iets*
- 'upe:** [ʔu.pɛ] *PF* vvn. *welk (ding)* (sam. van **'u** *ding* en **pe** *vvn. markeerder*)
- 'upxare:** [ʔu.'p'a.rɛ] *PF* zn. *boodschap, bericht*
- 'ur:** [ʔur] *PF* zn. *zicht, uitzicht, aangezicht*

## A

- a:** [a] *PF, LN* part. *bepaling attributieve markeerder*
- afpawŋ:** [a.'fpawŋ] *PF* zn. *rouw*
- afpawŋ si:** [a.'fpawŋ.s-i] *PF* wwn. *rouwen* (afgeleid van **afpawŋ** *rouw*)
- aho:** [a.'ho] *PF* wwn. *bidden*
- akrrmaw:** [a.'kr.maw] *PF* vw. *na (tijd)* allomorf van **mawkr** (sam. van **krr** *tijd* en **maw** *na*)
- akrrta:** [a.'kr.ta] *PF* vw. *sinds (tijd)* allomorf van **takrra** (sam. van **krr** *tijd* en **ta** *van*)
- akum:** [a.'kum] *PF* vw. *dat (als een resultaat)* (afgeleid van **kum** *resultaat*) deze vorm volgt het resultaat, dus: 'Poe yawne slolu oer akum, niftxan lu sevin' (*Ze was zo mooi dat ik verliefd op haar werd.*); see also 'kuma'
- alaksi:** [a.'lak.si] *PF* bn. *klaar*
- alim:** [a.'lim] *PF* bw. *ver weg, op een afstand* (afgeleid van **lim** *ver, ver zijn*)
- alo:** [a.'lo] *PF* zn. *tijd, beurt, een van een herhalende actie*
- alu:** [a.'lu] *PF* vw. *dat is, met andere woorden* (afgeleid van **a** *bepaling attributieve markeerder* en **lu** *zijn*) (Gebruikt voor bijstellingen)
- alunta:** [a.'lun.ta] *PF* vw. *vanwege, omdat*
- am'a:** [am.'ʔa] *PF* zn. *twijfel*
- am'ake:** [am.'ʔa.ke] *PF* bn. *zeker, overtuigd* (sam. van **am'a** *twijfel* en **ke** *niet*)
- am'aluke:** [am.'ʔa.lu.ke] *PF* bw. *zonder twijfel* (afgeleid van **am'ake** *verzekerd*)
- apxa:** [a.'p'a] *PF* bn. *groot nvm.*
- asim:** [a.'sim] *PF* bw. *nabij* (afgeleid van **sim** *dichtbij*)
- atan:** [a.'tan] *JC* zn. *licht*
- atanvi:** [a.'tan.vi] *PF* zn. *lichtstraal* (afgeleid van **atan** *licht*)
- atanzaw:** [a.'tan.zaw] *PF* zn. *gevorkte bliksem* (afgeleid van **atan** *licht* en **swizaw** *pijl*)
- atxar:** [a.'t'ar] *PF* bn. *geur van levende dieren, zo als bij een drinkgebied*
- atxkxe:** [at'.k'ɛ] *PF* zn. *land*
- atxkxerel:** [at'.k'ɛ.rɛl] *PF* zn. *(land)kaart* (sam. van **atxkxe** *land* en **rel** *afbeelding*)
- au:** [a.'u] *JC* zn. *trommel (gemaakt van huiden)*
- au:** [a.'u] *LA* tw. *uitroep van ontsteltenis*
- aungia:** [a.'u.ŋi.a] *PF* zn. *voorteken, omen*
- awnga:** [aw.'ŋa] *PF* vn. *wij* (afgeleid van **ayoeng** *wij*)
- ayfo:** [aj.'fo] or [a.j.'fo] *PF* vn. *zij* (afgeleid van **po** *hij, zij*)
- aylaru:** [aj.'la.ru] *PF* vn. *naar de anderen* (samentrekking van **ay-lahe-ru**)

**aynga:** [aj. 'ŋa] *PF* vn. *jullie allen, jullie* (afgeleid van **nga** *jij*)  
**ayoe:** [aj. 'o.ɛ] *PF* vn. *wij* (*exclusief*) (afgeleid van **oe** *ik*)  
**ayoeng:** [aj. 'wɛŋ] *PF* vn. *wij, ons* (*inclusief*) (afgeleid van **oe** *ik*) (**ayoenga-** basis voor ach-

tervoegsels)  
**ayu:** [a. 'ju] *PF* zn. *dingen* (afgeleid van 'u *ding*) (nooit meervoud **u**)

## E

**eampin:** [ʔɛ.am.pin] *PF* zn. *blauw, groen* (afgeleid van **ean** *blauw, groen*)  
**ean:** [ʔɛ.an] *PF* bn. *blauw, groen*  
**ekxan:** [ɛ. 'k'an] *PF* zn. *barricade, obstakel*  
**ekxan si:** [ɛ. 'k'an s-i] *PF* wwn. *buitensluiten, er uit houden* (afgeleid van **ekxan** *barricade, obstructie*)  
**ekxtxu:** [ɛk'. 't'u] *PF* bn. *ruw*  
**eltu:** [ʔɛl.tu] *PF* zn. *brein*  
**eltu lefngap:** [ʔɛl.tu ɛ. 'fŋapʔ] *PF* zn. *computer* (sam. van **eltu** *brein* en **lefngap** *metalen*)  
**eltu tixen si:** [ʔɛl.tur ti. 't'ɛn s-i] *PF* wwn. *interessant of intrigerend zijn* (afgeleid van **eltu-r** *brein* (*datief*) en **tixen** *wakker-zijn*)  
**eltu si:** [ʔɛl.tu s-i] *PF* wwn. *luisteren* (afgeleid van **eltu** *hersen*)  
**emkä:** [ɛm. 'k'æ] *PF* wwo. *oversteken, kruisen* (afgeleid van **emza'u** *halen, overwinnen* en **kä** *gaan*)  
**emrey:** [ɛm. 'r.ɛj] *PF* wwn. *overleven*  
**emza'u:** [ɛm. 'z.a.ʔ.u] *PF* wwo. *halen* (bv. *een test*) (sam. van **za'u** *over*)  
**eo-:** [ʔɛ.o] *PF* adp. *voor* (*plaats*)

**eoli'uvi:** [ʔɛ.o.li.ʔu.vi] *PF* zn. *prefix* (afgeleid van **eo-** *voor* en **li'u** *woord*)  
**ep'ang:** [ɛp. 'ʔaŋ] *PF* bn. *complex, ingewikkeld*  
**epxang:** [ɛ. 'p'aŋ] *PF* zn. *stenen pot die een kleine giftige spinachtige bevat*  
**etrɪp:** [ʔɛt.rɪpʔ] *PF* bn. *gunstig, voorspoedig*  
**ewktswo:** [ʔɛwk.tswɔ] *PF* zn. *smaak* (*zintuig*) (afgeleid van **ewku** *proeven*)  
**ewku:** [ʔɛw.k.u] *PF* wwo. *proeven* (*niet doelbewust*)  
**eyawr:** [ɛ. 'jawr] *PF* bn. *juist, correct*  
**eyawrfya:** [ɛ. 'jawr.fya] *PF* zn. *juiste manier* (*om iets te doen*), *correcte pad* (afgeleid van **eyawr** *juist, correct* en **fya'o** *pad, wijze, manier*)  
**eyk:** [ɛjkʔ] *JC,PF* wwo. *leiden*(F)  
**eyktan:** [ɛjk.tan] *JC* zn. *leider* (afgeleid van **eyk** *leiden*)  
**eyktanay:** [ɛjk.ta. 'naɪ] *JC,PF* zn. *onderbaas, één stap onder leider* (afgeleid van **eyktan** *leider*)  
**eykyu:** [ɛjk.ju] *PF* zn. *leider* (*tijdelijk, b.v. van een kleine groep als een jacht-groep*) (afgeleid van **eyk** *leiden*)

## F

**fa-:** [fa] *PF* adp. *met behulp van, door middel van*  
**fahew:** [fa. 'hɛw] *PF* zn. *geur*  
**faoi:** [ʔfa.o.i] *PF* bn. *glad*  
**fayluta:** [faɪ. 'lu.ta] *PF* zn. *deze woorden* (*samentrekking van fay+li'u-t a, patientief.*)  
**fäkä:** [fæ. 'k'æ] *PF* wwn. *omhoog gaan* (sam. van **fäpa** *top* en **kä** *gaan*)  
**fäpa:** [ʔfæ.pa] *PF* zn. *top, bovenkant*  
**fäza'u:** [fæ. 'z.a.ʔ.u] *PF* wwn. *omhoog komen* (sam. van **fäpa** *top* en **za'u** *komen*)  
**fe':** [fɛʔ] *PF* bn. *slecht* nvm.  
**fe'lup:** [ʔfɛ.lupʔ] *PF* bn. *goedkoop, smakeloos* (sam. van **fe'** *slecht* en **lupra** *stijl*)

**fe'ran:** [ʔfɛʔ.ran] *PF* zn. *beschadigde natuur/basis, iets dat slecht ontvangen wordt of beschadigd* (sam. van **fe'** *slecht* en **ran** *natuur, essentie*)  
**fe'ranvi:** [ʔfɛʔ.ran.vi] *PF* zn. *blaam, misvorming, vlek* (afgeleid van **fe'ran** *beschadigde natuur*)  
**fe'ul:** [ʔfɛ.ʔ.ul] *PF* wwn. *verslechteren, slechter worden* (sam. van **fe'** *slecht* en 'ul *vermeerderen*)  
**fekem:** [ʔfɛ.kɛm] *PF* zn. *ongeluk* (sam. van **fe'** *slecht* en **kem** *actie*)  
**fekum:** [ʔfɛ.kum] *PF* zn. *nadeel, bezwaar, keerzijde* (sam. van **fe'** *slecht* en **kum** *resultaat*)

- fekumnga'**: [fɛ.kum.ŋaʔ] *PF* bn. *nadelig* (afgeleid van **fekum** *nadeel, bezwaar, keerzijde*)
- few-**: [fɛw] *PF* adp. *tegenover, mikkend op de overkant van*
- fewi**: [fɛ.w.i] *PF* wwo. *(op)jagen*
- fewtusok**: [fɛw.tu.sokʰ] *PF* bn. *tegenover, aan de overkant* (afgeleid van **few-** *tegenover*)(In spreektaal, **fewtsok** (few.t̥sok))
- fi'u**: [fi.'ʔu] *PF* avn. *dit (ding)* (afgeleid van 'u *ding*)
- fi'fya**: [fi.'fja] *PF* bw. *op deze manier, zoals dit* (afgeleid van **fya'o** *pad*)
- fikem**: [fi.'kɛm] *PF* avn. *dit, deze (actie)* (afgeleid van **kem** *actie, daad*)
- fipo**: [fi.'po] *PF* avn. *dit, deze (persoon of ding)* (afgeleid van **po** *hij, zij*)
- fitrr**: [fi.'tɾ] *PF* bw. *vandaag* (afgeleid van **tr** *dag*)
- fitsap**: [fi.'tsapʰ] *PF* bw. *elkaar* (sam. van **fipo** *deze (persoon)* en **tsapo** *die (persoon)*)
- fitseng(e)**: [fi.'tsɛŋ(ɛ)] *PF* bw., zn. *hier, deze plaats* (afgeleid van **tseng** *plaats*)
- fitxan**: [fi.'tʰan] *PF* bw. *zo (veel)* (afgeleid van **txan** *dit*)
- fitxon**: [fi.'tʰon] *PF* bw., zn. *vannacht* (afgeleid van **txon** *nacht*)
- fkān**: [fk.an] *PF* wwn. *zich voelen als*
- fkārut**: [fk'a.rutʰ] *PF* ww. *pellen*
- fkay**: [fkaj] *PF* bn. *hatelijk*
- fkew**: [fkɛw] *PF* bn. *machtig*
- fkēytok**: [fkɛj.t.okʰ] *PF* wwo. *bestaan* (afgeleid van **kifkeyti** *tok in de wereld zijn*)
- fkip-**: [fkɪpʰ] *PF* adp. *boven tussen*
- fko**: [fko] *PF* vn. *een, men* (ongespecificeerd *onderwerp*)
- fkxake**: [fk'x.a.k.ɛ] *PF* ww. *jeuken*
- fkxara**: [fk'x.a.ra] *PF* zn. *stress* (*mentaal of emotioneel gevoel*)
- fkxaranga'**: [fk'x.a.ra.ŋaʔ] *PF* bn. *stressvol* (afgeleid van **fkxara** *stress*)
- fkxen**: [fk'ɛn] *PF* zn. *groente* (*eten*)
- fkxile**: [fk'x.i.lɛ] *PF* zn. *halsketting*
- flawkx**: [flawkʰ] *PF* zn. *leer, leder*
- flawm**: [flawm] *PF* zn. *wang*
- flä**: [fl.æ] *PF* wwn. *slagen*
- flew**: [flɛw] *PF* zn. *keel*
- fli**: [fli] *PF* bn. *dun* nvm.
- flinutx**: [fli.'nutʰ] *PF* zn. *dikte* (sam. van **fli** *dun* en **nutx** *dik*)
- flrr**: [flɾ] *PF* bn. *vriendelijk, mild, teder* (*mensen of dingen*)
- fmā**: [fm.al] *PF* wwo. *volhouden*
- fmawn**: [fmawn] *PF* zn. *nieuws, iets om te melden*
- fmawnta**: [fmawn̩ta] *PF* zn. *dat nieuws* (*samentrekking van fmawn-it a*)
- fmētok**: [fm.ɛ.t.okʰ] *PF* wwo. *testen*
- fmi**: [fm.i] *PF* wwmō. *proberen* (met de *subjonctief*)
- fmokx**: [fmokʰ] *PF* zn. *jalouzie, nijd*
- fman**: [fm.an] *PF* wwo. *goed zijn in*
- fnawe'**: [fna.'wɛʔ] *PF* bn. *laf*
- fnawe'tu**: [fna.'wɛʔ.tu] *PF* zn. *lafaard* (afgeleid van **fnawe'** *laf*)
- fnel**: [fnɛl] *PF* zn. *soort, type*
- fnelan**: [fnɛ.lan] *PF* zn. *man* (afgeleid van **fnel** *soort, type*)
- fnēle**: [fnɛ.lɛ] *PF* zn. *vrouw* (afgeleid van **fnel** *soort, type*)
- fnēpe**: [fnɛ.pɛ] *PF* vvn. *welk soort allomorf van pefnel*
- fnētxum**: [fnɛ.'tʰum] *PF* zn. *allergeen* (afgeleid van **txum** *vergif*)
- fngap**: [fŋapʰ] *PF* zn. *metaal*
- fngä'**: [fŋ.æʔ] *PF* wwn. *zich ontlasten* (*Op Aarde: naar het toilet gaan*)
- fngä'tseng**: [fŋ.æʔ.tɛŋ] *PF* zn. *toilet* (*op Aarde*) (sam. van **fngä'** *zich ontlasten* en **tseng** *plaats*)
- fngo'**: [fŋ.oʔ] *PF* wwo. *vereisen, nodig hebben*
- fnu**: [fn.u] *PF* wwn. *wees stil, stil zijn*
- fo**: [fo] *PF* vn. *zij* (afgeleid van **ay+** (*meervoudsvoorvoegsel, vervalt door lenitie*) en **po** *hij, zij*)
- fpak**: [fp.akʰ] *PF* wwn. *actie uitstellen, wachten*
- fpe'**: [fp.ɛʔ] *PF* wwo. *zenden, sturen*
- fpeio**: [fpɛ.'i.o] *PF* zn. *uitdaging* (*ceremonieel*)
- fpi+**: [fpi] *PF* adp. *in het belang van, voor het nut van*
- fpil**: [fp.il] *PF* wwo. *denken*
- fpilfya**: [fpil.fja] *PF* zn. *gedachtenpatroon, manier van denken* (sam. van **fpil** *denken* en **fya'o** *manier*)
- fpom**: [fpom] *PF* zn. *vrede, geluk*
- fpomron**: [fpom.'ɾon] *PF* zn. *gezondheid of welzijn* (*mentaal*) (afgeleid van **fpom** *welzijn* en **ronsem** *gedachten*) avm.



- fpomronga'**: [fpom.'ro.ŋaʔ] *PF* bn. *gezond (mentaal)* (sam. van **fpom** *welzijn, vrede, geluk* en **ronsem** *gedachten*) nvm.
- fpomtokx**: [fpom.'tokʔ] *PF* zn. *gezondheid (fysiek)* (sam. van **fpom** *welzijn* en **tokx** *lichaam*) avm.
- fpomtokxnga'**: [fpom.'tokʔ.ŋaʔ] *PF* bn. *gezond (fysiek)* (sam. van **fpom** *welzijn, vrede, geluk* en **tokx** *lichaam*) nvm.
- fpxamo**: [ʔp'a.mo] *PF* bn. *vreselijk, verschrikkelijk*
- fpxäkim**: [ʔp'·æ.kim] *PF* wwn. *binnenkomen*
- fra'u**: [ʔfra.ʔu] *PF* zn. *alles* (afgeleid van 'u *ding*)
- fracya**: [ʔfra.fja] *PF* bw. *op elke manier* (sam. van **fra'u** *alles* en **fy'a** *manier*)
- frakrr**: [ʔfra.kʔ] *PF* bw. *altijd* (afgeleid van **krr** *tijd*)
- fralo**: [ʔfra.lo] *PF* bw. *elke keer, elke tijd* (afgeleid van **alo** *tijd, beurt*)
- frapo**: [ʔfra.po] *PF* zn. *iedereen* (afgeleid van **po** *hij/zij*)
- frato**: [ʔfra.to] *PF* part. *overtreffende trap markeerder dan alles*
- fratrr**: [ʔfra.'tr] *PF* bw. *dagelijks, elke dag* (afgeleid van **trr** *dag*)
- fratseng**: [ʔfra.tʂɛŋ] *PF* bw. *overal* (afgeleid van **tseng** *plaats*)
- fratxon**: [ʔfra.'t'on] *PF* bw. *elke nacht* (afgeleid van **txon** *nacht*)
- frawzo**: [ʔfraw.'zo] *PF* tw. *alles is goed* (afgeleid van **fra'u** *alles* en **zo** *goed zijn*)
- frir**: [ʔfrir] *PF* zn. *laag*
- frip**: [ʔfr-ipʔ] *PF* wwo. *bijten*
- frifen**: [ʔf-ʔ.f-ɛn] *PF* wwo. *bezoeken*
- frrtu**: [ʔfʔ.tu] *PF* zn. *gast, bezoeker*
- fta**: [ʔfta] *PF* zn. *knoop*
- ftang**: [ʔft-aŋ] *PF* wwmn. *stoppen*
- fta si**: [ʔfta s-i] *PF* wwn. *knopen, een knoop maken* (afgeleid van **fta** *knoop*)
- ftawnemkrr**: [ʔftaw.'nɛm.kʔ] *PF* zn. *verleden* (sam. van **ft«awn»em** *voorbij gaan* en **krr** *tijd*)
- ftär**: [ʔftæʔ] *PF* bn. *links (niet rechts)*
- ftärpa**: [ʔftæʔ.pa] *PF* zn. *linkerkant* (sam. van **ftär** *links* en **pa'o** *kant*)
- fte**: [ʔftɛ] *PF* vw. *zodat* (met de subjunctieve wijs in de afhankelijke clause)
- fteke**: [ʔftɛ.ke] *PF* vw. *zodat niet* (sam. van **fte** *zodat* en **ke** *niet*) (met subjunctief werkwoord in de afhankelijke zinsdeel)
- ftem**: [ʔft-ɛm] *PF* wwo. (*iets*) *passeren*
- ftia**: [ʔft-i.'a] *PF* wwo. *studeren*
- ftu-**: [ʔftu] *PF* adp. *vanuit (richting)*
- ftue**: [ʔftu.ɛ] *PF* bn. *makkelijk, simpel*
- ftumfa-**: [ʔftum.fa] *PF* adp. *vanuit, vanuit de binnenkant van* (afgeleid van **mifa** *binnen*)
- ftxavang**: [ʔft'a.vaŋ] *PF* bn. *hartstochtelijk*
- ftxey**: [ʔft'·ɛj] *PF* wwo. *kiezen*
- ftxey**: [ʔft'ɛj] *PF* vw. *weder, of*
- ftxi**: [ʔft'i] *PF* zn. *tong*
- ftxilor**: [ʔft'i.'loʔ] *PF* bn. *lekker, goed smakend* (sam. van **ftxi** *tong* en **lor** *mooi*)
- ftxivä'**: [ʔft'i.'væʔ] *PF* bn. *vies, slecht smakend* (sam. van **ftxi** *tong* en **vä'** *vervelend*)
- ftxoä**: [ʔft'o.'zæ] *PF* zn. *feestdag, blijde gebeurtenis*
- ftxoä si**: [ʔft'o.'zæ s-i] *PF* wwn. *vieren* (afgeleid van **ftxoä** *viering, feest*)
- ftxuli'u**: [ʔft'·u.'li.ʔu] *PF* wwn. *oreren, een toespraak houden* (sam. van **täftxu** *weven* en **li'u** *woord*)
- ftxuli'uyu**: [ʔft'u.'li.ʔu.ju] *PF* zn. *orator, (publieke) spreker* (afgeleid van **ftxuli'u** *oreren, toespraak houden*)
- fu**: [ʔfu] *PF* vw. *of*
- fuke**: [ʔfu.'kɛ] *PF* vw. *of niet* (sam. van **fu** *of* en **ke** *niet*)
- fula**: [ʔfu.la] *PF* vn., sbd. *dat* (sam. van **fi'ul** *dit (agentief)* en **a** *bepaling attributieve markeerder*)
- furia**: [ʔfu.ri.a] *PF* vn., sbd. *dat* (sam. van **fi'uri** *dit (topicaal)* en **a** *bepaling attributieve markeerder*)
- futa**: [ʔfu.ta] *PF* vn., sbd. *dat* (sam. van **fi'u-t** *dit (patientief)* en **a** *bepaling attributieve markeerder*)
- fwa**: [ʔfwa] *PF* vn., sbd. *dat* (gesubordineerd zinsdeel markeerder) (sam. van **fi'u** *dit (subjectief)* en **a** *bepaling attributieve markeerder*)
- fwang**: [ʔfw-aŋ] *PF* bn. *hartig, umami, rijk van smaak*
- fwefwi**: [ʔfw-ɛ.fw-i] *PF* wwn. *fluiten*
- fwel**: [ʔfwɛl] *PF* bn. *kapot*
- fwem**: [ʔfwɛm] *PF* bn. *stomp (punt)*
- fwep**: [ʔfwɛpʔ] *PF* zn. *stof (op een oppervlak)*
- fwew**: [ʔfw-ɛw] *PF* wwo. *zoeken*

**fwi:** [fw·i] *PF* wwn. *uitglijden, glijden*  
**fwìng:** [fwìŋ] *PF* zn. *vernederling, verlegenheid, gezichtsverlies*  
**fwìng si:** [fwìŋ s·i] *PF* wwn. *vernederen* (afgeleid van **fwìng** *vernederling*)  
**fwopx:** [fwopˀ] *PF* zn. *stof (in de lucht)* (afgeleid van **fwep** *stof* en **piwopx** *wolk*)  
**fya'o:** [ˀfja.ʔo] *PF* zn. *pad, wijze, manier*  
**fyalì'u:** [ˀfja.li.ʔu] *PF* zn. *bijwoord* (sam. van **fya'o** *pad, manier* en **li'u** *woord*)  
**fyan:** [fjan] *PF* zn. *constructie bedoeld om iets schoon en van de grond te houden*  
**fyanì:** [ˀfjan.ji] *PF* zn. *rek, plank* (sam. van **fyan** *constructie bedoeld om iets schoon en van de grond te houden* en **yì** *plank, trede, rand, niveau*)  
**fyanjo:** [ˀfjan.jo] *PF* zn. *tafel, verhoogd werkblad* (sam. van **fyan** *constructie bedoeld om iets schoon en van de grond te houden* en **yo** *oppervlak*) Noot: in spreektaal kan **yo** gebruikt worden i.p.v. **fyanjo**.  
**fya:pe:** [ˀfja.pɛ] *PF* vvn. *hoe* allomorf van **pefya**

## H

**ha:** [ha] *PF* bw. *dus, in dat geval*  
**ha':** [h·aʔ] *PF* wwn. *passen, aanvullen, verbeteren*  
**ha'ngir:** [haʔ.ŋir] *PF* zn. *middag*  
**hafyon:** [ha.ˀfjon] *PF* zn. *wijsheid*  
**hafyonga':** [ha.ˀfjo.ŋaʔ] *PF* bn. *wijs* (afgeleid van **hafyon** *wijsheid*) nvm.  
**hahaw:** [ˀh·a.h·aw] *PF* wwn. *slapen*  
**ham:** [ham] *PF* bn. *vorig(e)*  
**hamalo:** [ha.ˀma.lo] *PF* bw. *vorige keer* (sam. van **ham** *vorig(e)* en **alo** *tijd*)  
**han:** [h·an] *PF* wwo. *verliezen*  
**hangham:** [ˀh·an.h·am] *PF* wwn. *lachen*  
**hangvur:** [ˀhaŋ.vur] *PF* zn. *grapje, leuk verhaal* (sam. van **hangham** *lachen* en **vur** *verhaal*)  
**hapxi:** [ha.ˀp'i] *PF* zn. *deel*  
**hapxìtu:** [ha.ˀp'i.tu] *PF* zn. *lid* (afgeleid van **hapxi** *onderdeel*)  
**hasey:** [ha.ˀsej] *PF* bn. *klaar, gedaan*  
**hasey si:** [ha.ˀsej 's·i] *PF* wwn. *volbrengen, tot een eind brengen* (afgeleid van **hasey** *gedaan, beëindigd*)  
**hawl:** [h·awl] *PF* wwo. *voorbereiden*

**fyawìntxu:** [fja.w·m.ˀt'·u] *PF* wwn. *leiden (met het geleidde in datief)* (sam. van **fya'o** *pad* en **wìntxu** *laten zien*)  
**fyawìntxuyu:** [fja.win.ˀt'u.ju] *PF* zn. *gids (persoon)* (afgeleid van **fyawìntxu** *leiden*)  
**fyel:** [fy·ɛl] *PF* wwo. *verzegelen, ondoordringbaar maken*  
**fyep:** [fj·ɛpˀ] *PF* wwo. *vasthouden, in de hand houden, vastgrijpen*  
**fyeyn:** [fjɛjn] *PF* bn. *rijp, volwassen*  
**fyeyntu:** [ˀfjɛjn.tu] *PF* zn. *volwassen persoon* (afgeleid van **fyeyn** *rijp, volgroeid*)  
**fyin:** [fjin] *PF* bn. *simpel, eenvoudig*  
**fyinep'ang:** [fjin.ɛp.ˀʔaŋ] *PF* zn. *graad van complexiteit* (sam. van **fyin** *simpel* en **ep'ang** *complex*)  
**fyinep'angpe:** [fjin.ɛp.ˀʔaŋ.pɛ] *PF* vvn. *hoe complex?* (afgeleid van **fyinep'ang** *graad van complexiteit*) (allomorf van **pefyinep'ang**)  
**fyole:** [ˀfjo.lɛ] *PF* bn. *subliem, voorbij perfectie*  
**fyolup:** [ˀfjo.lupˀ] *PF* bn. *subliem in stijl, exquisite* (sam. van **fyole** *subliem* en **lupra** *stijl*)

**hawmpam:** [ˀhawm.pam] *PF* zn. *lawaaï, een excessief, onnodig, ongepast, onverwachts of ontstellend geluid* (afgeleid van **hawng** *overloed* en **pam** *geluid*)  
**hawng:** [hawŋ] *PF* zn. *overloed*  
**hawngkrr:** [ˀhawŋ.kr] *PF* bw. *laat* (sam. van **hawng** *overloedig* en **krr** *tijd*)  
**hawntsyokx:** [hawŋ.ˀtsjokˀ] *PF* zn. *handschoen* (sam. van **hawnu** *beschermt* en **tsyokx** *hand*)  
**hawnu:** [ˀh·aw.n·u] *PF* wwo. *beschermen*  
**hawnven:** [hawŋ.ˀvɛn] *PF* zn. *schoen* (sam. van **hawnu** *beschermen* en **venu** *voet*)  
**hawre':** [haw.ˀrɛʔ] *PF* zn. *hoed* (sam. van **hawnu** *bescherm* en **re'o** *hoofd*)  
**hawtsyìp:** [ˀhaw.ˀtsjipˀ] *PF* zn. *tukje, kort slaapje* (afgeleid van **hahaw** *slaap*)  
**hay:** [haj] *PF* bn. *volgend(e)*  
**hayalo:** [ha.ˀja.lo] *PF* bw. *volgende keer* (sam. van **hay** *volgend(e)* en **alo** *tijd*)  
**hän:** [hæn] *PF* zn. *net, web*  
**hefi:** [ˀh·ɛ.f·i] *PF* wwo. *ruiken (niet doelbewust)*  
**hefitswo:** [ˀhɛ.fi.ˀtswo] *PF* zn. *reuk (zintuig)* (afgeleid van **hefi** *ruiken*)

**hek:** [h.ɛkʰ] *PF* wwn. *benieuwd zijn, vreemd, onverwacht*  
**hena:** [h.ɛ.n.a] *PF* wwo. *dragen*  
**hermeyp:** [hɛɾ.'mɛjpʰ] *PF* zn. *sneeuwvui* (afgeleid van **herwì** *sneeuw* en **meyp** *zwak*)  
**hertxayo:** [hɛɾ.t'a.jo] *PF* zn. *sneeuwveld* (afgeleid van **herwì** *sneeuw* en **txayo** *veld*)  
**herwì:** [hɛɾ.wi] *PF* zn. *sneeuw*  
**herwìva:** [hɛɾ.wi.va] *PF* zn. *sneeuwvlok* (afgeleid van **herwì** *sneeuw* en **ilva** *vlok*)  
**hewne:** [hɛ.w.nɛ] *PF* bn. *zacht (ding)*  
**heyn:** [h.ɛjn] *PF* wwn. *zitten*  
**heyr:** [hɛjɾ] *PF* zn. *borstkas*  
**hifwo:** [h.i.fw.o] *PF* wwn. *vluchten, ontsnappen*  
**hipx:** [hipʰ] *PF* wwo. *controleren*  
**hiup:** [hi.upʰ] *PF* wwn., wwo. *spugen, uitspuugen*  
**hiyik:** [hi.jikʰ] *PF* bn. *grappig, vreemd*  
**hì'ang:** [hi.ʔaŋ] *PF* zn. *insect* (sam. van **hì'i** *klein* en **ioang** *dier*)  
**hì'i:** [hi.ʔi] *PF* bn. *klein (in grootte)*  
**hìkrr:** [hi.kɾ] *PF* zn. *seconde, korte tijd* (sam. van **hì'i** *klein* en **krr** *tijd*)  
**hìm:** [him] *PF* bn. *klein (hoeveelheid)*  
**hìmpxi:** [him.'p'i] *PF* zn. *minderheid, minste, klein deel*  
**hìmtxampe:** [him.'t'am.pɛ] *PF* vvn. *hoeveel* allomorf van **pìmtxan**  
**hìmtxan:** [him.'t'an] *PF* zn. *aantal* (sam. van **hìm** *klein* en **txan** *veel*)

## I

**í'en:** [iʔ.ɛn] *JC* zn. *snaarinstrument*  
**ikut:** [i.kutʰ] *PF* zn. *grote stamper (maalgereedschap); vlees-stamp-paal*  
**il:** [i.l] *PF* wwn. *buigen*  
**inan:** [i.'n.aŋ] *PF* wwo. *lezen (b.v. het bos), kennis vergaren via de zintuigen* (klemtoon komt op eerste lettergreep bij gebruik van tussenvoegsel)  
**inanfya:** [i.'nan.fja] *PF* zn. *zintuig* (sam. van **inan** *lezen, kennis vergaren via zintuiglijke invoer* en **fya'o** *wijze, manier*)  
**ingyen:** [iŋ.jɛn] *PF* zn. *gevoel van mysterie of verwarring*  
**ingyenga':** [iŋ.jɛ.ŋaʔ] *PF* bn. *mysterieus* (afgeleid van **ingyen** *gevoel van mysterie*)

**hìmtxew:** [him.'t'ɛw] *PF* zn. *minimum* (sam. van **hìm** *klein* en **txew** *limiet*)  
**hìmtxewvay:** [him.'t'ɛw.vaɟ] *PF* bw. *minimaal* (afgeleid van **hìmtxew** *minimum*)  
**hìno:** [hi.'no] *PF* bn. *fijn, precies, gedetailleerd (van dingen)*  
**hìpey:** [hi.p.ɛj] *PF* wwn. *aarzelen, voor een korte tijd terughouden* (afgeleid van **hì'i** *klein* en **pey** *wachten*)  
**hìtxoa:** [hi.'t'o.a] *PF* tw. *sorry, vergeef me* (afgeleid van **hì'i** *klein* en **txoa** *vergeving*)  
**hoan:** [ho.aŋ] *PF* zn. *comfort*  
**hoet:** [ho.ɛtʰ] *PF* bn. *wijds, uitgebreid*  
**hol:** [hol] *PF* bn. *weinig*  
**holpxay:** [hol.'p'aj] *PF* zn. *hoeveelheid* (sam. van **hol** *weinig* en **pxay** *veel*)  
**holpxaype:** [hol.'p'aj.pɛ] *PF* vvn. *hoeveel* (sam. van **holpxay** *aantal* en **pe** *hoe*)  
**hona:** [ho.na] *PF* bn. *schattig, leuk*  
**hrrap:** [hɾ.apʰ] *PF* zn. *gevaar*  
**hu-:** [hu] *PF* adp. *met*  
**hufwa:** [hu.'fwa] *PF* vw. *alhoewel*  
**hufwe:** [hu.'fwɛ] *PF* zn. *wind*  
**hufwetsyìp:** [hu.'fwɛ.tsjipʰ] *PF* zn. *bries, windje* (afgeleid van **hufwe** *wind*)  
**hultstxem:** [h.ul.'tst'ɛm] *PF* wwo. *hinderen*  
**hum:** [h.um] *PF* wwn. *weggaan*  
**huru:** [hu.ru] *PF* zn. *pan, ketel*

**ingyentsim:** [iŋ.jɛn.tsim] *PF* zn. *mysterie, raadsel* (sam. van **ingyen** *gevoel van mysterie* en **tsim** *bron*)  
**ingyentsyìp:** [iŋ.jɛn.tsjipʰ] *PF* zn. *truuk, kunstje, vingervolgheid* (afgeleid van **ingyen** *gevoel van mysterie*)  
**io-:** [i.o] *PF* adp. *boven, over*  
**ioang:** [i.'o.aŋ] *PF* zn. *dier, beest*  
**ioi:** [i.'o.i] *PF* zn. *versiering of ceremonieel sieraad*  
**ioi si:** [i.'o.i s.i] *PF* wwn. *verfraaien* (afgeleid van **ioi** *sieraad*)  
**ionar:** [i.o.naɾ] *PF* zn. *harprijder oogkleppen*  
**irayo:** [i.'ra.jo] *JC* zn., tw. *bedankt, dank je*  
**irayo si:** [i.'ra.jo s.i] *PF* wwn. *bedanken, dank geven* (afgeleid van **irayo** *dank*)

## K

- ka-**: [ka] *PF* adp. *overheen, volledig bedekkend*
- kakpam**: [kak. 'pam] *PF* bn. *doof* (afgeleid van **pam** *geluid*)
- kakrel**: [kak. 'rɛl] *PF* bn. *blind* (afgeleid van **rel** *afbeelding, plaatje*)
- kalin**: [ka. 'lin] *PF* bn. *zoet* (*smaak*)
- kaltxi**: [kal. 't'i] *PF* tw. *hallo*
- kaltxi si**: [kal. 't'i 's-i] *PF* wwn. *groeten, hallo zeggen* (afgeleid van **kaltxi** *hallo*)
- kam-**: [kam] *PF* adp. *geleden*
- kame**: ['k.a.m.ɛ] *PF* wwo. (*in*)*zien*
- kan**: [k.an] *PF* wwo., wwo. *doelen op, bedoelen; richten, een wapen of object op een doel richten*
- kan'in**: ['k.an.ʔ.m] *PF* wwo. *focussen op, specialiseren in, geïnteresseerd zijn in* (sam. van **kan** *richten* en **'in** *bezig zijn*)
- kanfpil**: ['k.an.fp.il] *PF* wwn. *concentreren, de aandacht focussen* (sam. van **kan** *richten* en **fpil** *denken*)
- kangay**: [ka. 'ŋaj] *PF* bn. *geldig* (verwant aan **ngay** *waar*)
- kangay si**: [ka. 'ŋaj 's-i] *PF* wwn. *valideren, bevestigen* (afgeleid van **kangay** *valide, waar*)
- kanom**: ['k.a.n.om] *PF* wwo. *krijgen, verschaffen*
- kanu**: ['ka.nu] *PF* bn. *slim, intelligent* (van een *persoon*) *ofp.*
- kar**: [k.ar] *PF* wwo. *leren, doceren*
- karyu**: ['ka.r.ju] *PF* zn. *leraar* (afgeleid van **kar** *teach*)
- karyunay**: [ka.r.ju.'na.j] *PF* zn. *leraar in opleiding* (afgeleid van **karyu** *leraar*)
- kato**: ['ka.to] *PF* zn. *ritme*
- kavuk**: [ka. 'vuk<sup>7</sup>] *PF* zn. *verraad*
- kavuk si**: [ka. 'vuk<sup>7</sup> 's-i] *PF* wwn. *verraden* (afgeleid van **kavuk** *verraad*)
- kaw'it**: [kaw. 'ʔit<sup>7</sup>] *PF* bn. *helemaal niet, geen beetje* (gebruikt met **ke**; zie **ke kaw'it** *helemaal niet in uitdrukkingen*) (sam. van **ke 'aw** *niet een* en **'it** *beetje*)
- kawkrr**: ['kaw.kɾ] *PF* bw. *nooit* (sam. van **ke 'aw** *niet een* en **krr** *tijd*)
- kawkxan**: [kaw. 'k'an] *PF* bn. *vrij, niet geblokkeerd, onbelemmerd* (sam. van **ke 'aw** *niet een* en **ekxan** *barricade, obstakel*)
- kawl**: [kawl] *PF* bw. *hard, ijverig*
- kawng**: [kawŋ] *PF* bn. *slecht*
- kawnglan**: ['kawŋ.lan] *PF* bn. *met slechte intenties* (sam. van **kawng** *slecht* en **txe'lan** *hart*)
- kawngsar**: ['kawŋ.s.ar] *PF* wwo. *uitbuiten*
- kawnomum**: [kaw.'no.mum] *PF* bn. *onbekend* (sam. van **ke** *niet* en **omum** *weten*)
- kawtseng**: ['kaw.tʂɛŋ] *PF* bw. *nergens* (sam. van **ke 'aw** *niet een* en **tseng** *plaats*)
- kawtu**: ['kaw.tu] *PF* vn. *niemand* (sam. van **ke 'aw** *niet een* en **tute** *persoon*)
- kay-**: [ka.j] *PF* adp. *van nu af aan* (*in de toekomst*)
- kaym**: [kajm] *PF* zn. *avond* (*voor schemering, late middag*)
- kä**: [k.æ] *PF* wwn. *gaan*
- kä'ärìp**: [kæ. 'ʔ.æ.f.ɪp<sup>7</sup>] *PF* wwo. *duwen* (sam. van **kä** *gaan* en **'ärìp** *verplaatsen*)
- kämakto**: [kæ.'m.ak.t.o] *PF* ww. *uitrijden* (sam. van **kä** *gaan* en **makto** *rijden*)
- kämunge**: [kæ.'m.u.ŋ.ɛ] *PF* wwo. *nemen* (afgeleid van **munge** *brengen*)
- käpxì**: [kæ.'p'i] *PF* zn. *achterkant* (*deel of sectie*) (sam. van **kä** *ga* en **hapxi** *deel*)
- käsatseng**: [kæ.'sa.tʂɛŋ] *PF* bw. *daar buiten* (sam. van **kä** *ga* en **tseng** *plaats*)
- käsri:n**: [kæ.'sr.m] *PF* wwo. *uitlenen* (*aan iemand*) (afgeleid van **sri:n** *tijdelijk overgeven van de een naar een ander*)
- käteng**: ['k.æ.tɛŋ] *PF* wwn. *samen zijn met*
- ke**: [kɛ] *PF* bw. *niet*
- ke'aw**: [kɛ.'ʔaw] *PF* bn. *verdeeld, uit elkaar gehaald* (sam. van **ke** *niet* en **'aw** *een*)
- ke'u**: ['kɛ.ʔu] *PF* vn. *helemaal niets, helemaal niet* (sam. van **ke** *niet* en **'u** *ding*)
- kea**: ['kɛ.a] *PF* bn. *geen* (*voor zn.*)
- kefpomronga'**: [kɛ.fpom.'ro.ŋaʔ] *PF* bn. *ongezond* (*mentaal*) (sam. van **ke** *niet* en **fpomronga'** *gezond* (*mentaal*)) nvm.
- kefpomtøkxnga'**: [kɛ.fpom.'tok'.ŋaʔ] *PF* bn. *ongezond* (*fysiek*) (sam. van **ke** *niet* en **fpomtøkxnga'** *gezond* (*fysiek*)) nvm.
- keftxo**: [kɛ.'ft'o] *PF* bn., tw. *ongelukkig, van streek, 'Wat erg!'*
- kefyak**: [kɛ.'fjak<sup>7</sup>] *PF, P<sub>TT</sub>* part. *is het niet?, toch?* (sam. van **ke fya** *niet de manier* en **srak** *vraagmarkeerder*)
- kehe**: ['kɛ.hɛ] *PF* part., tw. *nee*

- kekem:** [ˈkɛ.kɛm] *PF vn., bw. geen actie of activiteit (sam. van ke niet en kem activiteit)*
- kelemweyney:** [kɛ.lɛm.ˈwɛj.pɛj] *PF bn. ongeduldig (afgeleid van ke niet en lemweyney geduldig)*
- kelfpomron:** [kɛl.fpɔm.ˈrɔn] *PF bn. ongezond (mentaal) (sam. van ke niet en lefpomron gezond (mentaal)) avm.*
- kelfpomtokx:** [kɛl.fpɔm.ˈtokʰ] *PF bn. ongezond (fysiek) (sam. van ke niet en fpomtokx gezondheid (fysiek)) avm.*
- kelhoan:** [kɛl.ˈho.ɑn] *PF bn. oncomfortabel (afgeleid van hoan comfortabel)*
- kelkin:** [kɛl.ˈkin] *PF bn. onnodig*
- kelku:** [ˈkɛl.ku] *PF zn. thuis, huis*
- kelku si:** [ˈkɛl.ku ˈs-i] *PF wwn. wonen (afgeleid van kelku huis)*
- kelsar:** [kɛl.ˈsɑr] *PF bn. nutteloos (sam. van ke niet en lesar nuttig)*
- keltrrr:** [kɛl.ˈtɾ.tɾ] *PF bn. ongewoon (afgeleid van ke niet en letrrrr gewoon)*
- keltsun:** [kɛl.ˈtsun] *PF bn. onmogelijk (sam. van ke niet en tsun kunnen)*
- kem:** [kɛm] *PF zn. actie, daad*
- kemli'ʉ:** [ˈkɛm.li.ʉ] *PF zn. werkwoord (sam. van kem actie en li'ʉ woord)*
- kemli'ʉvi:** [ˈkɛm.li.ʉ.vi] *PF zn. tussenvoegsel (afgeleid van kemli'ʉ werkwoord)*
- kempe:** [ˈkɛm.pɛ] *PF vvn. wat, welke (actie) allomorf van pehem (sam. van kem actie, daad)*
- kem si:** [ˈkɛm ˈs-i] *PF wwn. doen (afgeleid van kem actie, daad)*
- kemwiä:** [kɛm.ˈwi.æ] *PF bn. oneerlijk, onjuist, fout, onterecht (sam. van ke niet en muiä eerlijk, goed, terecht)*
- ken'aw:** [kɛn.ˈʔaw] *PF bw. niet alleen (sam. van ke niet en ni'aw alleen)*
- keng:** [kɛŋ] *PF bw. gelijk aan, zoveel als*
- kenong:** [ˈkɛ.ɛ.n.ɔŋ] or [ˈkɛ.n.ɔŋ] *PF wwn. representeren (sam. van ke niet en nong volgen)*
- kenzen:** [kɛn.ˈzɛn] *PF bw. niet noodzakelijk (sam. van ke niet en nizen noodzakelijk)*
- kerusey:** [ˈkɛ.ru.sɛj] *PF bn. dood (sam. van ke niet en r«us»ey levend (deelwoord tussenvoegsel))*
- kesran:** [kɛ.ˈsran] *PF bn. zo-zo, matig (sam. van ke niet en sran ja) (De herkomst van dit woord is niet duidelijk. Misschien was het*
- oorspronkelijk kesrankekehe, letterlijk 'niet ja, niet nee', met betrekking tot of iets goed was gedaan of niet, en gedurende de tijd werd het afgekort tot enkel kesran, en toegepast op alles wat matig was in kwaliteit.)*
- keteng:** [ˈkɛ.tɛŋ] *PF bn. verschillend (sam. van ke niet en teng gelijk)*
- ketsran:** [kɛ.ˈtsran] *PF bn., vw. hoe dan ook (sam. van ke niet en tsranten terzake doende)*
- ketsuktiam:** [kɛ.ˈtsuk.ˈti.ɑm] *PF bn. ontelbaar, oneindig (afgeleid van ketsuk– niet kunnen en tiam tellen)*
- ketsuktswa':** [kɛ.ˈtsuk.ˈtswaʔ] *PF bn. onvergetelijk (afgeleid van ketsuk– niet mogelijk zijn om en tswa' vergeten)*
- ketuwong:** [ˈkɛ.tu.wɔŋ] *PF zn. vreemdeling*
- kew:** [kɛw] *PF get. nul*
- kewan:** [ˈkɛ.wɑn] *PF zn. leeftijd (afgeleid van koak oud en 'ewan jong)*
- kewong:** [ˈkɛ.wɔŋ] *PF bn. vreemd (buitenaards)*
- key:** [kɛj] *PF zn. gezicht*
- keyawr:** [kɛ.ˈjɑwɾ] *PF bn. verkeerd, fout, niet goed (sam. van ke niet en eyawr correct)*
- keye'ung:** [kɛ.ˈjɛ.ʔuŋ] *PF zn. krankzinnigheid*
- keyn:** [kɛjn] *PF wwo. neerzetten*
- keyrel:** [ˈkɛj.rɛl] *PF zn. gezichtsuitdrukking (sam. van key gezicht en rel afbeelding)*
- kezemplltxe:** [kɛ.zɛm.pl.ˈt'ɛ] *PF bw. uiteraard, hoeft niet gezegd te worden (samentrekking van ke+zene+pivlltxe)*
- ki:** [ki] *PF vw. maar liever, in plaats van*
- kifkey:** [ki.ˈfkɛj] *PF zn. wereld (fysiek, solide)*
- kilvan:** [kil.ˈvɑn] *PF zn. rivier*
- kin:** [k-in] *PF wwo. nodig hebben*
- kinam:** [ki.ˈnɑm] *PF zn. been*
- kinamtil:** [ki.ˈnɑm.til] *PF zn. knie (sam. van kinam been en til verbinding)*
- kinä:** [ˈki.næ] *PF get. zeven*
- kintrr:** [ˈkin.tɾ] *PF zn. week (afgeleid van kinä zeven en trr dag)*
- kintrram:** [ˈkin.tɾ.ɑm] *PF zn. vorige week (afgeleid van kintrr week)*
- kintrray:** [ˈkin.tɾ.ɑj] *PF zn. volgende week (afgeleid van kintrr week)*
- kip-:** [kipʰ] *PF adp. tussen*
- kive:** [ˈki.vɛ] *PF bn. zevende (rangtelwoord) (afgeleid van kinä zeven)*
- kì'ong:** [ki.ˈʔɔŋ] *PF bn. langzaam*

- kim:** [k·im] *PF* wwo. (iets) draaien, laten tollen  
**Pol rumit kolim** Hij draaide de bal
- kimar:** [ki.'maɾ] *PF* bn. van dit seizoen (voeding, groente of dierlijk)
- king:** [kiŋ] *PF* zn. draad
- kite'e:** [ki.te.'ʔe] *PF* zn. dienst
- kite'e si:** [ki.te.'ʔe 's-i] *PF* wwn. bedienen (afgeleid van **kite'e** bediening)
- klfro':** [kl.'fr·oʔ] *PF* wwsn. verantwoordelijk zijn
- klkã:** [kl.'k·æ] *PF* wwn. afdalen, omlaag gaan (sam. van **klpa** bodem en **kã** gaan)
- klkulat:** [kl.'k·u.l.atʔ] *PF* wwo. opgraven
- klkxem:** [kl.'k'·ɛm] *PF* wwn. staan
- klpa:** [kl.'pa] *PF* zn. bodem
- klpã:** [kl.'p·æ] *PF* wwn. landen, de grond bereiken (sam. van **klte** grond en **pãhem** arriveren)
- klpxiltu:** [kl.'p'il.tu] *PF* zn. gebied, territorium
- klrikx:** [kl.'rik'] *PF* zn. aardbeving (sam. van **klte** grond en **rikx** bewegen)
- klte:** [kl'.te] *PF* zn. grond
- kltseng:** [kl'.tsɛŋ] *PF* zn. positie (afgeleid van **tseng** plaats)
- kltxay:** [kl'.t'·aj] *PF* wwn. op de grond liggen (sam. van **klte** grond en **txay** plat liggen)
- kltxeykay:** [kl'.t'ej.'k·aj] *PF* wwo. (iets) op de grond leggen / neerleggen (sam. van **klte** grond en **txay** plat leggen) overgangelijke vorm van **kltxay**
- klvawm:** [kl'.vawm] *PF* bn. bruin (grond-donker) (sam. van **klte** grond en **vawm** donker)
- klwo:** [kl'.w·o] *PF* wwn. landen, neerkomen (het proces van) (sam. van **klte** grond en **wo** reiken naar)
- kllyem:** [kl'.j·ɛm] *PF* wwo. begraven (sam. van **klte** grond en **yem** in doen)
- klza'u:** [kl'.z·a.'ʔ·u] *PF* wwn. omlaag komen (sam. van **klte** grond en **za'u** komen)
- ko:** [ko] *PF* part. instemmend
- ko'on:** ['ko.'ʔon] *PF* zn. ring, ovaal, ongeveer ronde gesloten vorm (afgeleid van **koum** rond, gebogen en 'on vorm)
- koak:** ['ko.akʔ] *PF* bn. oud, hoge leeftijd (voor levende dingen)
- koaktan:** ['ko.ak.tan] *PF* zn. oude man (afgeleid van **koak** oud, op leeftijd)
- koakte:** ['ko.ak.te] *PF* zn. oude vrouw (afgeleid van **koak** oud, op leeftijd)
- koaktu:** ['ko.ak.tu] *PF* zn. oud persoon (afgeleid van **koak** oud, op leeftijd)
- kolan:** [ko.'lan] *PF* tw. ik bedoel, eigenlijk (zichzelf corrigerend) (afgeleid van **kan** richten, bedoelen)
- kop:** [kopʔ] *PF* bw. ook, alsmede, tegelijk met
- kop:** [kopʔ] *PF* vw. en ook
- koren:** [ko.'rɛn] *PF* zn. regel, richtlijn
- kosman:** [ko.'sman] *PF* bn. geweldig, fantastisch
- koum:** ['ko.um] *PF* bn. rond, gebogen
- krr:** [kr] *PF* zn. tijd
- krra:** [kr'.a] *PF* vw. wanneer, op de tijd dat (afgeleid van **krr** tijd)
- krrka-:** ['kr'.ka] *PF* adp. tijdens (afgeleid van **krr** tijd)
- krrnekx:** [kr'.n·ɛk'] *PF* wwn. tijd verbruiken (sam. van **krr** tijd en **nekx** consumeren)
- krrpe:** ['kr'.pɛ] *PF* vvn. wanneer allomorf van **pehrr** (sam. van **krr** tijd)
- ku'up:** ['ku.'ʔupʔ] *PF* bn. zwaar (fysiek gewicht)
- kulat:** ['k·u.l.atʔ] *PF* wwo. openbaren, voortbrengen (letterlijk, en als metafoor)
- kum:** [kum] *PF* zn. resultaat
- kuma:** ['kum.a] *PF* vw. dat (als een resultaat) (afgeleid van **kum** resultaat) deze vorm komt voor het resultaat, dus: 'Lu poe sevin niftx-an kuma yawne slolu oer' (Ze was zo mooi dat ik verliefd op haar werd.); zie ook 'akum'
- kur:** [k·ur] *PF* wwn. hangen
- kurakx:** [k·u.'r·ak'] *PF* wwo. uitdrijven
- kurfyan:** ['kur.fjan] *PF* zn. mand of opgehangen rek (sam. van **kur** hangen en **fyan** constructie bedoeld om iets schoon en van de grond te houden)
- kurfyavi:** ['kur.fja.vi] *PF* zn. haak (om iets aan op te hangen) (afgeleid van **kurfyan** mand of opgehangen rek)

## Kx

- kxa:** [k'a] *PF* zn. *mond*
- kxakx:** [k'ak'] *PF* wwn. *breken, in twee delen breken*
- kxam:** [k'am] *PF* zn. *midden*
- kxamlä-:** [k'am.læ] *PF* adp. *door (via het midden van) (afgeleid van kxam midden)*
- kxamtrr:** [k'am.tr] *PF* zn. *middag (12 uur 's middags) (sam. van kxam midden en trr dag)*
- kxamtrrmaw:** [k'am.tr.maw] *PF* zn. *de tijd net na middag, vroege namiddag (sam. van kxamtrr middag en maw na)*
- kxamtseng:** [k'am.tseŋ] *PF* zn. *middelpunt, plaats in het midden (sam. van kxam midden en tseng plaats)*
- kxamtxomaw:** [k'am.t'o.maw] *PF* zn. *na middernacht (sam. van kxamtxon middernacht en maw na)*
- kxamtxon:** [k'am.t'on] *PF* zn. *middernacht (sam. van kxam midden en txon nacht)*
- kxamyi:** [k'am.ji] *PF* zn. *gemiddeld niveau (sam. van kxam midden en yi niveau)*
- kxangangang:** [k'aŋ.aŋ.aŋ] *PF* tw. *boem (onomatopee)*
- kxange:** [k'a.ŋ.e] *PF* wwn. *gapen*
- kxani:** [k'a.ni] *PF* bn. *verboden*
- kxap:** [k'ap'] *PF* zn. *bedreiging*
- kxapnga':** [k'ap.ŋa?] *PF* bn. *bedreigend (afgeleid van kxap bedreiging) nvm.*
- kxap si:** [k'ap s-i] *PF* wwn. *bedreigen (afgeleid van kxap bedreiging)*
- kxawm:** [k'awm] *PF* bw. *misschien*
- kxayl:** [k'ajl] *PF* bn. *hoog*
- kxaylyi:** [k'ajl.ji] *PF* zn. *hoog niveau (sam. van kxayl hoog en yi niveau)*
- kxänäng:** [k'æ.næŋ] *PF* bn. *geur van rottend di-er/voles*
- kxelték:** [k'el.t.ek] *PF* wwo. *oppakken, optillen*
- kxem:** [k'εm] *PF* wwn. *verticaal zijn*
- kxemyo:** [k'εm.jo] *PF* zn. *muur, verticaal opperolak (sam. van kxem verticaal zijn en yo opperolak)*
- kxener:** [k'ε.nεŋ] *PF* zn. *rook*
- kxetse:** [k'ε.tse] *PF* zn. *staart*
- kxeyey:** [k'ε.jεj] *PF* zn. *fout*
- kxitx:** [k'it'] *PF* zn. *dood*
- kxi:** [k'i] *PF* tw. *hallo (informeel) (afgeleid van kaltxi hallo) informeel, ingekorte vorm van kaltxi*
- kxim:** [k'im] *PF* wwo. *commanderen, bevelen, taken uitdelen*
- kxiŋmyu:** [k'im.ju] *PF* zn. *aanvoerder, iemand die autoriteit over anderen heeft (afgeleid van kxim commanderen, bevelen, taken verdelen)*
- kxll:** [k'l] *PF* zn. *aanval*
- kxll si:** [k'l 's-i] *PF* wwn. *(op)laden (afgeleid van kxll lading)*
- kxor:** [k'or] *PF* zn. *een brede bank krachtige watervallen, bekend om de oorverdovende en dodelijke kracht (telbaar, maar komt zelden voor)*
- kxu:** [k'u] *PF* zn. *onheil, schade*
- kxuke:** [k'u.ke] *PF* bn. *veilig (sam. van kxu onheil en ke niet)*
- kxukx:** [k'uk'] *PF* wwo. *slikken*
- kxum:** [k'um] *PF* bn. *visceus, gelatineachtig, dik*
- kxumpay:** [k'um.pa.j] *PF* zn. *visceuse vloeistof, gel (afgeleid van kxum visceus, gelatineachtig, dik)*
- kxu si:** [k'u s-i] *PF* wwn. *schade toebrengen (afgeleid van kxu schade)*
- kxutu:** [k'u.tu] *PF* zn. *vijand (afgeleid van kxu onheil, schade)*

## L

- lafyon:** [la.'fjon] *PF* bn. *wijs (afgeleid van hafyon wijsheid) avm.*
- lahe:** [la.he] *PF* vn. *ander*
- lal:** [lal] *PF* bn. *oud (tegenovergestelde van mip) nvm.*
- lam:** [l.am] *PF* wwn. *lijken*
- lamaytxa:** [la.maj.'t'a] *PF* zn. *overstroming*
- lang:** [l.aŋ] *PF* wwo. *onderzoeken, verkennen*
- lapo:** [la.po] *PF* vn. *(de) ander (persoon of ding) (sam. van lahe ander en po hij, zij)*
- laro:** [la.ro] *PF* bn. *schoon*
- laro si:** [la.ro s-i] *PF* wwn. *schoonmaken, vuiligheid weghalen (afgeleid van laro schoon)*
- latem:** [l.a.t.εm] *PF* wwn. *veranderen (l«eyk»atem wwo. veranderen)*
- latsi:** [l.a.'ts-i] *LA* ww. *(iemand) bijhouden*

- law:** [law] *PF* bn. *zeker, duidelijk*
- lawk:** [l·awkʷ] *PF* wwo. *praten over, iets zeggen/uitweiden over*
- lawnol:** [ˈlaw.nol] *PF* zn. *grote vreugde*
- lawr:** [lawr] *PF* zn. *melodie*
- law si:** [ˈlaw ˈs:i] *PF* wwn. *duidelijk maken* (afgeleid van **law** *duidelijk*)
- layompin:** [la.ˈjom.pin] *PF* zn. *zwart* (afgeleid van **layon** *zwart*)
- layon:** [la.ˈjon] *PF* bn. *zwart*
- lätxayn:** [l·æ.tʰ·ajɲ] *PF* wwo. *verslagen in gevecht, overwinnen*
- le'al:** [le.ˈʔal] *PF* bn. *verspillend* (afgeleid van 'al *verspillen*) nvm.
- le'aw:** [le.ˈʔaw] *PF* bn. *enkel*
- le'awtu:** [le.ˈʔaw.tu] *PF* bn. *alleen, in z'n eentje; eenzaam* (sam. van 'aw *één* en **tute** *persoon*)
- le'en:** [le.ˈʔɛɲ] *PF* bn. *speculatief, intuïtief* (afgeleid van 'en *raden*) nvm.
- lefkr:** [le.ˈfkɾ] *PF* bn. *huidig* (afgeleid van **fikr** *deze tijd*)
- lefnelan:** [le.ˈfnɛ.lan] *PF* bn. *mannelijk* (afgeleid van **fnelan** *man*)
- lefnele:** [le.ˈfnɛ.lɛ] *PF* bn. *vrouwelijk* (afgeleid van **fnɛle** *vrouw*)
- lefngap:** [le.ˈfɲapʷ] *PF* bn. *metalig, van metaal* (afgeleid van **fngap** *metaal*)
- lefpom:** [le.ˈfpom] *PF* bn. *blij, vredig, plezierig, aangenaam* (afgeleid van **fpom** *blijheid, vrede*) nvm.
- lefpomron:** [le.fpom.ˈron] *PF* bn. *gezond* (*mentaal*) (afgeleid van **fpomron** *gezondheid, welzijn* (*mentaal*)) avm.
- lefpomtokx:** [le.fpom.ˈtokʰ] *PF* bn. *gezond* (*fyziek*) (afgeleid van **fpomtokx** *gezondheid* (*fyziek*)) avm.
- lefrir:** [le.ˈfrir] *PF* bn. *gelaagd* (afgeleid van **frir** *laag*)
- leftxoä:** [le.ˈftʰo.zæ] *PF* bn. *feestelijk*
- lehawmpam:** [le.ˈhawm.pam] *PF* bn. *lawaaierig* (afgeleid van **hawmpam** *lawaaie, excessief geluid*)
- lehawng:** [le.ˈhawŋ] *PF* bn. *overdadig* (afgeleid van **hawng** *overweldigend veel*)
- lehawngkrr:** [le.ˈhawŋ.kɾ] *PF* bn. *laat* (afgeleid van **hawngkrr** *laat*)
- lehipey:** [le.ˈhi.pej] *PF* bn. *aarzelend, in een staat van aarzeling* (afgeleid van **hipey** *aarzelen*)
- lehoan:** [le.ˈho.an] *PF* bn. *comfortabel* (afgeleid van **hoan** *comfort*)
- lehrap:** [le.ˈhr.apʷ] *PF* bn. *gevaarlijk* (afgeleid van **hrap** *gevaar*)
- leioae:** [le.i.o.ˈa.ɛ] *PF* zn. *respect*
- leioae si:** [le.i.o.ˈa.ɛ s:i] *PF* wwn. *respecteren* (afgeleid van **leioae** *respect*)
- lek:** [l·ɛkʷ] *PF* wwo. *gehoorzamen, luisteren naar*
- lekin:** [le.ˈkin] *PF* bn. *nodig* (afgeleid van **kin** *nodig hebben*)
- lekoren:** [le.ko.ˈʔɛɲ] *PF* bn. *gerechtelijk* (afgeleid van **koren** *regel*)
- lekye'ung:** [lek.ˈje.ʔuŋ] *PF* bn. *gek, waanzinnig* (afgeleid van **keye'ung** *waanzin*)
- leli'fya:** [le.ˈliʔ.fja] *PF* bn. *betrekking hebbend op taal* (afgeleid van **li'fya** *taal*)
- lemrey:** [lem.ˈʔej] *PF* bn. *overlevende* (*b.v. leden van een groep waarvan enkele zijn gestorven*) (afgeleid van **emrey** *overleven*)
- lemweypey:** [lem.ˈwɛj.pej] *PF* bn. *geduld* (afgeleid van **maweypey** *geduld hebben*)
- len:** [l·ɛɲ] *PF* wwn. *gebeuren*
- leNa'vi:** [le.ˈnaʔ.vi] *PF* bn. *te doen hebben met de Na'vi, het Volk* (afgeleid van **Na'vi** *het Volk*)
- leno:** [le.ˈno] *PF* bn. *diepgaand, gedetailleerd* (*van een persoon*)
- lenomum:** [le.ˈno.mum] *PF* bn. *nieuwsgierig* (afgeleid van **newomum** *nieuwsgierig zijn*)
- lenrra:** [le.ˈnr̩.a] *PF* bn. *trots* (afgeleid van **nr̩ra** *trots*)
- lepay:** [le.ˈpaj] *PF* bn. *waterig* (afgeleid van **pay** *water*)
- lepwox:** [lep.ˈwopʰ] *PF* bn. *bewolkt* (afgeleid van **pìwox** *wolk*)
- ler:** [lɛr] *PF* bn. *stabiel, gestaag* (*voor beweging*)
- lereyfya:** [le.ˈʔej.fja] *PF* bn. *cultureel* (afgeleid van **reyfya** *manier van leven*)
- lerik:** [le.ˈʔikʷ] *PF* bn. *bladrijk* (afgeleid van **rik** *blad*)
- lerin:** [le.ˈʔim] *PF* bn. *houten, van hout* (afgeleid van **rin** *hout*)
- leronsrel:** [le.ˈʔon.sʔɛl] *PF* bn. *denkbeeldig* (afgeleid van **ronsrelnop** *verbeelden*)
- lertu:** [ˈlɛr.tu] *PF* zn. *collega*
- lesar:** [le.ˈsar] *PF* bn. *nuttig* (afgeleid van **sar** *nut*)
- lesar si:** [le.ˈsar s:i] *PF* wwn. *nuttig zijn, van dienst zijn, van pas komen* (afgeleid van **lesar** *nuttig*)



- leskxir:** [lɛ.ˈskʰir] *PF* bn. *gewond* (afgeleid van **skxir** *verwonden*)
- lesngä'i:** [lɛ.ˈsɲæ.ʔi] *PF* bn. *origineel, eerste in een serie* (afgeleid van **sngä'i** *begin*)
- lesnonrra:** [lɛ.sno.ˈnr̩.a] *PF* bn. *vol zelf-trots* (afgeleid van **snonrra** *zelf-trots*)
- leso'ha:** [lɛ.ˈsoʔ.ha] *PF* bn. *enthousiast* (afgeleid van **so'ha** *enthousiast zijn over*) avm.
- letam:** [lɛ.ˈtam] *PF* bn. *genoeg* (afgeleid van **tam** *voldoende*)
- letokx:** [lɛ.ˈtokʰ] *PF* bn. *lichamelijk, fysiek* (afgeleid van **tokx** *lichaam*)
- letrr:** [lɛ.ˈtr̩] *RL* bn. *dagelijks* (afgeleid van **trr** *dag*)
- letrrrtrr:** [lɛ.ˈtr̩.tr̩] *PF* bn. *gewoon* (afgeleid van **trr** *dag*)
- letsim:** [lɛ.ˈtsim] *PF* bn. *origineel, uniek, niet van een andere bron genomen* (afgeleid van **tsim** *bron*)
- letskxe:** [lɛ.ˈtskʰ.ɛ] *PF* bn. *stenen, van steen* (afgeleid van **tskxe** *rots, steen*)
- letsranten:** [lɛ.ˈtsran.tɛn] *PF* bn. *belangrijk* (afgeleid van **tsranten** *terzake doende*)
- letsunslu:** [lɛ.ˈtsun.slu] *PF* bn. *mogelijk* (afgeleid van **tsunslu** *mogelijk zijn*)
- letswal:** [lɛ.ˈtswal] *PF* bn. *krachtig* (afgeleid van **tswal** *kracht*) avm.
- letwan:** [lɛt.ˈwan] *PF* bn. *achterbaks* (*van een persoon*) (afgeleid van **tute** *persoon* en **wan** *verbergen*)
- letxi:** [lɛ.ˈtʰi] *PF* bn. *gehaast* (afgeleid van **txi** *haast*)
- letxiluke:** [lɛ.ˈtʰi.lu.kɛ] *PF* bn. *ongehaast* (sam. van **txi** *haast* en **luke** *zonder*)
- lew:** [lɛw] *PF* zn. *deksel*
- lewäte:** [lɛ.wæ.ˈtɛ] *PF* bn. *onverkwikkelijk, onprettig* (afgeleid van **wäte** *redetwisten*)
- leweopx:** [lɛ.wɛ.ˈopʰ] *PF* bn. *golvend* (afgeleid van **weopx** *golf* (*water*))
- lew si:** [ˈlɛw ˈs-i] *PF* wwn. *bedekken* (afgeleid van **lew** *bedekking*)
- ley:** [lɛj] *PF* wwn. *waarde hebben, iets waard zijn*
- leyapay:** [lɛ.ˈja.paj] *PF* bn. *nevelig, mistig* (afgeleid van **yapay** *mist*)
- leye'krr:** [lɛ.ˈjɛʔ.kr̩] *PF* bn. *vroeg* (afgeleid van **ye'krr** *vroeg*)
- leyewla:** [lɛ.ˈjɛw.la] *PF* bn. *teleurstellend* (afgeleid van **yewla** *teleurstelling*)
- leyem:** [lɛjɛm] *PF* wwn. *roepen, (uit)schreeuwen*
- leymfɛ':** [lɛjɛm.ˈfɛʔ] *PF* wwn. *klagen* (sam. van **leyem** *roepen, (uit)schreeuwen* en **fɛ'** *slecht*)
- leymkem:** [lɛjɛm.ˈkɛm] *PF* wwn. *protesteren* (sam. van **leyem** *roepen, (uit)schreeuwen* en **kemwiä** *oneerlijk, onjuist, fout, onterecht*)
- leyn:** [lɛjɛn] *PF* wwo. *herhalen*
- leyr:** [lɛjɛr] *PF* bn. *bevroren*
- leyr si:** [ˈlɛjɛr s-i] *PF* wwn. (*iets*) *bevroren* (afgeleid van **leyr** *bevroren*)
- lezeswa:** [lɛ.ˈzɛ.swa] *PF* bn. *grassig, grasachtig* (afgeleid van **zeswa** *gras*)
- li:** [li] *PF* bw. *al, reeds*
- lie:** [ˈli.ɛ] *PF* zn. *ervaring*
- lie si:** [ˈli.ɛ s-i] *PF* wwn. *ervaren* (afgeleid van **lie** *ervaring*)
- lini:** [ˈli.ni] *PF* zn. *jong* (*van een dier, vogel, vis, insect*)
- lisre+:** [ˈli.sɛɛ] *PF* adp. *tot, voor, tot aan maar niet na* (sam. van **li** *reeds* en **sre+** *voor*)
- liswa:** [li.ˈswa] *PF* zn. *voeding*
- liswa si:** [li.ˈswa s-i] *PF* wwn. *voeden, voorzien van voeding* (afgeleid van **liswa** *voeding*)
- litx:** [litʰ] *PF* bn. *scherp* (*als b.v. een mes*)
- li'fya:** [ˈliʔ.fja] *PF* zn. *taal* (sam. van **li'u** *woord* en **fya'o** *wijze, manier*)
- li'fyaolo':** [ˈliʔ.fja.o.ˈloʔ] *PF* zn. *taalgroep, taalgebruikers* (sam. van **li'fya** *taal* en **olo'** *clan*)
- li'fyavi:** [ˈliʔ.fja.vi] *PF* zn. *uitdrukking, stuk taal* (afgeleid van **li'fya** *taal*)
- li'kong:** [ˈliʔ.koŋ] *PF* zn. *lettergreep* (sam. van **li'u** *woord* en **'ekong** *ritme*)
- li'u:** [ˈli.ʔu] *PF* zn. *woord*
- li'uking:** [ˈli.ʔu.kiŋ] *PF* zn. *zin* (sam. van **li'u** *woord* en **king** *draad*)
- li'ukingvi:** [ˈli.ʔu.kiŋ.vi] *PF* zn. *zinsdeel* (afgeleid van **li'uking** *zin*)
- li'upam:** [ˈli.ʔu.pam] *PF* zn. *accent* (sam. van **li'u** *woord* en **pam** *geluid*)
- li'upe:** [ˈli.ʔu.pɛ] *PF* vvn. *wat, welk* (*woord, uiting*) allomorf van **peli'u**
- li'upuk:** [ˈli.ʔu.pukʰ] *PF* zn. *woordenboek* (sam. van **li'u** *woord* en **puk** *boek* (*leentwoord uit het Engels*))
- li'uvan:** [ˈli.ʔu.van] *PF* zn. *woordgrap, woordspel* (sam. van **li'u** *woord* en **uvan** *spel*)
- li'uvi:** [ˈli.ʔu.vi] *PF* zn. *affix* (afgeleid van **li'u** *woord*)
- lim:** [lɛim] *PF* wwsn. *ver weg zijn*

**ling:** [l·ŋ] *PF* wwn. zweven in de lucht  
**lo'a:** [lo.ʔa] *PF* zn. totem, amulet  
**loi:** [lo.i] *PF* zn. ei  
**lok:** [l-okʷ] *PF* wwo. naderen, benaderen  
**lok-:** [l-okʷ] *PF* adp. dicht bij  
**lom:** [lom] *PF* bn. missend, vermist (als een niet-aanwezig iemand waarnaar verlangd wordt)  
**lomtu:** [lom.tu] *PF* zn. persoon die gemist wordt (afgeleid van **lom** missend, vermist)  
**lonu:** [l-o.n·u] *PF* wwo. loslaten  
**lopx:** [l-opʷ] *PF* wwn. in paniek zijn/raken  
**lor:** [lor] *PF* bn. mooi, aangenaam voor de zintuigen  
**loran:** [lo.ran] *PF* zn. elegantie, gratie (sam. van **lor** mooi en **ran** natuur, essentie)

## M

**ma:** [ma] *PF* part. aansprekende wijs markeerder  
**makto:** [m·ak.t·o] *PF* wwo. rijden  
**mal:** [mal] *PF* bn. betrouwbaar  
**masat:** [ma.sat] *PF* zn. borstplaat (bewapening)  
**mauti:** [ma.u.ti] *PF* zn. fruit  
**maw-:** [maw] *PF* adp. na (tijd)  
**mawey:** [ma.'wej] *CM* bn. kalm  
**maweypey:** [ma.'wej.p·ej] *PF* wwsn. geduld hebben (ii) (sam. van **mawey** kalm en **pey** wachten)  
**maweypeyyu:** [ma.'wej.pej.ju] *PF* zn. Iemand die geduldig is (afgeleid van **maweypey** geduld hebben)  
**mawfwa:** [maw.fwa] *PF* vw. nadat (sam. van **maw** na en **fwa** dat)  
**mawkrr:** [maw.kr] *PF* bw. na, achteraf, later (sam. van **maw** na en **krr** tijd)  
**mawkrra:** [maw.'kr.a] *PF* vw. na (tijd) allomorf van **akrrmaw** (sam. van **krr** tijd en **maw** na)  
**mawl:** [mawl] *PF* zn. half  
**may':** [m·ajʔ] *PF* wwmo. uitproberen, evalueren, testen, proefdraaien  
**mäxku:** [m·æ.'k'u] *PF* wwo. onderbreken, uit harmonische balans gooien (afgeleid van **kxu** beschadigen)  
**me'em:** [mε.'ʔem] *PF* bn. harmonieus  
**mefo:** [mε.fo] *PF* vn. zij, die twee (afgeleid van **me+** tweevoudmarkeerder en **po** hij, zij)  
**mek:** [mekʷ] *PF* bn. leeg, ook als metafoor: geen waarde hebbend  
**mekre:** [mek.rε] *PF* zn. voorraad

**lrrtok:** [l̥r.tokʷ] *PF* zn. glimlach  
**lrrtok si:** [l̥r.tokʷ 's·i] *PF* wwn. lachen (afgeleid van **lrrtok** glimlach)  
**lu:** [l·u] *PF* wwn., wwsn. zijn (existentieel) (existentieel werkwoord) (geeft bezit aan met datief van bezitter)  
**luke-:** [lu.kε] *PF* adp. zonder  
**lukpen:** [luk.'pɛn] *PF* bn. zonder kleding, naakt (sam. van **luke** zonder en **pen** kleding (meervoud))  
**lumpe:** [lum.pε] *PF* vvn. waarom allomorf van **pelun**  
**lun:** [lun] *PF* zn. reden  
**lupra:** [lup.ra] *PF* zn. stijl

**mektseng:** [mek.t̥sɛŋ] *PF* zn. opening, breuk (sam. van **mek** leeg en **tseng** plaats)  
**melo:** [mε.lo] *PF* bw. tweemaal (afgeleid van **me+** tweevoudmarkeerder en **alo** tijd, beurt)  
**menari:** [mε.'na.ri] *PF* zn. ogen (twee) (afgeleid van **me+** tweevoud en **nari** oog)  
**meoaniaea:** [mε.o.a.u.ni.a.'ε.a] *PF* zn. harmonie, een zijn met de natuur  
**merki:** [mεf.ki] *PF* zn. rek/rooster op de grond (om vlees te roken)  
**mesrram:** [mε.s̥r.'am] *PF* zn., bw. eergisteren, twee dagen geleden (afgeleid van **trr** dag)  
**mesrray:** [mε.s̥r.'aj] *PF* zn., bw. overmorgen, over twee dagen (afgeleid van **trr** dag)  
**meuia:** [mε.'u.i.a] *PF* zn. eer  
**meuanga':** [mε.'u.i.a.ŋaʔ] *PF* bn. geëerd, eerbaar (afgeleid van **meuia** eer en **nga'** bevat)  
**meuia si:** [mε.'u.i.a s·i] *PF* wwn. eren (afgeleid van **meuia** eer)  
**meyam:** [m·ε.'y·am] *PF* wwo. omhelzen, in de arm houden  
**meyp:** [mεjpʷ] *PF* bn. zwak  
**meyptu:** [mεjp.tu] *PF* zn. zwakkeling (afgeleid van **meyp** zwak)  
**mi:** [mi] *PF* bw. toch, nog, als voorheen  
**miklor:** [mik.'lor] *PF* bn. aangenaam aanhorend, mooi klinkend (afgeleid van **mikyun** oor en **lor** mooi)  
**miktsang:** [mik.t̥saŋ] *PF* zn. oorbel (sam. van **mikyun** oor en **tsang** piercing)

**mikvä':** [mik.'væʔ] *PF* bn. *slecht klinkend* (afgeleid van **mikyun** oor en **vä'** onaangenaam voor de zintuigen)  
**mikyun:** ['mik.jun] *JC* zn. *oor*  
**mip:** [mipʔ] *PF* bn. *nieuw*  
**mì+:** [mi] *PF* adp. *in, op*  
**mifa:** ['mi.fə] or [mi.'fə] *PF* zn., bw. *binnen*  
**miftxele:** [mi.'ft'ɛ.lɛ] *PF* bw. *met betrekking tot dit, in dit perspectief*  
**mikam-:** [mi.'kam] *PF* adp. *tussen*  
**min:** [m-in] *PF* wwn. *draaien, roteren om een as*  
**Mìn ne ftärpa** *Linksom draaien*  
**mínyu:** ['mim.ju] *PF* zn. *draaiër* (afgeleid van **mìn** draai)  
**miso:** [mi.'so] *PF* bw. *weg (positie)* (afgeleid van **mì** weg)  
**ml'an:** [m-l.'ʔ'an] *PF* wwo. *accepteren*  
**mlte:** [m-l.'t'ɛ] *PF* wwn. *instemmen*  
**mo:** [mo] *PF* zn. *ruimte, ommuurd open gebied*  
**mo'ara:** [mo.'ʔa.ra] *PF* zn. *verzamelplaats*  
**mo a fngä':** ['mo a 'fɲæʔ] *PF* zn. *toilet (op Aarde)* (sam. van **mo** ruimte, ommuurd open gebied en (**a**) **fngä'** zich ontlasten)  
**moe:** ['mo.ɛ] *PF* vn. *wij, wij twee (exclusief)* (afgeleid van **me+** tweevoud en **oe** ik)  
**mok:** [m-okʔ] *PF* wwo. *voorstellen, suggereren*  
**mokri:** ['mok.ri] *PF* zn. *stem*  
**momek:** ['mo.mɛkʔ] *PF* bn. *hol, niet solide*  
**mong:** [m-on] *PF* wwo. *vertrouwen op*  
**mowan:** [mo.'wan] *PF* bn. *plezierig, aangenaam (fysiek, sexueel)*  
**mowar:** [mo.'war] *PF* zn. *advies*  
**mowar si:** [mo.'war s-i] *PF* wwn. *adviseren* (afgeleid van **mowar** advies)

## N

**na-:** [na] *PF* adp. (zo)als  
**na'ring:** ['naʔ.rɪŋ] *PF* zn. *bos, woud*  
**naer:** [na.'ɛr] *PF* zn. *drankje, iets dat gedronken kan worden*  
**nafi'u:** [na.fi.'ʔu] *PF* bn. *zulk (een)* (sam. van **na** als en **fi'u** dit)  
**nafpawng:** [na.'fpawŋ] *PF* bw. *rouwend, met rouw* (afgeleid van **afpawng** rouw)  
**nam'ake:** [nam.'ʔa.ke] *PF* bw. *overtuigd, zeker* (afgeleid van **am'ake** overtuigd)  
**nang:** [naŋ] *PF* part. *verrassing, uitroep, aanmoediging* (voor onverwachte momenten of ni-

**mowarsiyu:** [mo.'war.si.ju] *PF* zn. *adviseur* (afgeleid van **mowar** adviseren)  
**mrr:** [mr] *PF* get. *vijf*  
**mrrtr:** ['mr.tr] *PF* zn. *vijfdaagse werkweek* (afgeleid van **mrr** vijf en **tr** dag)  
**mrrve:** ['mr.vɛ] *PF* bn. *vijfde* (rangtelwoord) (afgeleid van **mrr** vijf)  
**muiä:** [mu.'i.æ] *PF* bn. *eerlijk, goed, terecht*  
**mun'i:** [m-un.'ʔ-i] *PF* ww. *snijden*  
**mune:** ['mu.nɛ] *PF* get. *twee*  
**munge:** ['m-u.ŋ-ɛ] *PF* wwo. *brengen*  
**mungwrr-:** [muŋ.'wɾ] *PF* adp. *behalve*  
**munsna:** ['mun.sna] *PF* zn. *paar* (afgeleid van **mune** twee en **sna'o** set, groep)  
**muntr:** ['mun.tr] *PF* zn. *weekeinde* (afgeleid van **mune** twee en **tr** dag)  
**muntram:** ['mun.tr.am] *PF* zn. *orig* weekeinde (afgeleid van **muntr** weekeinde)  
**muntray:** ['mun.tr.aj] *PF* zn. *volgend weekeinde* (afgeleid van **muntr** weekeinde)  
**muntxa:** [mun.'t'a] *PF* bn. *getrouwd, een paar*  
**muntxa si:** [mun.'t'a 's-i] *PF* wwn. *paren* (met iemand) (afgeleid van **muntxa** paren)  
**muntxatan:** [mun.'t'a.tan] *PF* zn. *man, echtgenoot* (afgeleid van **muntxatu** ega)  
**muntxate:** [mun.'t'a.tɛ] *PF* zn. *vrouw, echtgenote* (afgeleid van **muntxatu** ega)  
**muntxatu:** [mun.'t'a.tu] *PF* zn. *ega, echtgenoot/echtgenote* (afgeleid van **muntxa** gepaard)  
**muve:** ['mu.vɛ] *PF* bn. *tweede* (rangtelwoord) (afgeleid van **mune** twee)  
**muwintxu:** [mu.w-m.'t'·u] *PF* wwo. *introduceeren, voorstellen* (afgeleid van **wintxu** tonen)

euwe informatie - miratief)

**nari:** ['na.ri] *PF* zn. *oog*  
**nari si:** ['na.ri s-i] *PF* wwn. *kijk uit, pas op!* (afgeleid van **nari** eye)  
**narlor:** [nar.'lor] *PF* bn. *visueel mooi* (afgeleid van **nari** oog en **lor** mooi, aangenaam voor de zintuigen)  
**narvä':** [nar.'væʔ] *PF* bn. *lelijk, afzichtelijk* (afgeleid van **nari** oog en **vä'** onaangenaam voor de zintuigen)  
**natkenong:** [nat.'kɛ.noŋ] *PF* vw. *bijvoorbeeld, als voorbeeld* (sam. van **na** net als en **tike-**

- nong** *voorbeeld*
- nawang:** [ˈn.a.w.aŋ] *PF* wwn. *samenkomen, een worden met*
- nawfwe:** [naw.ˈfwɛ] *PF* bn. *vloeiend (in een taal)*  
Samentrekking van **na hufwe**
- nawm:** [nawm] *PF* bn. *groots, nobel*
- nawmtu:** [ˈnawm.tu] *PF* zn. *groot persoon (afgeleid van **nawm** groot)*
- nawri:** [ˈnaw.ri] *PF* bn. *getalenteerd*
- nayn:** [najn] *PF* zn. *het symbool 9 (niet de waarde negen)*
- näk:** [n.ækʔ] *PF* wwo. *drinken*
- nän:** [n.æn] *PF* wwn. *verlagen, verminderen*
- ne-:** [nɛ] *PF* adp. *naar, in de richting van*
- ne'ım:** [nɛ.ˈʔım] *PF* bw. *terug (richting)*
- nefä:** [nɛ.ˈfæ] *PF* bw. *omhoog (richting)*
- nekl:** [nɛ.ˈkl] *PF* bw. *omlaag (richting)*
- nekx:** [n.ɛkʔ] *PF* wwo. *consumeren, verbranden*
- nemfa-:** [ˈnɛm.fa] *PF* adp. *erin, naar binnen (sam. van **ne** in de richting van en **mifa** binnen)*
- nemrey:** [nɛm.ˈrɛj] *PF* bw., tw. *op een manier alsof iemand's leven op het spel staat (afgeleid van **emrey** overleven)*
- neni:** [ˈnɛ.ni] *PF* zn. *zand*
- neto:** [nɛ.ˈto] *PF* bw. *weg (richting) (afgeleid van **ne** naar)*
- netrip:** [ˈnɛt.rɪpʔ] *PF* bw. *gelukkig, fortuinlijkerwijs*
- new:** [n.ɛw] *PF* wwo. *willen*
- newomum:** [n.ɛw.ˈo.mum] *PF* wwsn. *nieuwsgierig zijn, willen weten (sam. van **new** willen en **omum** weten)*
- neypin:** [ˈnɛjm.pin] *PF* zn. *lichte kleur (afgeleid van **neyn** licht, wit-tinten)*
- neyn:** [nɛjn] *PF* bn. *lichte kleuren, wit-tinten*
- niä:** [n.i.ˈæ] *PF* wwo. *grijpen*
- nik:** [nikʔ] *PF* bn. *handig, bruikbaar zonder veel moeite*
- nikre:** [ˈnik.rɛ] *PF* zn. *haar*
- nikroi:** [nik.ˈro.i] *PF* zn. *haar-sieraad (sam. van **nikre** haar en **ioi** sieraad)*
- niktsyey:** [ˈnik.t͡sɛj] *PF* zn. *eetbare wrap (voedsel ingewikkeld in eetbare bladeren of lianen) (sam. van **nik** handig en **tsyey** snack, lichte maaltijd)*
- nim:** [nim] *PF* bn. *timide, schuchter*
- ninan:** [ni.nan] *PF* bw. *door te lezen (afgeleid van **inan** lezen)*
- ningyen:** [ˈniŋ.jɛn] *PF* bw. *mysterieus (afgeleid van **ingyen** gevoel van mysterie)*
- nip:** [n-ipʔ] *PF* wwn. *vast komen te zitten, ergens in gevangen raken*
- nitram:** [nit.ˈram] *PF* bn. *blij (voor mensen)*
- nivi:** [ˈni.vi] *PF* zn. *slaap hangmat (algemene term)*
- nì-:** [ni] *PF* bijwoord afleidend toevoegsel
- nì'al:** [ni.ˈʔal] *PF* bw. *verspillend (afgeleid van 'al afval)*
- nì'aw:** [ni.ˈʔaw] *PF* bw. *alleen, slechts (afgeleid van 'aw een)*
- nì'awtu:** [ni.ˈʔaw.tu] *PF* bw. *alleen (sam. van 'aw een en **tute** persoon)*
- nì'awve:** [ni.ˈʔaw.vɛ] *PF* bw. *eerst (afgeleid van 'awve eerst)*
- nì'en:** [ni.ˈʔɛn] *PF* bw. *een gegronde gok doen, op intuïtie ageren (afgeleid van 'en raden)*
- nì'eng:** [ni.ˈʔɛŋ] *PF* bw. *gelijk, op gelijk niveau (afgeleid van 'engeng niveau)*
- nì'eoio:** [ni.ˈʔɛ.o.i.o] *PF* bw. *ceremonieel (afgeleid van 'eoio ceremonieel)*
- nì'eveng:** [ni.ˈʔɛ.vɛŋ] *PF* bw. *als een kind, onvolwassen (afgeleid van 'eveng kind)*
- nì'eyng:** [ni.ˈʔɛjŋ] *PF* bw. *terug, in antwoord op (afgeleid van 'eyng antwoord)*
- nì'í'a:** [ni.ˈʔiʔ.a] *PF* bw. *eindelijk (afgeleid van 'í'a einde)*
- nì'it:** [ni.ˈʔitʔ] *PF* bw. *een beetje, kleine hoeveelheid (abstract) (afgeleid van 'it een beetje, kleine hoeveelheid)*
- nì'o':** [ni.ˈʔoʔ] *PF* bw. *op een plezierige manier (afgeleid van 'o' opwindend)*
- nì'ul:** [ni.ˈʔul] *PF* bw. *meer*
- nì'ul'ul:** [ni.ˈʔul.ʔul] *PF* bw. *meer en meer (afgeleid van 'ul vermeerderen)*
- nìawnomum:** [ni.aw.ˈno.mum] *PF* bw. *zoals je weet, zoals bekend (spreektaal [naw.ˈno.mum]) (afgeleid van «**awn**» passief deelwoord tussenvoegsel en **omum** weten)*
- nìayoeng:** [ni.aj.ˈwɛŋ] *PF* bw. *zoals wij (spreektaal [naj.ˈwɛŋ]) (afgeleid van **ayoeng** wij (inclusief))*
- nìfe':** [ni.ˈfɛʔ] *PF* bw. *slecht (afgeleid van **fe'** slecht)*
- nìfkeytongay:** [ni.fkɛj.to.ˈŋaj] *PF* bw. *eigenlijk, feitelijk (sam. van **tìfkeytok** situatie en **ngay** waar)*

- nìfkr:** [ni.'fkr] *PF* bw. *tegenwoordig, momenteel* (afgeleid van **fikr** *deze tijd*)
- nìflrr:** [ni.'flr] *PF* bw.  *vriendelijk, teder* (afgeleid van **flrr** *vriendelijk*)
- nìfmokx:** [ni.'fmok'] *PF* bw. *jaloerie* (afgeleid van **fmokx** *jaloerie*)
- nìfnu:** [ni.'fnu] *PF* bw. *stilletjes* (afgeleid van **fnu** *stil*)
- nìfpxamo:** [ni.'fp'a.mo] *PF* bw.  *vreselijk, verschrikkelijk* (afgeleid van **fpxamo** *vreselijk, verschrikkelijk*)
- nìfrakrr:** [ni.'fra.kr] *PF* bn. *als altijd* (afgeleid van **frakrr** *altijd*)
- nìfrir:** [ni.'frir] *PF* bw. *in lagen* (afgeleid van **frir** *laag*)
- nìftär:** [ni.'ftær] *PF* bw. *naar links* (afgeleid van **ftär** *links*)
- nìftue:** [ni.'ftu.ε] *PF* bw. *gemakkelijk* (afgeleid van **ftue** *makkelijk*)
- nìftxan:** [ni.'ft'an] *PF* bw. *zo, in zoverre* (afgeleid van **ftxan** *zo, in zoverre*)
- nìftxavang:** [ni.'ft'a.vaŋ] *PF* bw. *gepassioneerd, met heel het hart* (afgeleid van **ftxavang** *gepassioneerd*)
- nìfwefwi:** [ni.'fwε.fwi] *PF* bw. *door te fluiten, fluitend* (afgeleid van **fwefwi** *fluiten*)
- nìfya'o:** [ni.'fja.ʔo] *PF* bw. *op een manier* (afgeleid van **fya'o** *wijze*)
- nìfyeyntu:** [ni.'fjεjn.tu] *PF* bw. *als een volwassene, volwassen* (afgeleid van **fyeyntu** *volwassene*)
- nìhawmpam:** [ni.'hawm.pam] *PF* bw. *lawaaierig* (afgeleid van **hawmpam** *lawaaierig, excessief geluid*)
- nìhawng:** [ni.'hawŋ] *PF* bw. *ook, overdreven* (afgeleid van **hawng** *overvloedig*)
- nìhay:** [ni.'haj] *PF* bw. *volgend(e)* (afgeleid van **hay** *volgend(e)*)
- nìhek:** [ni.'hεk'] *PF* bw. *vreemd* (afgeleid van **hek** *vreemd zijn, afwijken*) (oordeel, niet een manier van doen, bijwoordelijk gebruikt)
- nìhipey:** [ni.'hi.pej] *PF* bw. *aarzelend* (afgeleid van **hipey** *aarzelen*)
- nìhoan:** [ni.'ho.an] *PF* bw. *comfortabel* (afgeleid van **hoan** *comfort*)
- nìhoet:** [ni.'ho.εt'] *PF* bw. *wijds* (afgeleid van **hoet** *wijds, uitgebreid*)
- nìhol:** [ni.'hol] *PF* bw. *enkele, niet veel* (afgeleid van **hol** *weinig*)
- nìhona:** [ni.'ho.na] *PF* bw. *schattig, lief* (afgeleid van **hona** *schattig*)
- nìk'ärìp:** [nik.'ʔæ.rìp'] *PF* bw. *vast, onbeweeglijk* (afgeleid van **ke ärìp** *niet bewegen*) let.: 'zonder te laten bewegen'
- nìk'ong:** [nik.'ʔoŋ] *PF* bw. *langzaam* (afgeleid van **kì'ong** *langzaam*)
- nìkanu:** [ni.'ka.nu] *PF* bw. *intelligent, op een slimme manier* (afgeleid van **kanu** *slim*)
- nìkeftxo:** [ni.kε.'ft'o] *PF* bw. *helaas, jammer genoeg* (afgeleid van **keftxo** *ongelukkig*)
- nìkelkin:** [ni.kεl.'kin] *PF* bw. *onnodig* (afgeleid van **kelkin** *onnodig*)
- nìkemweypey:** [ni.kεm.'wej.pej] *PF* bw. *ongeduldig* (afgeleid van **ke** *niet* en **lemweypey** *geduldig*)
- nìklonu:** [nik.lo.'nu] *PF* bw. *stevig, vol vertrouwen* (afgeleid van **ke lonu** *niet laten gaan*) lett.: 'zonder het los te laten'
- nìkmar:** [nik.'mar] *PF* bw. *in het juiste seizoen, het juiste moment* (afgeleid van **kimar** *van dit seizoen*)
- nìksman:** [nik.'sman] *PF* bw. *geweldig* (op een geweldige manier) (afgeleid van **kosman** *geweldig*)
- nìksran:** [nik.'sran] *PF* bw. *op een matige/gemiddelde wijze* (afgeleid van **kesran** *matig*)
- nìktungzup:** [nik.tuŋ.'zup'] *PF* bw. *voorzichtig, stevig* (afgeleid van **ke tungzup** *niet vallen*) let.: 'zonder te laten vallen'
- nìkx:** [nik'] *PF* zn. *grind*
- nìkxap:** [ni.'k'ap'] *PF* bw. *bedreigend* (afgeleid van **kxap** *bedreiging*)
- nìkxem:** [ni.'k'εm] *PF* bw. *verticaal* (afgeleid van **kxem** *verticaal zijn*)
- nìlam:** [ni.'lam] *PF* bw. *blijkbaar* (afgeleid van **lam** *lijken*)
- nìlaw:** [ni.'law] *PF* bw. *duidelijk* (afgeleid van **law** *duidelijk, helder*)
- nìler:** [ni.'lεr] *PF* bw. *stabiel, gestaag* (afgeleid van **ler** *stabiel, gestaag*)
- nìli:** [ni.'li] *PF* bw. *vooruit* (van tevoren) (afgeleid van **li** *al, reeds*)
- nìlkeftang:** [ni.l.kε.'ftaŋ] *PF* bw. *voortdurend, zonder stoppen* (sam. van **luke** *zonder* en **ftang** *stoppen*)
- nìltsan:** [ni.l.'tsan] *PF* bw. *goed* (afgeleid van **siltsan** *goed*)

- nìlun:** [ni.'lun] *PF* bw. *uiteraard, vanzelfsprekend, logisch*
- nìmal:** [ni.'mal] *PF* bw. *vertrouwend, zonder twijfel* (afgeleid van **mal** *betrouwbaar*)
- nìmeyp:** [ni.'mɛjɸ] *PF* bw. *zwak, losjes* (afgeleid van **meyp** *zwak*)
- nìmun:** [ni.'mun] *PF* bw. *opnieuw*
- nìmwey:** [nim.'wɛj] *PF* bw. *kalm, vredig* (afgeleid van **mawey** *kalm*)
- nìmweypey:** [nim.'wɛj.pɛj] *PF* bw. *geduldig* (afgeleid van **maweypey** *geduld hebben*)
- nìn:** [n·m] *PF* wwo. *kijken, kijken naar*
- nìNa'vi:** [ni.'naʔ.vi] *PF* bw. *als de Na'vi* (afgeleid van **Na'vi** *het Volk*)
- nìnäk:** [ni.'nækʔ] *PF* bw. *door te drinken* (afgeleid van **näk** *drinken*)
- nìnän:** [ni.'næn] *PF* bw. *minder* (afgeleid van **nän** *vermindere(n)*)
- nìnänän:** [ni.'næn.æn] *PF* bw. *minder en minder* (afgeleid van **nän** *vermindere(n)*)
- nìnew:** [ni.'nɛw] *PF* bw. *vrijwillig, met genoegen, gewillig* (afgeleid van **new** *willen*)
- nìngay:** [ni.'ŋaj] *PF* bw. *echt, waarlijk* (afgeleid van **ngay** *waar*)
- nìngong:** [ni.'ŋoŋ] *PF* bw. *lethargisch, lui* (afgeleid van **ngong** *lui*)
- nìno:** [ni.'no] *PF* bw. *in detail, uitgebreid*
- nìnrä:** [ni.'nr̩.a] *PF* bw. *trots, met trots* (afgeleid van **nrä** *trots*)
- nìnu:** [ni.'nu] *PF* bw. *falend, voor niets, vruchteloos, niet het gewilde of verwachte eind halend* (afgeleid van **nui** *falen*)
- nìolo':** [ni.o.'loʔ] *PF* bw. *(samen) als leden van een stam* (afgeleid van **olo'** *stam*)
- nìprte':** [ni.'pr̩.tɛʔ] *PF* bw. *aangenaam, met plezier* (afgeleid van **prte'** *plezierig*)
- nìpxay:** [ni.'p'aj] *PF* bw. *veel* (afgeleid van **pxay** *veel*)
- nìpxi:** [ni.'p'i] *PF* bw. *specifiek, precies* (afgeleid van **pxi** *scherp*)
- nìpxim:** [ni.'p'im] *PF* bw. *rechttop* (afgeleid van **pxim** *rechttop*)
- nìran:** [ni.'ran] *PF* bw. *in de basis/essentie, fundamenteel* (afgeleid van **ran** *natuur, essentie*)
- nìrangal:** [ni.'ra.ŋal] *PF* bw. *wens (t.o.v. feit, met (im)perfectief aanvoegende wijs)* (afgeleid van **rangal** *wens*)
- nìrikxi:** [ni.r̩.'k'i] *PF* bw. *trillerig, schuddend* (afgeleid van **rikxi** *trillen, schudden, rillen*)
- nìronsrel:** [ni.'ron.sɾɛl] *PF* bw. *door verbeelding* (afgeleid van **ronsrelngop** *verbeelden*)
- nìsilpey:** [ni.sil.'pej] *PF* bw. *hopelijk* (afgeleid van **silpey** *hoop*)
- nìskien:** [ni.'ski.ɛn] *PF* bw. *naar rechts* (afgeleid van **skien** *rechts*)
- nìslele:** [ni.'slɛ.lɛ] *PF* bw. *door te zwemmen, zwemmend* (afgeleid van **slele** *zwemmen*)
- nìsngä'i:** [ni.'sŋæ.ʔi] *PF* bw. *oorspronkelijk, als begin* (afgeleid van **sngä'i** *begin*)
- nìsngum:** [ni.'sŋum] *PF* bw. *zorgelijk* (afgeleid van **sngum** *zorgen maken*)
- nìso'ha:** [ni.'soʔ.ha] *PF* bw. *enthousiast* (afgeleid van **so'ha** *enthousiast zijn over*)
- nìsoaia:** [ni.so.'a.i.a] *PF* bw. *(samen) als leden van een familie* (afgeleid van **soaia** *familie*)
- nìsteng:** [ni.'stɛŋ] *PF* bw. *gelijkend* (afgeleid van **steng** *gelijk, identiek*)
- nìsti:** [ni.'sti] *PF* bw. *boos* (afgeleid van **sti** *boos zijn*)
- nìsung:** [ni.'suŋ] *PF* bw. *daarnaast, tevens* (afgeleid van **sung** *toevoegen*)
- nìswey:** [ni.'swɛj] *PF* bw. *optimaal, best* (afgeleid van **swey** *best*)
- nìsyayvi:** [ni.'sja.j.vi] *PF* bw. *per ongeluk, per toeval* (afgeleid van **syayvi** *geluk*)
- nìsyen:** [ni.'sjɛn] *PF* bw. *als laatste* (afgeleid van **syen** *laatst*)
- nìsyep:** [ni.'sjɛɸ] *PF* bw. *stevig, in een ijzeren greep* (afgeleid van **syep** *val*) let.: 'als een val'
- nì'iluke:** [nit.'ʔi.lu.kɛ] *PF* bw. *oneindig, voor altijd* (sam. van **tì'ia** *einde, conclusie* en **luke** *zonder*)
- nìtam:** [ni.'tam] *PF* bw. *genoeg* (afgeleid van **tam** *voldoen*)
- nìteng:** [ni.'tɛŋ] *PF* bw. *ook* (afgeleid van **teng** *gelijk, hetzelfde*)
- nìtengfya:** [ni.'tɛŋ.fja] *PF* bw. *ook, hetzelfde als (gelijke actie)* (afgeleid van **tengfya** *als, dezelfde manier als (vw.)*)
- nìtkan:** [nit.'kan] *PF* bw. *met opzet* (afgeleid van **tikan** *doel*)
- nìtkanluke:** [nit.'kan.lu.ke] *PF* bw. *per ongeluk, onbedoeld* (sam. van **nìtkan** *met opzet* en **luke** *zonder*)
- nìtrrrr:** [ni.'tr̩.tr̩] *PF* bw. *dagelijks, regelmatig* (afgeleid van **trr** *dag*)

- nìtsim:** [ni.ˈt̪sim] *PF* bw. *origineel, op een originele manier* (afgeleid van **tsim** bron)
- nìtsìsyi:** [ni.ˈt̪si.syi] *PF* bw. *door te fluisteren, in een fluistering* (afgeleid van **tsìsyi** fluisteren)
- nìtsleng:** [ni.ˈt̪slɛŋ] *PF* bw. *foutief* (afgeleid van **tsleng** fout)
- nìtson:** [ni.ˈt̪son] *PF* bw. *plichtig, als een verplichting* (afgeleid van **tson** plicht)
- nìtsyil:** [ni.ˈt̪sjil] *PF* bw. *door te klimmen* (afgeleid van **tsyil** klimmen)
- nìtut:** [ni.ˈt̪ut] *PF* bw. *continu, doorlopend* (afgeleid van **tut** voortgangsmarkeerder)
- nìtxan:** [ni.ˈt̪ʌn] *PF* bw. *veel (abstract), erg* (afgeleid van **txan** veel)
- nìtxankeltrrrr:** [ni.ˈt̪ʌn.kɛl.t̪r.t̪r] *PF* bw. *buitengewoon* (afgeleid van **txankeltrrrr** buitengewoon)
- nìtxay:** [ni.ˈt̪ʌj] *PF* bw. *horizontaal* (afgeleid van **txay** horizontaal zijn)
- nìtxi:** [ni.ˈt̪xi] *PF* bw. *gehaast, op haastige wijze* (afgeleid van **txi** haast)
- nìxiluke:** [ni.ˈt̪xi.lu.kɛ] *PF* bw. *ongehaast, kalm* (sam. van **txi** haast en **luke** zonder)
- nìvingkap:** [ni.ˈviŋ.kap] *PF* bw. *trouwens, tussen haakjes* (afgeleid van **vingkap** ingeving, opeens in gedachten komen)
- nìwan:** [ni.ˈwan] *PF* bw. *heimelijk, door te verbergen* (afgeleid van **wan** verbergen)
- nìwawe:** [ni.wa.ˈwɛ] *PF* bw. *betekenisvol, significant* (afgeleid van **wawe** betekenis)
- nìwä:** [ni.ˈwæ] *PF* bw. *in tegendeel*
- nìwäte:** [ni.wæ.ˈtɛ] *PF* bw. *onverkwikkelijk, onprettig* (afgeleid van **wäte** redetwisten)
- nìwin:** [ni.ˈwin] *PF* bw. *snel* (afgeleid van **win** snel)
- nìwok:** [ni.ˈwok] *PF* bw. *luidruchtig* (afgeleid van **wok** luid)
- nìwotx:** [ni.ˈwot] *PF* bw. *alles (van), compleet* (afgeleid van **wotx** totaliteit, geheel)
- nìyawr:** [ni.ˈjawr] *PF* bw. *correct, juist* (afgeleid van **eyawr** correct, juist)
- nìyewla:** [ni.ˈjɛw.la] *PF* bw. *op een teleurstellende wijze* (afgeleid van **yewla** teleurstelling)
- nìyey:** [ni.ˈjɛj] *PF* bw. *direct, meteen terzake* (afgeleid van **yey** recht)
- nìyeyfya:** [ni.ˈjɛj.fja] *PF* bw. *recht vooruit, in een rechte lijn* (afgeleid van **yeyfya** rechte lijn)
- nìyill:** [ni.ˈjɪ] *PF* bw. *gezamenlijk, op gezamenlijke wijze* (afgeleid van **yill** gezamenlijk)
- nìyo’:** [ni.ˈjoʔ] *PF* bw. *perfect, foutloos* (afgeleid van **yo’** perfect zijn)
- nìyol:** [ni.ˈjɔl] *PF* bw. *vlot, kort (tijd)* (afgeleid van **yol** kort (tijd))
- nìyrr:** [ni.ˈjɾ] *PF* bw. *natuurlijk, onveranderd, puur* (afgeleid van **yrr** natuurlijk)
- nìzawnong:** [ni.ˈzaw.noŋ] *PF* bw. *veilig* (afgeleid van «**awn**» passief deelwoord tussenvoegsel en **zong** redden)
- nìzen:** [ni.ˈzɛn] *PF* bw. *noodzakelijk* (afgeleid van **zene** moeten)
- nokx:** [n.ɔk] *PF* wwo. *baren*
- nong:** [n.ɔŋ] *PF* wwo. *volgen*
- nongspe’:** [n.ɔŋ.sp.ɛʔ] *PF* wwo. *achtervolgen met de intentie te vangen*
- nopx:** [n.ɔp] *PF* wwo. *wegstoppen, opbergen*
- nrr:** [n.ɾ] *PF* wwn. *gloeien, lichtgevend zijn*
- nrra:** [nɾ.a] *PF* zn. *trots, gevoel van trots*
- nuä+:** [nu.æ] *PF* adp. *voorbij*
- nui:** [n.ɯ.ɪ] *PF* wwn. *falen, fout gaan, niet het beoogde doel behalen*
- nulkrr:** [nɯl.kɾ] *PF* bw. *langer (tijd)* (afgeleid van **krr** tijd)
- nulnew:** [nɯl.n.ɛw] *PF* wwm. *verkiezen, de voorkeur geven aan (ii)* (afgeleid van **new** willen)
- nume:** [n.ɯ.m.ɛ] *PF* wwn. *leren*
- numeyu:** [nu.mɛ.ju] *PF* zn. *student, leerling* (afgeleid van **nume** leren)
- numtseng:** [ˈnum.t̪sɛŋ] *PF* zn. *school* (sam. van **nume** leren en **tseng** plaats)
- numtsengvi:** [ˈnum.t̪sɛŋ.vi] *PF* zn. *klaslokaal, deel v.e. school* (afgeleid van **numtseng** school)
- numultxa:** [nu.mɯl.t̪ʌ] *PF* zn. *les (voor instructie)* (sam. van **nume** leren en **ultxa** bijeenkomst)
- numultxatu:** [nu.mɯl.t̪ʌ.tu] *PF* zn. *klasgenoot* (afgeleid van **numultxa** les (voor instructie))
- nutx:** [nut] *PF* bn. *dik*

## Ng

**nga:** [ŋa] *PF vn. jij*  
**nga':** [ŋaʔ] *PF wwo. bevatten*  
**ngam:** [ŋam] *PF zn. echo*  
**ngampam:** [ʔŋam.pam] *PF zn. rijm (sam. van ngam echo en pam geluid)*  
**ngampam si:** [ʔŋam.pam s-i] *PF wwn. rijmen (afgeleid van ngampam rijm)*  
**ngatsyip:** [ʔŋa.ʔsɿpʔ] *PF vn. kleine jij (afgeleid van nga jij)*  
**ngawng:** [ŋawŋ] *PF zn. worm*  
**ngay:** [ŋa.j] *PF bn. waar*  
**ngaytxoa:** [ŋaj.ʔ't'o.a] *PF tw. sorry, mijn excuses (uiting van schuld en spijt) (sam. van ngeyã je en txoa vergeving)*  
**ngã'an:** [ŋ.æ.ʔ.æn] *PF wwn. mentaal of emotioneel lijden, miserabel voelen*  
**ngäng:** [ŋæŋ] *PF zn. maag*  
**ngäzik:** [ʔŋæ.zikʔ] *PF bn. moeilijk, zwaar*  
**ngenga:** [ŋɛ.ŋa] *PF vn. jij, u (ceremonieel) (afgeleid van nga jij)*  
**ngep:** [ŋɛpʔ] *PF zn. navel*  
**ngēt:** [ŋɛtʔ] *PF bn. geur van rottend hout en bladeren, muf (niet-dierlijk verval)*

## O

**oare:** [o.'a.ɛ] *PF zn. maan*  
**oe:** [ʔ'o.ɛ] *PF vn. ik*  
**oeng:** [ʔ'wɛŋ] *PF vn. wij twee (tweevoudig inclusief) (afgeleid van oe ik)*  
**oetsyip:** [ʔ'wɛ.ʔsɿpʔ] *PF vn. kleine ik (afgeleid van oe ik)*  
**oeyk:** [o.'ɛjkʔ] *PF zn. oorzaak*  
**oeyktìng:** [o.'ɛjk.t-ŋ] *PF wwo. uitleggen (ii) (sam. van oeyk oorzaak en tìng geven)*  
**ohakx:** [o.'hakʔ] *PF bn. hongerig*  
**ohe:** [ʔ'o.hɛ] *PF vn. ik (ceremonieel)*  
**oïsss:** [o.'issɿ] *LA tw. boze kreet, 'kijk maar uit!'*  
**oïsss si:** [o.'issɿ s-i] *PF wwn. sissen (afgeleid van oïsss boos geluid)*  
**okup:** [ʔ'o.kupʔ] *PF zn. melk*

**ngeyn:** [ŋɛjn] *PF bn. moe*  
**ngian:** [ŋi.'an] *PF,SW bw. echter*  
**ngim:** [ŋim] *PF bn. lang (fysieke lengte)*  
**ngimpup:** [ŋim.'pupʔ] *PF zn. lengte (afgeleid van ngim lang en pup kort)*  
**ngip:** [ŋipʔ] *PF zn. ruimte, open of grenzeloos gebied*  
**ngoã:** [ʔŋo.a] *PF zn. modder*  
**ngong:** [ŋoŋ] *PF bn. lethargisch, lui, zonder genoeg energie*  
**ngop:** [ŋ.opʔ] *PF wwo. creëren, maken*  
**ngopyu:** [ʔŋop.ju] *PF zn. maker (afgeleid van ngop maken, creëren)*  
**ngrr:** [ŋr] *PF zn. wortel*  
**ngrrpongu:** [ŋr.po.ŋu] *PF zn. burgerinitiatief, activisme (van grassroot) (sam. van ngrr wortel en pongu groep)*  
**ngul:** [ŋul] *PF bn. grijs, grauw*  
**ngulpin:** [ʔŋul.pin] *PF zn. grijs (afgeleid van ngul grijs, grauw)*  
**nguway:** [ʔŋu.waj] *PF zn. gehuil, roep van een slangewolf (afgeleid van way lied)*

**olo':** [o.'loʔ] *PF vn. stam, clan*  
**olo'eyktan:** [o.lo.'ʔɛjk.tan] *JC zn. opperhoofd (sam. van olo' stam en eyktan leider)*  
**omum:** [ʔ'o.'m.um] *PF wwo. weten (klemtoon komt op eerste lettergreep bij gebruik van tussenvoegsel)*  
**onlor:** [on.'lor] *PF bn. goed-ruikend (sam. van ontu neus en lor plezierig voor de zintuigen)*  
**ontsang:** [ʔon.ʔsaŋ] *PF zn. neusring (sam. van ontu neus en tsang piercing)*  
**ontu:** [ʔon.tu] *JC zn. neus*  
**onvã':** [on.'vãʔ] *PF bn. slecht-ruikend (sam. van ontu neus en vã' niet plezierig voor de zintuigen)*



P

- pa'o:** [ˈpa.ʔo] *PF* zn. *kant*
- pak:** [pakʔ] *PF* part. *neerbuigend*
- palon:** [ˈp.a.l.on] *PF* wwn. *verbranden*
- pam:** [pam] *PF* zn. *geluid*
- pamrel:** [pam.ˈrɛl] *PF* zn. *geschrift* (sam. van **pam** *geluid* en **rel** *afbeelding*)
- pamrelfya:** [pam.ˈrɛl.fja] *PF* zn. *spelling* (afgeleid van **pamrel** *schrijven* en **fya'o** *manier*)
- pamrel si:** [pam.ˈrɛl ˈs.i] *PF* wwn. *schrijven* (afgeleid van **pamrel** *geschrift*)
- pamrelsiyu:** [pam.ˈrɛl.si.ju] *PF* zn. *schrijver* (afgeleid van **pamrel** *geschrift*)
- pamrelvi:** [pam.ˈrɛl.vi] *PF* zn. *letter* (*fonetisch symbool*) (afgeleid van **pamrel** *schrijven*)
- pamrelvul:** [pam.ˈrɛl.vul] zn. *pen, potlood, lett. schrijfstok* (sam. van **pamrel** *geschrift* en **vul** *tak* (van een boom))
- pamrelvul lerin:** [pam.ˈrɛl.vul le.ˈrɪm] *PF* zn. *potlood, lett. "houten schrijfstok"* (sam. van **pamrelvul** *pen, potlood* en **lerin** *houten, van hout*)
- pamtseo:** [ˈpam.tse.o] *PF* zn. *muziek* (sam. van **pam** *geluid* en **tseo** *kunst*)
- pamtseongopyu:** [pam.tse.o.ŋop.ju] *PF* zn. *muzikant, componist* (sam. van **pamtseo** *muziek* en **ngopyu** *maker*) eg. James Horner
- pamtseo si:** [ˈpam.tse.o ˈs.i] *PF* wwn. *muziek maken* (met **fa** voor het bespeelde instrument) (afgeleid van **pamtseo** *muziek*)
- pamtseotu:** [ˈpam.tse.o.tu] *PF* zn. *muzikant* (afgeleid van **pamtseo** *muziek*)
- pamuvan:** [ˈpam.u.van] *PF* zn. *klankenspel* (sam. van **pam** *geluid* en **uvan** *spel*)
- pan:** [pan] *PF* zn. *derde, een derde*
- parul:** [pa.ˈrul] *PF* zn. *wonder*
- parulnga':** [pa.ˈrul.ŋaʔ] *PF* bn. *wonderbaarlijk* (afgeleid van **parul** *wonder*) nvm.
- parultsyip:** [pa.ˈrul.tsjipʔ] *PF* zn. *liefkozende term voor kinderen* (lett.: *klein wonder*) (afgeleid van **parul** *wonder*)
- paskalin:** [pa.ska.ˈlin] *PF* zn. *zoet besje* (*koosnaam*) (afgeleid van **pasuk** *bes* en **(a)kalin** *zoet*)
- pasuk:** [ˈpa.sukʔ] *PF* zn. *bes*
- pate:** [ˈp.a.t.ɛ] *ZS* ww. *aankomen* (op een plaats), *arriveren*
- paw:** [paw] *PF* wwn. *groeien; ontkiemen en ontkiemen* (van een plant)
- pawk:** [pawkʔ] *PF* zn. *hoorn, blaasinstrument*
- pawm:** [p·awm] *PF* ww. *vragen*
- pay:** [pa:j] *PF* zn. *water, vloeistof*
- payfya:** [ˈpa.j.fja] *PF* zn. *stroom* (sam. van **pay** *water* en **fya'o** *pad*)
- payiva:** [ˈpa.j.i.va] *PF* zn. *waterdruppel* (afgeleid van **pay** *water* en **ilva** *druppel*)
- paynga':** [ˈpa.j.ŋaʔ] *PF* bn. *vochtig, nat* (afgeleid van **pay** *water* en **nga'** *bevat*)
- payoang:** [pa.j.ˈo.aŋ] *PF* zn. *vis* (sam. van **pay** *water* en **ioang** *dier*)
- paysena:** [ˈpa.j.se.na] *PF* zn. *watervat* (sam. van **pay** *water* en **sähena** *drager*)
- paysmung:** [ˈpa.j.smɯŋ] *PF* zn. *waterdrager* (sam. van **pay** *water* en **smung** *transportinstrument*)
- paytxew:** [pa.j.ˈt'ɛw] *PF* zn. *kustlijn, water grens* (sam. van **pay** *water* en **txew** *limiet*)
- pähem:** [ˈp.æ.h.ɛm] *PF* wwn. *arriveren, aankomen*
- pängkxo:** [p.æŋ.ˈk'·o] *PF* zn. *praten, een gesprek voeren*(F)
- pängkxoyu:** [p.æŋ.ˈk'o.ju] *PF* zn. *gepraat* (afgeleid van **pängkxo** *praten*)
- pängkxoyu lekoren:** [p.æŋ.ˈk'o.ju lɛ.ko.ˈrɛn] *PF* zn. *advocaat* (sam. van **pängkxoyu** *prater* en **lekoren** *volgens de wet*)
- pänu:** [ˈp.æ.nu] *PF* zn. *belofte*
- pänuting:** [ˈp.æ.nu.t.ɪŋ] *PF* wwo. *beloven* (sam. van **pänu** *belofte* en **ting** *geven*)
- pe+:** [pɛ] *PF* toevoegsel vvn. *markeerder*
- pe'un:** [ˈp.ɛ.ʔ.un] *PF* wwo. *beslissen*
- pefnel:** [pɛ.ˈfnɛl] *PF* vvn. *welk soort* allomorf van **fnepe**
- pefya:** [pɛ.ˈfja] *PF* vvn. *hoe* allomorf van **fyape**
- pefyinep'ang:** [pɛ.fjin.ɛp.ˈʔaŋ] *PF* vvn. *hoe complex?* (afgeleid van **fyinep'ang** *graad van complexiteit*) (allomorf van **fyinep'angpe**)
- pehem:** [pɛ.ˈhɛm] *PF* vvn. *wat, welke* (*actie*) allomorf van **kempe** (sam. van **kem** *actie*, **daad**)
- pehrr:** [pɛ.ˈhɪ] *PF* vvn. *wanneer* allomorf van **krpe** (sam. van **krr** *tijd*)

**pekxinum:** [pɛ.ˈkʰin.um] *PF* vvn. *hoe strak, los?* (afgeleid van **'ekxinum** *strakheid, losheid*)  
**peɬi'u:** [pɛ.ˈli.ʔu] *PF* vvn. *wat, welk (woord, uiting)* allomorf van **li'upe**  
**pelun:** [pɛ.ˈlun] *PF* vvn. *waarom* allomorf van **lumpe**  
**peng:** [pɛ.ɛŋ] *PF* wwo. *vertellen*  
**penghrr:** [pɛ.ɛŋ.ˈhɾ] *PF* wwn. *waarschuwen* (sam. van **peng** *vertellen* en **hrrap** *gevaar*)  
**peseng:** [pɛ.ˈsɛŋ] *PF* vvn. *waar* allomorf van **tsengpe**  
**peslosnep:** [pɛ.slo.ˈsnɛpʰ] *PF* vvn. *welke breedte, hoe breed?* (afgeleid van **snep** *smal*) (allomorf van **slosneppe**)  
**pesomwew:** [pɛ.som.ˈwɛw] *PF* vvn. *welke temperatuur?* (afgeleid van **somwew** *temperatuur*)  
**pesu:** [pɛ.ˈsu] *PF* vvn. *wie* allomorf van **tupe**  
**peu:** [pɛ.ˈu] *PF* vvn. *wat, welk (ding)* allomorf van **'upe**  
**pewn:** [pɛwn] *PF* zn. *nek*  
**pey:** [pɛj] *PF* wwn. *wachten*  
**piak:** [pi.ˈakʰ] *PF* bn. *open, helder (voor wolkenloze hemel)*  
**piak si:** [pi.ˈakʰ s-i] *PF* wwn. *openen* (afgeleid van **piak** *open*)  
**pil:** [pil] *PF* zn. *gezichts-streep*  
**pinvul:** [ˈpin.vul] *PF* zn. (*was*)*krijtje* (sam. van **'opin** *kleur* en **vul** *tak (van een boom)*) kort voor **'opin***vultsyip*  
**pizayu:** [ˈpi.za.ju] *PF* zn. *voorouder*  
**pimtxan:** [pim.ˈtʰan] *PF* vvn. *hoeveel* allomorf van **himtxampe**  
**pisaw:** [pi.ˈsaw] *PF* bn. *onhandig, ongeluk-aantrekkelijk*  
**pìwopx:** [pi.ˈwopʰ] *PF* zn. *wolk*  
**pìwopxtsyip:** [pi.ˈwopʰ.tsjip] *PF* zn. *nevel* (afgeleid van **pìwopx** *wolk*) lett.: *'kleine wolk'*  
**pllhrr:** [pɛ.ˈhɾ] *PF* wwn. *waarschuwen* (sam. van **plltxe** *spreken* en **hrrap** *gevaar*)

## Px

**pxan:** [pʰan] *PF* bn. *waardig*  
**pxasik:** [pʰa.sikʰ] *PF* tw. *weg ermeel!* (*vulgair*)  
**pxasul:** [pʰa.sul] *PF* bn. *vers, lekker (eten)*  
**pxaw-:** [pʰaw] *PF* adp. *rondom*  
**pxawngip:** [pʰaw.ŋipʰ] *PF* zn. *omgeving* (sam. van **pxaw** *rondom* en **ngip** *ruimte*)

**pllngay:** [pɛ.ˈŋaj] *PF* wwn. *toegeven* (afgeleid van **plltxe** *spreken* en **ngay** *waar*)  
**plltxe:** [pɛ.ˈtʰ.ɛ] *PF* ww. *spreken*  
**plltxeyu:** [pɛ.ˈtʰ.ɛ.ju] *PF* zn. *spreker* (afgeleid van **plltxe** *spreken*)  
**po:** [po] *PF* vn. *hij, zij*  
**poan:** [po.ˈan] *PF* vn. *hij* (*geen meervoudsvorm: gebruik (ay)fo*) (afgeleid van **po** *hij, zij*)  
**poe:** [po.ˈɛ] *PF* vn. *zij* (*geen meervoudsvorm: gebruik (ay)fo*) (afgeleid van **po** *hij, zij*)  
**polpxay:** [pol.ˈpʰaj] *PF* vvn. *hoeveel* (sam. van **holpxay** *aantal* en **pe** *hoe*)  
**pom:** [pɛ.ɔm] *PF* wwo. *kussen, zoenen*  
**pongu:** [ˈpo.ŋu] *PF* zn. *een groep mensen* (afgeleid van **po** *hij/zij*) avm.  
**prrkku:** [pɾ.ˈku] *PF* zn. *baarmoeder* (sam. van **prnnen** *baby* en **kelku** *huis*)  
**prrkxentrkrr:** [pɾ.kʰɛn.tɾ.kɾ] *Skxawng* zn. *rookplezier overdag, trillende tong* (*Na'vi idioom*) (van **prtte'** *plezierig*, **kxener** *roken*, **trr** *dag* and **krr** *tijd*)  
**prnnen:** [ˈpɾ.nɛn] *PF* zn. *kind, baby*  
**prnnesyul:** [ˈpɾ.nɛ.sjul] *PF* zn. *knop, kiem* (sam. van **prnnen** *baby* en **syulang** *plant*)  
**prrsmung:** [ˈpɾ.smun] *PF* zn. *baby drager* (sam. van **prnnen** *baby* en **smung** *transportinstrument*)  
**prtte':** [ˈpɾ.tɛʔ] *PF* bn. *plezierig* (*van een activiteit*)  
**prrwill:** [ˈpɾ.wil] *PrT* zn. *mos* (sam. van **prnnen** *baby* en **'ewill** *plant*)  
**pukap:** [ˈpu.kapʰ] *PF* get. *zes*  
**pum:** [pum] *PF* vn. *vervangwoord* (plaatsvervangend voornaamwoord, verwijst naar eerder genoemd zn. of vn.)  
**pup:** [pupʰ] *PF* bn. *kort* (*fysieke lengte*)  
**puve:** [ˈpu.vɛ] *PF* bn. *zesde* (*rangtelwoord*) (afgeleid van **pukap** *zes*)

**pxawpa:** [pʰaw.pa] *PF* zn. *grens, afbakening, omtrek* (sam. van **pxaw** *rondom* en **pa'o** *zij-kant*)

**pxawpxun:** [pʰaw.pʰun] *PF* zn. *armband* (sam. van **pxaw** *rondom* en **pxun** *arm*)

- pxay:** [p'aj] *PF* bn. *veel, velen* (gebruikt bij enkel- en meervoudige zn. vormen)
- pxayopin:** [p'aj.o.pin] *PF* bn. *kleurrijk, bont* (sam. van **pxay** *veel* en **'opin** *kleur*)
- pxek:** [p'ɛkʷ] *PF* wwo. *trappen, duwen*
- pxel-:** [p'ɛl] *PF* adp. (zo)*als*
- pxelo:** [p'ɛ.lo] *PF* bw. *drie keer* (afgeleid van **pxe+** *drievoudmarkeerder* en **alo** *tijd, beurt*)
- pxen:** [p'ɛn] *PF* zn. *stuk functionele kleding*
- pxesrram:** [p'ɛ.sɾ.'am] *PF* zn., bw. *drie dagen geleden* (afgeleid van **trr** *dag*)
- pxesrray:** [p'ɛ.sɾ.'aj] *PF* zn., bw. *over drie dagen* (afgeleid van **trr** *dag*)
- pxey:** [p'ɛj] *PF* get. *drie*
- pxeyve:** [p'ɛj.vɛ] *PF* bn. *derde* (rangtelwoord) (afgeleid van **pxey** *drie*)
- pxi:** [p'i] *PF* bn. *scherp* (punt)
- pxim:** [p'im] *PF* bn. *rechtop*
- pximaw-:** [p'i.'maw] *PF* adp. *meteen na* (sam. van **maw** *na* (*tijd*) en **pxi** *scherp*)
- pxiset:** [p'i.'sɛtʷ] *PF* bw. *nu meteen, onmiddellijk* (sam. van **set** *nu* en **pxi** *scherp*)
- pxisre+:** [p'i.'sɾɛ] *PF* adp. *vlak voor* (sam. van **sre** *voor* (*tijd*) en **pxi** *scherp*)
- pxiswawam:** [p'i.swaw.'am] *PF* bw. *een moment geleden, nu net* (sam. van **swaw** *moment* en **am** *geleden*)
- pxiswaway:** [p'i.swaw.'aj] *PF* bw. *zo meteen, over een seconde* (sam. van **swaw** *moment* en **ay** *toekomstige tijd*)
- pxiye'rɪn:** [p'i.'jɛʔ.ɾɪn] *PF* bw. *direct* (niet zo snel als **pxiswaway**) (sam. van **ye'rɪn** *binnenkort* en **pxi** *scherp*)
- pxim:** [p'im] *PF* bw. *vaak*
- pximun'i:** [p'i.m.un.ʔ'i] *PF* wwo. *verdelen, in stukken snijden* (sam. van **hapxi** *deel* en **mun'i** *snijden*)
- pxor:** [p'ɔɾ] *PF* wwn. *ontploffen*
- pxorpam:** [p'ɔɾ.pam] *PF* zn. *ejectieve medeklinker* (sam. van **pxor** *exploderen* en **pam** *geluid*)
- pxun:** [p'un] *PF* zn. *arm*
- pxuntil:** [p'un.til] *PF* zn. *elleboog* (sam. van **pxun** *arm* en **til** *verbinding*)

## R

- ral:** [ɾal] *PF* zn. *betekenis*
- ralnga':** [ɾal.ŋaʔ] *PF* bn. *betekenisvol, instruerend, iets waar een les uit kan worden geleerd* (sam. van **ral** *betekenis* en **nga'** *bevatten*)
- ralpeng:** [ɾal.'p.ɛŋ] *PF* wwo. *verklaren, interpreteren* (sam. van **ral** *betekenis* en **peng** *vertellen*)
- ram:** [ɾam] *PF* zn. *berg*
- ramtsyip:** [ɾam.tsjipʷ] *PF* zn. *heuvel* (afgeleid van **ram** *berg*)
- ramunong:** [ɾa.'mu.noŋ] *PF* zn. *bron*
- ran:** [ɾan] *PF* zn. *natuur, essentie; basis natuur van iets wat volgt uit het totaal van diens onderdelen; het best vertaald als 'persoonlijkheid'*
- rangal:** [ɾ.a.ŋ.aɫ] *PF* wwn. *wensen*
- raspu':** [ɾa.'spuʔ] *PF* zn. *beenbeschermers* (gebruikt in oorlog/strijd)
- rawke:** [ɾaw.ke] *PF* tw. *alarm-roep* (*alarm*)
- rawm:** [ɾawm] *PF* zn. *bliksem* (*algemene uitdrukking*)
- rawmpxom:** [ɾawm.p'om] *PF* zn. *donder en bliksem* (afgeleid van **rawm** *bliksem* en **'rrpxom** *donder*)
- rawn:** [ɾ.aʷn] *PF* wwo. *vervangen, substitueren*
- rawng:** [ɾawŋ] *PF* zn. *ingang, deuropening*
- rä'ä:** [ɾæ.'ʔæ] *PF* part. *doe niet* (*negatief imperatief, voor commando's*)
- räptum:** [ɾæp.'tum] *PF* bn. *grof, vulgair, sociaal onacceptabel*
- re'o:** [ɾɛ.'ʔo] *PF* zn. *hoofd*
- rel:** [ɾɛl] *PF* zn. *beeld*
- rel arusikx:** [ɾɛl a.ru.'sikx] *PF* zn. *film, video* (sam. van **rel** *afbeelding* en **rikx** *bewegen*)
- reltseo:** [ɾɛl.tse.o] *PF* zn. *beeldende kunst* (sam. van **rel** *beeld* en **tseo** *kunst*)
- reltseotu:** [ɾɛl.tse.o.tu] *PF* zn. *kunstenaar* (*visueel*) (afgeleid van **reltseo** *visuele kunst*)
- relvul:** [ɾɛl.vul] *PF* zn. *pen, potlood, lett. sschrijfstok* (*korte vorm van pamrelvul*)
- rem:** [ɾɛm] *PF* zn. *brandstof*
- reng:** [ɾɛŋ] *PF* bn. *ondiep* (*fysiek*) nvm.
- rengop:** [ɾɛ.ŋ.opʷ] *PF* wwo. *ontwerpen* (sam. van **renu** *patroon* en **ngop** *creëren*)
- renten:** [ɾɛn.tɛn] *PF* zn. *bril* (*gemaakt van insectenvleugels, gesneden uit hout etc.*)
- renu:** [ɾɛ.nu] *PF* zn. *patroon*
- renulke:** [ɾɛ.nul.ke] *PF* bn. *onregelmatig, random* (afgeleid van **renu** *patroon* en **luke** *zon-*

der)

**rewon:** [ʀɛ.won] *PF* zn. ochtend

**rey:** [ʀɛj] *PF* wwn. leven

**rey'eng:** [ʀɛj.'ɲɛŋ] *PF* zn. *de Balans van het Leven* (afgeleid van **rey** *leven*)

**reyfya:** [ʀɛj.fja] *PF* zn. *manier van leven, cultuur* (sam. van **rey** *leven* en **fya'o** *wijze, manier*)

**reykol:** [ʀɛj.'kol] *PF* wwo. *muziek maken, laten zingen* (*dichterlijk*) (afgeleid van **rol** *zingen* en «**eyk**» *causatief tussenvoegsel*)

**reym:** [ʀɛjm] *PF* zn. *droog land* (op het droge)

**reypay:** [ʀɛj.paj] *PF* zn. *bloed* (sam. van **rey** *leven* en **pay** *water*)

**reypaytun:** [ʀɛj.paj.tun] *PF* bn. *rood* (*bloed tun*) (sam. van **reypay** *bloed* en **tun** *rood, oranje*)

**rikk:** [ʀikʰ] *PF* wwn. *verplaatsen*

**rim:** [ʀim] *PF* bn. *geel*

**rimpin:** [ʀim.pin] *PF* zn. *geel* (afgeleid van **rim** *geel*)

**rina':** [ʀi.'naʔ] *PF* zn. *zaad* (afgeleid van **atoki-rina'** *zaden van de Grote Boom*)

**ripx:** [ʀipʰ] *PF* wwo. *doorsteken*

**ri'ir:** [ʀi.'iɾ] *PF* zn. *reflectie, spiegelbeeld*

**ri'ir si:** [ʀi'iɾ si] *PF* wwn. *reflecteren, imiteren* (afgeleid van **ri'ir** *reflectie*)

**rik:** [ʀikʰ] *PF* zn. *blad*

**rikean:** [ʀi.kɛ.aŋ] *PF* bn. *blad-groen* (sam. van **rik** *blad* en **ean** *groen*)

**rikxi:** [ʀi.kʰ.i] *PF* wwn. *trillen, schudden, rillen*

**rin:** [ʀim] *PF* zn. *hout*

**ro+:** [ʀo] *PF* adp. *op* (*locatief*)

## S

**sa:** [s.a] *PF* wwn. *een uitdaging aangaan*

**sa'ewrang:** [sa.'ɲɛw.ɾaŋ] *PF* zn. *moederweefgetouw, gigantisch weefgetouw* (afgeleid van **sa'nok** *moeder* en **'ewrang** *weefgetouw*)

**sa'nok:** [saʔ.nokʰ] *PF* zn. *moeder* (van **sa'atenuk** *C*)

**sa'nu:** [saʔ.nu] *PF* zn. *mama* (aanhankelijke vorm van **sa'nok** *moeder*)

**sa'nutsyip:** [saʔ.nu.tʃipʰ] *PF* zn. *moedertje* (*gebruikt voor jonge meisjes*) (afgeleid van **sa'nu** *mammie*)

**sa'sem:** [saʔ.sɛm] *PF* zn. *ouder of ouders* (afgeleid van **sa'nok** *moeder* en **sempul** *vader*)

**saa:** [sa:] *LA* tw. *bedreigende kreet*

**ro'a:** [ʀ.o.ʔ.a] *PF* wwn. *indrukwekkend zijn, respect afdwingen*

**rofa-:** [ʀo.fa] *PF* adp. *naast, langs*

**rol:** [ʀ.ol] *PF* ww. *zingen*

**rolun:** [ʀo.'lun] *PF* tw. *Eureka!, ik heb het gevonden!*

**rong:** [ʀoŋ] *PF* zn. *tunnel*

**ronguway:** [ʀ.o.'ŋu.waj] *PF* wwn. *huilen* (afgeleid van **rol** *zingen* en **nguway** *gehuil*)

**ronguwayyu:** [ʀo.'ŋu.waj.ju] *PF* zn. *huiler, iemand die huilt* (afgeleid van **ronguway** *huilen*)

**ronsem:** [ʀon.sɛm] *PF* zn. *verstand, bewustzijn*

**ronsel:** [ʀon.sɛl] *PF* zn. *iets verbeeld* (afgeleid van **ronsrelnogop** *verbeelden*)

**ronsrelnogop:** [ʀon.sɛl.ŋ.opʰ] *PF* wwo. *verbeelden, zich voorstellen* (c.w. van **ronsem** *gest, rel* *afbeelding, ngop* *maken, spreektaal* [ʀon.sɛw.ŋopʰ])

**ropx:** [ʀopʰ] *PF* zn. *gat* (*gaat dwars door object heen*)

**rou:** [ʀ.o.u] *PF* wwn. *dronken zijn of worden* (*voorbeeld: rou fa pxir*)

**rum:** [ʀum] *PF* zn. *bal*

**run:** [ʀ.un] *PF* wwo. *vinden, uitvinden*

**rurur:** [ʀu.'ruɾ] *PF* zn. *een water-stroom met veel lucht-contact terwijl het over rotsen van een geleidelijk neergaande stroom gaat* (*telbaar*)

**rusey:** [ʀu.'sɛj] *PF* bn., zn. *levend, in leven, iets levends* (sam. van **rey** *leven* en «**us**» *actief deelvorm tussenvoegsel*)

**rutxe:** [ʀu.'t'ɛ] *PF* tw. *alstublieft* (*beleefd vragen*)

**saho:** [sa.'ho] *PF* zn. *gebed* (afgeleid van **aho** *bidden*)

**salew:** [s.a.'lɛw] *PF* ww. *doorgaan*

**salewfya:** [sa.'lɛw.fja] *PF* zn. *richting, koers* (afgeleid van **salew** *doorgaan* en **fya'o** *pad*)

**san:** [san] *PF* bw. *gezegde, citaat*

**sang:** [saŋ] *PF* bn. *warm*

**sar:** [s.aɾ] *PF* wwo. *gebruiken*

**sat:** [satʰ] *PF* vn. *dat* (*lenitie-vorm van tsat, lenitie onregelmatig naftu van*)

**satuli:** [sa.'tuʔ.li] *PF* zn. *erfgoed* (Ook de naam van de kantine in Disney's Pandora)

**sau:** [sa.'u] *LA* tw. *uitroep van uitputting*

- saylahe:** [saj.'la.hɛ] *PF* bw. 'et cetera' (afgeleid van **si alahe en andere**) (samentrekking)
- sayrip:** [ˈsaj.rɪpʷ] *PF* bn. *knap, goed uitziend* ofp. (mannelijk)
- sä'anla:** [sæ.'ʔan.la] *PF* zn. *verlangen* (afgeleid van 'anla *verlangen naar*)
- sä'eoio:** [sæ.'ʔe.o.i.o] *PF* zn. *ceremonie, ritueel, rite* (afgeleid van 'eoio *ceremonieel*)
- sä'eoio si:** [sæ.'ʔe.o.i.o s-i] *PF* wwn. *meedoen met een ceremonie, een ritueel doen* (afgeleid van **sä'eoio** *ceremonie*)
- sä'ipu:** [sæ.'ʔi.pu] *PF* zn. *iets leuks* (afgeleid van 'ipu *humoristisch*)
- sä'o:** [sæ.'ʔo] *PF* zn. *gereedschap*
- säfe'ul:** [sæ.'fe.ʔul] *PF* zn. *verslechtering (specifiek geval)* (afgeleid van **fe'ul** *slechter worden*)
- säflä:** [sæ.'flæ] *PF* zn. *succes (een moment van succes)* (afgeleid van **flä** *lukken, slagen*)
- säfmi:** [sæ.'fmi] *PF* zn. *poging* (afgeleid van **fmi** *proberen*)
- säfngo':** [sæ.'fɲoʔ] *PF* zn. *voorwaarde, benodigheid* (afgeleid van **fngo'** *vereisen*)
- säfpil:** [sæ.'fpil] *PF* zn. *idee* (afgeleid van **fpil** *denken*)
- säftxuli'u:** [sæ.ft'u.'li.ʔu] *PF* zn. *toespraak* (afgeleid van **ftxuli'u** *oreren, toespraak houden*)
- säfyep:** [sæ.'fjɛpʷ] *PF* zn. *hendel* (afgeleid van **fyep** *in de hand houden*)
- sähena:** [sæ.'he.na] *PF* zn. *drager (b.v. een pot of mand)* (afgeleid van **hena** *dragen*)
- säkanom:** [sæ.'ka.nom] *PF* zn. *iets dat verschaft/verkregen is, een bezitting* (afgeleid van **kanom** *verkrijgen*)
- säxange:** [sæ.'k'a.ɲɛ] *PF* zn. *geeuw* (afgeleid van **kxange** *gapen*)
- sälang:** [sæ.'laŋ] *PF* zn. *een ontdekkingsreis of onderzoek* (afgeleid van **lang** *onderzoeken, verkennen*)
- sälatem:** [sæ.'la.tɛm] *PF* zn. *verandering (moment van), wijziging, aanpassing* (afgeleid van **latem** *veranderen*)
- sälätxayn:** [sæ.læ.t'ajɲ] *PF* zn. *verslaan, een verlies* (afgeleid van **lätxayn** *verslagen*)
- säleymfe':** [sæ.lejɲm.'fɛʔ] *PF* zn. *klacht* (afgeleid van **leymfe'** *klagen*)
- säleymkem:** [sæ.lejɲm.'kɛm] *PF* zn. *protest, een moment van protesteren* (afgeleid van **leymkem** *protesteren*)
- sämok:** [sæ.'mɔkʷ] *PF* zn. *suggestie, voorstel* (afgeleid van **mok** *voorstellen*)
- sämunge:** [sæ.'mu.ɲɛ] *PF* zn. *transportinstrument of apparaat* (afgeleid van **munge** *brengen*) Noot: In samentrekkingen vervallen de ä en e, waardoor *-smung* ontstaat
- sämyam:** [sæm.'yam] *PF* zn. *omhelzing* (afgeleid van **meyam** *omhelzen*)
- sängä'an:** [sæ.ɲæ.'ʔæn] *PF* zn. *periode van lijden, periode van depressie* (afgeleid van **ngä'an** *mentaal of emotioneel lijden*)
- sängop:** [sæ.'ɲopʷ] *PF* zn. *creatie* (afgeleid van **ngop** *creëren*)
- sänrr:** [sæ.'nr] *PF* zn. *gloed; lichtbron, lamp* (afgeleid van **nrr** *gloeien*)
- sänui:** [sæ.'nu.i] *PF* zn. *fiasco (specifiek incident)* (afgeleid van **nui** *falen*)
- sänume:** [sæ.'nu.mɛ] *PF* zn. *les, instructie* (afgeleid van **nume** *leren*)
- sänumvi:** [sæ.'num.vi] *PF* zn. *les* (afgeleid van **sänume** *onderwijs*)
- säomum:** [sæ.'o.mum] *PF* zn. *(stuk) informatie* (afgeleid van **omum** *weten*)
- säpengahrr:** [sæ.pɛɲ.'hr] *PF* zn. *waarschuwing* (afgeleid van **pengahrr** *waarschuwen*)
- säpllhrr:** [sæ.pl.'hr] *PF* zn. *waarschuwing* (afgeleid van **pllhrr** *waarschuwen*)
- säplltxe:** [sæ.pl.'t'ɛ] *PF* zn. *verklaring, uitdrukking* (afgeleid van **plltxe** *spreken*)
- säplltxevi:** [sæ.pl.'t'ɛ.vi] *PF* zn. *commentaar* (afgeleid van **säplltxe** *verklaring*)
- säpom:** [sæ.'pɔm] *PF* zn. *kus* (afgeleid van **pom** *kussen*)
- särawn:** [sæ.'rawn] *PF* zn. *vervanging, substitut, iets dat iets anders vervangt* (afgeleid van **rawn** *vervangen*)
- särengop:** [sæ.'re.ɲopʷ] *PF* zn. *ontwerp (specifiek geval)* (afgeleid van **rengop** *ontwerpen*)
- säro'a:** [sæ.'ro.ʔa] *PF* zn. *grote daad, iets dat volbracht is*
- säro'a si:** [sæ.'ro.ʔa s-i] *PF* wwn. *grote daden doen* (afgeleid van **säro'a** *grote daad*)
- säseyto:** [sæ.sej.'to] *PF* zn. *slachtgereedschap* (afgeleid van **seyto** *slachten (het separeren of verwerken van het karkas van een dood dier)*)
- säsilpey:** [sæ.sil.'pej] *PF* zn. *hoop (specifiek geval)* (afgeleid van **silpey** *hopen*)
- säspxin:** [sæ.'sp'in] *PF* zn. *ziekte* (afgeleid van **spxin** *ziek*)

- säspxintsyɪp:** [sæ.'sp'in.ʈsɟɪpʷ] *PF* zn. *kleine aandoening* (afgeleid van **säspxin** ziekte)
- säsrrätx:** [sæ.'srætʷ] *PF* zn. *ergernis, verveling* (door iemand) (afgeleid van **srätx** vervelen, lastig vallen)
- säsrrin:** [sæ.'srɪn] *PF* zn. (uit)geleend object (afgeleid van **srin** tijdelijk overgeven van de een naar een ander)
- sästarsim:** [sæ.'star.sim] *PF* zn. *collectie* (doelbewust door iemand bij elkaar gebracht) (afgeleid van **starsim** verzamelen)
- säsulin:** [sæ.'su.lɪm] *PF* zn. *hobby, plezierige activiteit* (afgeleid van **sulin** bezig zijn (positief))
- säsyp:** [sæ.'sɟɪpʷ] *PF* zn. *val* (afgeleid van **syep** vangen)
- sätare:** [sæ.'ta.ɛ] *PF* zn. *verbinding, relatie* (afgeleid van **tare** verbinden, relateren aan)
- sätaron:** [sæ.'ta.rɔn] *PF* zn. *jacht* (afgeleid van **taron** jagen)
- sätsan'ul:** [sæ.'ʈsan.ʔul] *PF* zn. *verbetering* (afgeleid van **tsan'ul** beter worden)
- sätsisyi:** [sæ.'ʈsɪ.sɪ] *PF* zn. *gefluister, fluistering* (afgeleid van **tsisyi** fluisteren)
- sätswayon:** [sæ.'ʈswaj.on] *PF* zn. *vlucht* (het vliegen) (afgeleid van **tswayon** vliegen)
- sätsyil:** [sæ.'ʈsɟɪl] *PF* zn. *klim-evenement, een klim* (afgeleid van **tsyil** klimmen)
- sävll:** [sæ.'vɪ] *PF* zn. *teken, indicatie, signaal* (afgeleid van **vll** aanwijzen)
- säwäsul:** [sæ.'wæ.sul] *PF* zn. *een competitie* (afgeleid van **wäsul** wedijveren)
- säwäsultsyɪp:** [sæ.'wæ.sul.ʈsɟɪpʷ] *PF* zn. *een wedstrijd* (afgeleid van **säwäsul** een competitie)
- säwäte:** [sæ.wæ.'tɛ] *PF* zn. *bron van dispuut, reden van het argument* (afgeleid van **wäte** redetwisten)
- säwɪngay:** [sæ.wɪ.'ŋaj] *PF* zn. *bewijs* (specifiek bewijs) (afgeleid van **wɪngay** bewijzen)
- säwɪntxu:** [sæ.wɪn.'t'u] *PF* zn. *vertoning, tentoonstelling* (afgeleid van **wɪntxu** tonen)
- säyäkx:** [sæ.'jækʷ] *PF* zn. (het) *negeren* (afgeleid van **yäkx** niet opmerken, negeren)
- säzärɪp:** [sæ.'zæ.rɪpʷ] *RL,PF* zn. *lijn, teugels* (afgeleid van **za'ärɪp** trekken)
- se'ayl:** [sɛ.'ʔajɪ] *PF* zn. *een aparte hoge smalle waterval die van een hoge klip of een zwevende berg stroomt* (telbaar)
- sekr:** [ʰsɛ.kɾ] *PF* zn. *heden* (sam. van **set** nu en **kr** tijd)
- sempu:** [ʰsɛm.pu] *PF* zn. *papa* (aanhankelijke vorm van **sempul** vader)
- sempul:** [ʰsɛm.pul] *PF* zn. *vader*
- set:** [setʷ] *PF* bw. *nu*
- sevin:** [sɛ.'vɪn] *PF* bn. *mooi avm.* (vrouwelijk)
- sey:** [sɛj] *PF* zn. *beker, kom* (minimaal aangepaste natuurlijke bronnen)
- seykxel:** [sɛj.'k'ɛl] *PF* bn. *sterk* (emotioneel, spiritueel, niet fysiek), *vol vertrouwen*
- seyon:** [sɛjn] *PF* zn. *stoel, kruk, bank; een voorwerp waarop gezeten kan worden* (afgeleid van **sä'o** gereedschap en **heyn** zitten)
- seyri:** [ʰsɛj.rɪ] *JC* zn. *lip*
- seysonɪltsan:** [sɛj.so.nɪl.'ʈsan] *PF* tw. *goed gedaan!* (komt van **hasey soli nɪltsan** goed volbracht)
- seyto:** [sɛj.'to] *PF* wwo. *slachten* (het separeren of verwerken van het karkas van een dood dier)
- si:** [sɪ] *PF* (post-positioneel ongebonden hulpwerkwoord) *doen, maken* afleidend toevoegsel
- sim:** [sɪm] *PF* wwsn. *dichtbij zijn*
- sɪ:** [sɪ] *PF* vw. *en* (verbindt twee dingen, can bevestigd worden als –sɪ: gebruik bij zinsdelen **ulte en**)
- sik:** [sɪkʷ] *PF* bw. *einde citaat*
- sɪlpey:** [sɪl.'pɛj] *PF* wwn. *hopen* (sam. van **sɪltsan** goed en **pey** wachten)
- sɪronsem:** [sɪl.rɔn.sɛm] *PF* bn. *slim, verstandig* (ding) (sam. van **sɪltsan** goed en **ronsem** gest)
- sɪltsan:** [sɪl.'ʈsan] *PF* bn. *goed* (in z'n soort), *goed gedaan*
- sɪn-:** [sɪn] *PF* adp. *op*
- skä'a:** [sk.a.'ʔ.a] *PF* wwo. *vernietigen*
- skepek:** [ʰskɛ.pɛkʷ] *PF* bn. *formeel*
- skiempa:** [ʰski.ɛm.pə] *PF* zn. *rechterkant* (sam. van **skien** rechts en **pa'o** kant)
- skien:** [ʰski.ɛn] *PF* bn. *rechts* (niet links)
- sko+:** [sko] *PF* adp. *iets als, met de capaciteit van/in de rol van iets anders*
- skxakep:** [ʰsk'a.kɛpʷ] *PF* bn., bw. *waarschijnlijk*
- skxawng:** [sk'awŋ] *PF* zn. *idiot*
- skxir:** [sk'ɪr] *PF* zn. *wond*
- skxir si:** [sk'ɪr 'sɪ] *PF* wwn. *verwonden* (afgeleid van **skxir** wond)

- skxirtsyìp:** [ˈskʰir.ʈsɿpʰ] *PF* zn. *snee, schram, kleine verwonding* (afgeleid van **skxir** wond)
- skxom:** [skʰom] *PF* zn. *kans, mogelijkheid*
- släʹtsu:** [ˈsl.äʰ.ʈs.ʉ] *PF* wwo. *beschrijven*
- slan:** [sl.ʌn] *PF* wwo. *steunen (emotioneel, sociaal of persoonlijk) avm.*
- slantire:** [slan.ti.ʰrɛ] *PF* zn. *inspiratie* (sam. van **slan** ondersteunen en **tirea** geest)
- slantire si:** [slan.ti.ʰrɛ s.i] *PF* wwn. *inspireren* (afgeleid van **slantire** inspiratie)
- slayk:** [sl.ajkʰ] *PF* wwo. *borstelen, kammen*
- slä:** [slæ] *PF* vw. *maar*
- släkop:** [ˈslæ.kopʰ] *PF* bw. *maar ook* (sam. van **slä** maar en **kop** ook)
- slär:** [slær] *PF* zn. *grot*
- slele:** [ˈsl.ɛ.l.ɛ] *PF* wwn. *zwemmen*
- sleyku:** [slɛj.ʰk.ʉ] *PF* wwo. *produceren, maken* (afgeleid van **slu** worden en «**eyk**» causatief tussenvoegsel)
- sloa:** [ˈslo.a] *PF* bn. *wijd*
- sloan:** [sl.o.ʰan] *PF* wwo. *gieten (v.e. vloeistof)*
- slosnep:** [slo.ʰsnɛpʰ] *PF* zn. *breedte* (afgeleid van **slep** smal)
- slosneppe:** [slo.ʰsnɛ.pɛ] *PF* vvn. *welke breedte, hoe breed?* (afgeleid van **slep** smal) (allo-morf van **peslosnep**)
- slu:** [sl.ʉ] *PF* wwn. *worden* (zn. predicat met *ne* in dubbelzinnige constructies)
- slukx:** [slukʰ] *PF* zn. *hoorn van een dier*
- smar:** [smar] *PF* zn. *prooi, waarop gejaagd wordt*
- smon:** [sm.on] *PF* wwn. *familiair zijn*
- snaʹo:** [ˈsna.ʰo] *PF* zn. *set, groep, stapel, kluit nvm.*
- snafpilya:** [sna.ʰpɿl.fja] *PF* zn. *filosofie* (sam. van **snaʹo** groep en **fpilya** manier van denken) let.: 'een groep van manieren van denken'
- snanumultxa:** [sna.nu.mul.ʰtʰa] *PF* zn. *cursus (serie lessen)* (afgeleid van **numultxa** les (voor instructie))
- snapamrelvi:** [sna.pam.ʰrɛl.vi] *PF* zn. *alfabet* (afgeleid van **pamrelvi** letter (fonetisch symbool))
- snatanhi:** [sna.tan.ʰhi] *PF* zn. *sterrenstelsel* (sam. van **snaʹo** kluit en **tanhi** ster) let.: 'een kluit sterren'
- snatanhitsyìp:** [sna.tan.ʰhi.ʈsɿpʰ] *PF* zn. *sterrencluster* (sam. van **snaʹo** groep en **tanhi** (tsyìp) ster)
- snatxärem:** [sna.ʰtʰæ.rɛm] *PF* zn. *skelet* (sam. van **snaʹo** groep en **txärem** botten) let.: 'groep van botten'
- snayì:** [sna.ʰji] *PF* zn. *trap, serie tredes* (afgeleid van **yì** niveau, stap)
- snaytu:** [ˈsna.j.tu] *PF* zn. *verliezer* (afgeleid van **snaytx** verliezen)
- snaytx:** [sn.ajtʰ] *PF* wwo. *verliezen* (b.v. wedstrijd. Niet: een ding kwijtraken)
- snäm:** [sn.æm] *PF* wwn. *rotten, vergaan, afbreken over tijd*
- snep:** [snɛpʰ] *PF* bn. *smal*
- snew:** [sn.ɛw] *PF* wwo. *beperken, vast(er) maken*
- snewsye:** [ˈsnɛw.sjɛ] *PF* bn. *vreemd, eng* (sam. van **snew** beperken en **syeha** adem)
- sneyä:** [ˈsnɛ.jæ] *PF* vn. *zijn eigen, haar eigen, diens eigen* (afgeleid van **sno** hemzelf, haarzelf, hetzelf)
- sngap:** [sɿ.ʌpʰ] *PF* wwo. *steken*
- sngäʹi:** [ˈsɿ.æ.ʰi] *PF* wwmn. *beginnen, starten*
- sngäʹikrr:** [ˈsɿ.æ.ʰi.kr] *PF* zn. *begin, start-tijd (tijd)* (sam. van **sngäʹi** beginnen en **krr** tijd)
- sngäʹitseng:** [ˈsɿ.æ.ʰi.ʈsɛɿ] *PF* zn. *begin, startpositie, initiele plek* (sam. van **sngäʹi** start en **tseng** plaats)
- sngäʹiyu:** [ˈsɿ.æ.ʰi.ju] *PF* zn. *beginner* (afgeleid van **sngäʹi** begin)
- sngel:** [sɿɛl] *PF* zn. *afval, vuilnis, troep*
- sngeltseng:** [ˈsɿɛl.ʈsɛɿ] *PF* zn. *vuilnisbelt, afvalhoop* (sam. van **sngel** afval en **tseng** plaats)
- sngum:** [sɿjum] *PF* zn. *zorg*
- sngum si:** [sɿjum s.i] *PF* wwn. *zich zorgen maken* (afgeleid van **sngum** zorgen)
- sngumtsim:** [ˈsɿjum.ʰtsim] *PF* zn. *iets wat je zorgen baart* (sam. van **sngum** zorgen en **tsim** bron)
- sngungaʹ:** [sɿju.ɿaʰ] *PF* bn. *zorgelijk, zorgbarend* (afgeleid van **sngum** zorg)
- sno:** [sno] *PF* vn. *hemzelf, haarzelf, hetzelf* (reflexief, genitieve vorm **sneyä**)
- snokfyan:** [ˈsnok.fjan] *PF* zn. *rek voor persoonlijke bezittingen* (sam. van **sno** hemzelf, haarzelf, hetzelf en **kurfyan** mand of opgehangen rek)
- snolup:** [ˈsno.lupʰ] *PF* zn. *persoonlijke stijl, aanwezigheid* (sam. van **sno** zelf en **lupra** stijl)
- snomo:** [sno.mo] *PF* zn. *persoonlijke ruimte om zich in terug te trekken* (sam. van **sno**

- zijn/haar eigen en mo ruimte)*
- snonivi:** ['sno.ni.vi] *PF* zn. éénpersoons hangmat (sam. van **sno** hemzelf, haarzelf, hetzelfde en **ni-vi** slaap hangmat)
- snonrra:** [sno.'nr.a] *PF* zn. zelf-trots (negatieve benadering) (sam. van **sno** zijn/haar zelf en **nr**a trots)
- snotipx:** [sno.'tip'] *PF* zn. zelfcontrole (sam. van **sno** zelf en **tih**ipx controle)
- snumina:** ['snu.mi.na] *CP* bn. suf, niet slim avm. (refereert naar een 'suf/dom' persoon)
- so'ha:** ['s.oʔ.h.a] *PF* wwo. enthousiast zijn over, opgewonden zijn over (Noot: enthousiast zijn is altijd overgankelijk in Na'vi -PF)
- so'yu:** ['so.ju] *PF* zn. spreektaal voor **txan-so'hayu** (fan, enthousiasteling)
- soaia:** [so.'a.i.a] *PF* zn. familie (onregelmatige genitieve vorm **soaiä**)
- sok:** [sokʔ] *PF* bn. recent
- som:** [som] *PF* bn. heet
- somwew:** [som.'wɛw] *PF* zn. temperatuur (afgeleid van **som** heet en **wew** koud)
- somwewpe:** [som.'wɛw.pɛ] *PF* vvn. welke temperatuur? (meer gebruikelijk) (afgeleid van **somwew** temperatuur)
- sop:** [s-opʔ] *PF* wwn. reizen
- sopyu:** ['sop.ju] *PF* zn. reiziger (afgeleid van **sop** reizen)
- sosul:** [so.'sul] *PF* bn. plezierige geur van nabij stromend water, regen, natte vegetatie
- spaw:** [sp-aw] *PF* wwo. geloven
- spä:** [sp-æ] *PF* ww. springen
- späpeng:** [spæ.'p-ɛŋ] *PF* wwn. jezelf heropbouwen (metaforisch) (afgeleid van **speng** heropbouwen)
- spe'e:** [sp-ɛ.'ʔ-ɛ] *PF* wwo. vangen
- spe'etu:** [spɛ.'ʔɛ.tu] *PF* zn. gevangene (afgeleid van **spe'e** vangen)
- speng:** [sp-ɛŋ] *PF* wwo. terughalen
- spono:** ['spo.no] *PF* zn. eiland
- spule:** ['sp-u.l-ɛ] *PF* wwo. voortstuwen
- spulmokri:** [spul.'mok.ri] *PF* zn. telefoon (afgeleid van **spule** voortstuwen en **mokri** stem)
- spulyaney:** [spul.ja.'nɛj] *PF* zn. kano peddel (sam. van **spule** voortstuwen en **yaney** kano)
- spuwin:** ['spu.win] *PF* bn. oud, van voorheen nvm.
- spxam:** [sp'am] *PF* zn. paddenstoel, schimmel
- spxin:** [sp'in] *PF* bn. ziek
- srak(e):** ['srak(ɛ)] *PF* part. vvn., markeerder voor ja/nee vragen
- sran:** [sran] *PF* part., tw. ja (omgangstaal)
- srane:** ['sra.nɛ] *PF* part., tw. ja
- srankehe:** [sran.'kɛ.hɛ] *PF* part., tw. min of meer, enigszins, ja en nee, ongeveer (sam. van **srane** ja en **kehe** nee)
- sraw:** [sraw] *PF* bn. pijnlijk
- srä:** [sræ] *PF* zn. doek; een stof stof geweven op een weefgetouw
- srätx:** [sr-æ'tʃ] *PF* wwo. vervelen, lastig vallen
- sre+:** [srɛ] *PF* adp. voor (tijd)
- sre':** [srɛʔ] *PF* zn. tand
- srefey:** [srɛ.'f-ɛj] *PF* wwn., wwo. verwachten (sam. van **sre+** voor en **pey** wachten)
- srefpil:** [srɛ.'fp-il] *PF* wwo. aannemen (afgeleid van **sre+** voor en **fpil** denken)
- srefwa:** ['srɛ.fwa] *PF* vw. voordat (afgeleid van **sre+** voor en **fwa** dat)
- srekamtr:** [srɛ.'kam.tr] *PF* zn. de tijd voor middag (12 uur 's middags) (sam. van **sre** voor en **kxamtr** midden van de dag)
- srekamtxon:** [srɛ.'kam.t'on] *PF* zn. voor middernacht (sam. van **sre** voor en **kxamtxon** middernacht)
- srekr:** [srɛ.'kr] *PF* bw. voordat, alreeds, voor de tijd (sam. van **sre** voor en **krr** tijd)
- srer:** [sr-ɛr] *PF* wwn. verschijnen, materialiseren, in zicht komen
- srese'a:** [srɛ.s-ɛ.'ʔ-a] *PF* wwo. voorspellen (sam. van **sre+** voor en **tse'a** zien)
- sresrr'ong:** [srɛ.sr.'ʔoŋ] *PF* zn. voor zonsopgang (sam. van **sre** voor en **trr'ong** zonsopgang)
- sreton'ong:** [srɛ.ton.'ʔoŋ] *PF* zn. avond voor zonsondergang (sam. van **sre** voor en **txon-ong** vallen van de nacht)
- srew:** [sr-ɛw] *PF* wwn. dansen
- srey:** [srɛj] *PF* zn. versie
- srin:** [sr-in] *PF* wwo. doorgeven van een naar een ander (zelden gebruikt zonder voorvoegsel)
- srok:** [srɔkʔ] *PF* zn. kraal (decoratief)
- sru':** [sr-uʔ] *PF* wwo. vertrappen, verpletteren
- srun:** [srɔŋ] *PF* zn. hulp, assistentie
- srunga':** ['sru.ŋaʔ] *PF* bw. behulpzaam (afgeleid van **srun** helpen) nvm.
- srun:** [srɔŋ] *PF* wwn. helpen (afgeleid van **srun** hulp)



- srungsiyu:** [ˈsruŋ.si.ju] *PF* zn. *assistent, helper* (afgeleid van **srung** *help*)
- srungtsyip:** [ˈsruŋ.t͡sɿip˧] *PF* zn. *tip, helpende hint* (afgeleid van **srung** *help*)
- starli'u:** [ˈstɑr.li.ʔu] *PF* zn. *adpositie* (sam. van **sätare** *connectie, relatie* en **li'u** *woord*)
- starsim:** [ˈst.ɑr.sɪm] *PF* wwo. *verzamelen, vergaren*
- stawm:** [st.ɑwm] *PF* wwo. *horen*
- stawmtswō:** [ˈstawm.t͡swo] *PF* zn. *gehoor (zintuig)* (afgeleid van **stawm** *horen*)
- stā'nì:** [ˈst.æŋ.nɪ] *PF* wwo. *vangen*
- steftxaw:** [st.ɛ.ft'ɑw] *PF* wwo. *onderzoeken*
- steng:** [stɛŋ] *PF* bn. *gelijk, identiek*
- steyki:** [stɛj.'k.i] *PF* wwo. *(iemand) kwaad maken* (afgeleid van **sti** *boos zijn* en «**eyk**» *causatief tussenvoegsel*)
- sti:** [st.i] *PF* wwn. *ergeren (onovergangelijk), kwaad zijn*
- stiwī:** [ˈsti.wi] *PF* zn. *kattekwaad*
- stiwīngā':** [ˈsti.wi.ŋaʔ] *PF* bn. *ondeugend* (sam. van **stiwī** *kattekwaad* en **ngā'** *bevatten*)
- stiwī si:** [ˈsti.wi s.i] *PF* wwn. *ondeugend zijn, kattekwaad uithalen* (afgeleid van **stiwī** *kattekwaad*)
- stiwīsiyu:** [ˈsti.wi.si.ju] *PF* zn. *ondeugd* (afgeleid van **stiwī** *kattekwaad*)
- sto:** [st.ɔ] *PF* wwmō. *weigeren (iets te doen)*
- stum:** [stum] *PF* bw. *bijna*
- stxeli:** [ˈst'ɛ.li] *PF* zn. *kado*
- stxenu:** [ˈst'ɛ.nu] *PF* zn. *aanbod* (sam. van **stxeli** *gift, geschenk* en **lonu** *loslaten*)
- stxenuŋg:** [ˈst'ɛ.nu.t.ŋ] *PF* wwo. *aanbieden* (afgeleid van **stxenu** *aanbod*)
- stxong:** [st'ɔŋ] *PF* bn. *vreemd, onbekend*
- sulin:** [ˈs.u.lɪm] *PF* wwsn. *bezig zijn (positief), iets doen wat je leuk en opwekkend vindt* (afgeleid van **'in** *bezig zijn*)
- sum:** [sum] *PF* zn. *schelp*
- sumsey:** [ˈsum.sɛj] *PF* zn. *beker* (gemaakt van een *schelp*) (sam. van **sum** *schelp* en **sey** *beker, kom* (minimaal aangepaste natuurlijke bronnen))
- sung:** [s.ʊŋ] *PF* wwo. *toevoegen*
- sunu:** [ˈs.u.n.u] *PF* wwn. *prettig of leuk zijn, plezier brengen*
- sur:** [sur] *PF* zn. *smaak*
- susyāng:** [su.'sjaŋ] *PF* bn. *fragiel, delicaat*
- sutx:** [s.ʊtʰ] *PF* wwo. *opsporen, volgen*
- swaw:** [swaw] *PF* zn. *moment*
- swawtsyip:** [ˈswaw.t͡sɿip˧] *PF* zn. *een kort moment, seconde* (afgeleid van **swaw** *moment*)
- swaynivi:** [ˈswaj.ni.vi] *PF* zn. *familie hangmat* (sam. van **soaia** *familie* en **nivi** *slaap hangmat*) Noot: *soaia* trekt samen tot *sway*
- swek:** [swɛk˧] *PF* zn. *staaf, paal*
- swey:** [swɛj] *PF* bn. *beste*
- sweylu:** [ˈswɛj.l.u] *PF* ww. *zouden* (afgeleid van **swey** *beste* en **lu** *is*)
- swirā:** [swi.'ræ] *PF* zn. *wezen, creatuur*
- swizaw:** [swi.'zaw] *PF* zn. *pijl*
- swizawsena:** [swi.'zaw.sɛ.na] *PF* zn. *pijlkoker* (bevestigd aan *ikran-zadel*) (sam. van **swizaw** *pijl* en **sāhena** *drager*)
- swoa:** [ˈswo.a] *PF* zn. *bedwelvende drank, geestrijk vocht*
- swoasey:** [ˈswo.a.sɛj] *PF* zn. *kava kom* (gemaakt uit *peulvruchten*, gebruikt om *bedwelvende drank te drinken*, hand-draagbaar) (sam. van **swoa** *bedwelvende drank*, *geestrijk vocht* en **sey** *beker, kom* (minimaal aangepaste natuurlijke bronnen))
- swoasey ayll:** [ˈswo.a.sɛj a.'jɿ] *PF* zn. *grote sociale kava kom* (gemaakt uit *peulvruchten*, gebruikt om *bedwelvende drank te drinken*) (sam. van **swoasey** *kava kom* (gemaakt uit *peulvruchten*, gebruikt om *bedwelvende drank te drinken*) en **yll** *gezamenlijk*)
- swok:** [swok˧] *PF* bn. *heilig*
- swotu:** [ˈswo.tu] *PF* zn. *heilige plaats*
- syam:** [sj.am] *PF* wwo. *ruiken* (doelbewust)
- syanan:** [ˈsja.nan] *PF* zn. *een enkele, of serie van kleinere watervallen, natuurlijk voorkomend langs een stroom of serie plassen* (telbaar)
- syaw:** [sj.ɑw] *PF* wwn. *roepen*
- syawn:** [sjawn] *PF* zn. *zegening*
- syay:** [sjaj] *PF* zn. *lot* (noodlot)
- syayvi:** [ˈsjaj.vi] *PF* zn. *geluk, fortuin* (afgeleid van **syay** *lot*)
- syä'ä:** [ˈsjæ.ʔæ] *PF* bn. *bitter*
- syē'otxang:** [ˈsjɛ.ʔo.t'ɑŋ] *PF* zn. *blaasinstrument* (sam. van **syeha** *adem* en **'otxang** *muziekinstrument*)
- syeha:** [ˈsjɛ.ha] *PF* zn. *adem*
- syeha si:** [ˈsjɛ.ha s.i] *PF* wwn. *ademen* (afgeleid van **syeha** *adem*)
- syen:** [sjɛn] *PF* bn. *laatst*
- syep:** [sj.ɛp˧] *PF* wwo. *vangen* (in een val leiden)

**syeprel:** [sʲɛp.rɛl] *PF* zn. camera (sam. van **syep** vangen en **rel** beeld)  
**syewe:** [sʲɛ.wɛ] *PF* zn. vet (in vlees)  
**syewenga’:** [sʲɛ.wɛ.ŋaʔ] *PF* bn. vettig (sam. van **syewe** vet (in vlees) en **nga’** bevatten)  
**syo:** [sʲo] *PF* bn. licht (fysiek gewicht, lichtgewicht)  
**syokup:** [sʲo.kupʔ] *PF* zn. gewicht (fysiek) (afgeleid van **syo** licht en **ku’up** zwaar)  
**syon:** [sʲon] *PF* zn. onderdeel, attribuut, karaktertrek, aspect, facet  
**syonli’u:** [sʲon.li.ʔu] *PF* zn. bijvoeglijk naamwoord (sam. van **syon** onderdeel, attribuut, karakter en **li’u** woord)

## T

**ta-:** [ta] *PF* adp. van (locatief), van (tijdsbepaling i.c.m. andere tijd-woorden)  
**ta’em:** [ta.ʔɛm] *PF* bw. van boven  
**ta’leng:** [taʔ.lɛŋ] *PF* zn. huid  
**ta’lengean:** [taʔ.lɛ.ŋɛ.an] *PF* bn. huid-blauw (sam. van **ta’leng** huid en **ean** blauw)  
**tafkip-:** [ta.fkipʔ] *PF* adp. van boven (sam. van **ta** van en **fkip-** boven)  
**tafral:** [ta.fral] *PF* bw. daarom, om die reden  
**takip-:** [ta.kipʔ] *PF* adp. van tussen (sam. van **ta** van en **kip-** tussen)  
**takrra:** [ta.kr.a] *PF* vw. sinds (tijd) allomorf van **akrrta** (sam. van **krr** tijd en **ta** van)  
**taksyokx:** [t.ak.'syokʔ] *PF* wwn. handen klappen (afgeleid van **takuk** slaan en **tsyokx** hand)  
**takuk:** [t.a.k.ukʔ] *PF* wwo. raken, slaan, treffen  
**talun-:** [ta.lun] *PF* adp. vanwege  
**talun(a):** [ta.lun(a)] *PF* vw. omdat (sam. van **ta** van en **lun** reden)  
**tam:** [t.am] *PF* wwn., tw. voldoen, dat is voldoende, oké  
**tam tam:** [tam tam] *M* tw. kalm kalm, rustig maar  
**tangek:** [ta.ŋɛkʔ] *PF* zn. boomstam  
**tanhi:** [tan.hi] *PF* zn. ster, lichtgevende sproet  
**tanleng:** [tan.lɛŋ] *PF* zn. boomschors (afgeleid van **tangek** boomstam en **ta’leng** huid)  
**tare:** [t.a.r.ɛ] *PF* wwo. verbinden, relateren aan, een relatie hebben met  
**tarnioang:** [tar.ni.o.ang] *PF* zn. roofdier (sam. van **taron** jagen en **ioang** dier)  
**taron:** [t.a.r.on] *JC,PF* wwo. jagen

**syor:** [sʲo.r] *PF* wwn. ontspannen  
**syulang:** [sʲu.laŋ] *PF* zn. bloem  
**syura:** [sʲu.'ra] *PF* zn. energie (fysiek of spiritueel)  
**syuratan:** [sʲu.'ra.tan] *JC,PF* zn. bioluminescentie (sam. van **syura** energie en **atan** licht)  
**syusmung:** [sʲu.smuŋ] *PF* zn. dienblad (sam. van **syuve** voedsel en **smung** transportinstrument)  
**syuve:** [sʲu.vɛ] *PF* zn. voedsel (collectief zn., kan niet in meervoud worden gebruikt)  
**syuvekel:** [sʲu.vɛ.kɛl] *PF* zn. hongersnood (afgeleid van **syuve** voedsel)

**taronyu:** [ta.ron.ju] *JC,PF* zn. jager (sam. van **taron** jagen en **-yu** agens achtervoegsel)  
**taronyutsyip:** [ta.ron.ju.tsjipʔ] *PF* zn. jagertje (afgeleid van **taronyu** jager)  
**tatep:** [t.a.t.ɛpʔ] *PF* wwo. de draad kwijtraken  
**tatlam:** [tat.'lam] *PF* bw. blijkbaar (afgeleid van **lam** lijken)  
**taw:** [taw] *PF* zn. lucht, hemel  
**taweyk(a):** [ta.'wɛjk(a)] *PF* vw. omdat, vanwege de reden  
**tawng:** [t.awŋ] *PF* wwn. duiken, bukken  
**tawsyuratan:** [taw.sju.'ra.tan] *PF,LN* zn. aurora, noorderlicht (sam. van **taw** hemel en **syuratan** bioluminescentie)  
**tawtxew:** [taw.t'ɛw] *PF* zn. horizon, skyline (sam. van **taw** lucht en **txew** rand)  
**täftxu:** [t.æ.'ft'u] *PF* wwo. weven  
**täftxuyu:** [tæ.'ft'u.ju] *PF* zn. wever (afgeleid van **täftxu** weven en **-yu** agens achtervoegsel)  
**tätxaw:** [t.æ.'t'aw] *PF* wwn. terugkeren  
**te:** [tɛ] *JC* part. wordt gebruikt in volledige namen  
**tekre:** [te.k.rɛ] *PF* zn. schedel  
**tel:** [t.ɛl] *PF* wwo. ontvangen  
**telem:** [tɛ.'lɛm] *PF* zn. koord  
**tem:** [t.ɛm] *PF* wwn. schieten  
**temrey:** [tɛm.'rɛj] *PF* zn. overleven (afgeleid van **emrey** overleven)  
**teng:** [tɛŋ] *PF* bn. zoals, gelijk aan  
**tengfya:** [tɛŋ.fja] *PF* vw. hetzelfde als (gelijke situatie) (sam. van **teng** hetzelfde, gelijk en **fya’o** pad)

- tengkr:** [tɛŋ. kɾ] *PF* vw. *terwijl, gelijk aan* (sam. van **teng** *gelijk, hetzelfde* en **kr** *tijd*)
- teri-:** [tɛ. 'ri] *PF* adp. *over, betreffende*
- terkup:** [t.ɛɾ.k-up] *PF* wwn. *doodgaan*
- teswoting:** [tɛ.'swo.t-ŋ] *PF* wwo. *gunnen* (sam. van **ting** *geven*)
- tete:** [tɛ.tɛ] *PF* bn. *bot* (als bij mes)
- tewng:** [tɛwŋ] *PF* zn. *lendendoek*
- tewti:** [tɛw.ti] *PF* tw. *wow, uitroep van verrassing en plezier*
- teya:** [tɛ.'ja] *PF* bn. *vol*
- teya si:** [tɛ.'ja 's-i] *PF* wwn. *vullen* (met datief van een gevuld ding) (afgeleid van **teya** *vol*)
- teynga:** [tɛjŋ.a] *PF* zn. *dat antwoord* (samentrekking van **tì'eyng a**)
- teyngla:** [tɛjŋ.la] *PF* zn. *dat antwoord* (agentief) (samentrekking van **tì'eyng-il a**)
- teyngta:** [tɛjŋ.ta] *PF* zn. *dat antwoord* (patientief) (samentrekking van **tì'eyng-it a**)
- teyr:** [tɛjɾ] *PF* bn. *wit*
- teyrpin:** [tɛjɾ.pin] *PF* zn. *wit* (afgeleid van **teyr** *wit*)
- tiam:** [t.i.·am] *PF* wwo. *tellen*
- til:** [til] *PF* zn. *gewricht, scharnier*
- tili'u:** [t.i.li.ʔu] *PF* zn. *voegwoord* (sam. van **til** *verbinding* en **li'u** *woord*)
- tinan:** [t.i.nan] *PF* zn. *lezen* (afgeleid van **inan** *lezen*)
- tirea:** [t.i.'rɛ.a] *PF* zn. *geest, ziel*
- tireafya'o:** [t.i.'rɛ.a.ʃja.ʔo] *PF* zn. *zielenpad* (sam. van **tirea** *ziel* en **fya'o** *pad*)
- tireaioang:** [t.i.'rɛ.a.i.o.aŋ] *PF* zn. *geestdier, totem* (sam. van **tirea** *geest* en **ioang** *dier*)
- tireapängkxo:** [t.i.'rɛ.a.p.æŋ.k'·o] *PF* ww. *in nauw contact staan* (b.v. met natuur) (sam. van **tirea** *geest* en **pängkxo** *praten*)
- tiretu:** [t.i.'rɛ.tu] *PF* zn. *sjamaan* (afgeleid van **tirea** *geest* en **tute** *persoon*)
- tì'al:** [t.i.'ʔal] *PF* zn. *verspilling* (afgeleid van **'al** *verspillen*)
- tì'awm:** [t.i.'ʔawm] *PF* zn. *kamp* (afgeleid van **'awm** *kamperen*)
- tì'awm si:** [t.i.'ʔawm 's-i] *PF* wwn. *kamperen* (afgeleid van **'awm** *kamp*)
- tì'awpo:** [t.i.'ʔaw.po] *PF* zn. *individualiteit* (*negatieve lading*), *egoïsme* (afgeleid van **'awpo** *één individu*)
- tì'efu:** [t.i.'ʔɛ.fu] *PF* zn. *gevoel* (afgeleid van **'efu** *voelen*)
- tì'em:** [t.i.'ʔɛm] *PF* zn. *kookkunst* (afgeleid van **'em** *koken*)
- tì'eylan:** [t.i.'ʔɛj.lan] *PF* zn. *riendschap* (afgeleid van **'eylan** *viend*)
- tì'eyng:** [t.i.'ʔɛjŋ] *PF* zn. *antwoorden* (afgeleid van **'eyng** *antwoord*)
- tì'i'a:** [t.i.'ʔiʔ.a] *PF* zn. *einde, conclusie* (afgeleid van **'i'a** *einde*)
- tì'i'avay:** [t.i.'ʔiʔ.a.vaʃ] *PF* bw. *tot het eind* (sam. van **'i'a** *eind* en **vay** *tot*)
- tì'iluke:** [t.iʔ.'i.lu.kɛ] *PF* bn. *eindeloos* (*tijd*) (sam. van **tì'i'a** *einde, conclusie* en **luke** *zonder*)
- tì'ipu:** [t.i.'ʔi.pu] *PF* zn. *humor* (afgeleid van **'ipu** *humoristisch*)
- tì'o':** [t.i.'ʔoʔ] *PF* zn. *plezier, opwinding* (afgeleid van **'o'** *opwindend*)
- tì'ong:** [t.i.'ʔoŋ] *PF* zn. *bloeien* (afgeleid van **'ong** *bloeien*)
- tì'ongokx:** [t.i.'ʔo.ŋok'] *PF* zn. *geboorte* (afgeleid van **'ongokx** *geboren worden*)
- tì'ul:** [t.i.'ʔul] *PF* zn. *toename*
- tiaho:** [t.i.a.'ho] *PF* zn. *gebed* (*abstract idee*) (afgeleid van **aho** *bidden*)
- tieyktan:** [t.i.'ɛjk.tan] *JC,PF* zn. *leaderschap* (afgeleid van **eyktan** *leider*)
- tife'ul:** [t.i.'fɛ.ʔul] *PF* zn. *verslechtering* (*algemeen, abstract*) (afgeleid van **fe'ul** *slechter worden*)
- tifkeytok:** [t.i.'fkej.tok'] *PF* zn. *situatie, conditie, staat* (afgeleid van **fkeytok** *bestaan*)
- tiflä:** [t.i.'flæ] *PF* zn. *succes* (*algemeen*) (afgeleid van **flä** *lukken, slagen*)
- tiflänga':** [t.i.'flæ.ŋa] *PF* bn. *succesvol* (sam. van **tiflä** *succes* en **nga'** *bevatten*)
- tiflrr:** [t.i.'flɾ] *PF* zn. *tederheid, vriendelijkheid* (afgeleid van **flrr** *vriendelijk*)
- tifmetok:** [t.i.'fmɛ.tok'] *PF* zn. *proef, test* (afgeleid van **fmetok** *testen*)
- tifmi:** [t.i.'fmi] *PF* zn. *poging* (afgeleid van **fmi** *proberen*)
- tifnu:** [t.i.'fnu] *PF* zn. *stilte* (afgeleid van **fnu** *stil*)
- tifnunga':** [t.i.'fnu.ŋaʔ] *PF* bn. *stil* (afgeleid van **fnu** *stil*) nvm.
- tifpxamo:** [t.i.'fp'a.mo] *PF* zn. *vrees, schrik, horror* (afgeleid van **fxamo** *vreselijk, verschrikkelijk*)

- tiftang:** [ti.'ftaŋ] *PF* zn. *stoppen, de glottale stop* (afgeleid van **ftang** stop)
- tiftang si:** [ti.'ftaŋ s-i] *PF* wwn. (*iets of iemand*) *stoppen* (afgeleid van **tiftang** stoppen)
- tiftia:** [ti.fti'.a] *PF* zn. *studie* (afgeleid van **ftia** studeren, bestuderen)
- tiftia kifkeyä:** [ti.fti'.a ki.'fkɛ.jæ] *PF* zn. *wetenschap, de studie van de fysieke wereld* (sam. van **tiftia** bestuderen en **kifkey** wereld)
- tiftiatu:** [ti.fti'.a.tu] *PF* zn. *onderzoeker* (afgeleid van **tiftia** onderzoeken)
- tiftiatu kifkeyä:** [ti.fti'.a.tu ki.'fkɛ.jæ] *PF* zn. *wetenschapper* (sam. van **tiftiatu** onderzoeker en **kifkey** wereld)
- tiftxavang:** [ti.'ft'a.vaŋ] *PF* zn. *passie* (afgeleid van **ftxavang** gepassioneerd)
- tiftxey:** [ti.'ft'ɛj] *PF* zn. *keuze* (afgeleid van **ftxey** kiezen)
- tiftxuli'u:** [ti.ft'u.'li.ʔu] *PF* zn. *toespreken, spreken (specifiek geval)* (afgeleid van **ftxuli'u** oreren, toespraak houden)
- tifyawintxu:** [ti.fj'a.wim.'t'u] *PF* zn. *begeleiding* (afgeleid van **fyawintxu** leiden)
- tifyeyn:** [ti.'fjɛjn] *PF* zn. *rijpheid, volgroeiheid* (afgeleid van **fyeyn** rijp, volgroei)
- tihan:** [ti.'han] *PF* zn. *verlies* (afgeleid van **han** verliezen)
- tihawl:** [ti.'hawɫ] *PF* zn. *voorbereidingen, plan* (afgeleid van **hawl** voorbereiden)
- tihawnu:** [ti.'haw.nu] *PF* zn. *bescherming* (afgeleid van **hawnu** beschermen, beschutting)
- tihawnu si:** [ti.'haw.nu 's-i] *PF* wwn. *beschermen* (afgeleid van **tihawnu** bescherming)
- tihipx:** [ti.'hipx] *PF* zn. *controle* (afgeleid van **hipx** controleren)
- tihipey:** [ti.'hi.pɛj] *PF* zn. *aarzelings* (afgeleid van **hipey** aarzelen)
- tihona:** [ti.'ho.na] *PF* zn. *leukheid, schattigheid* (afgeleid van **hona** schattig)
- tik'in:** [tik.'ʔim] *PF* zn. *vrije tijd* (afgeleid van **'in** bezig zijn)
- tikakpam:** [ti.kak.'pam] *PF* zn. *doofheid* (afgeleid van **kakpam** doof)
- tikakrel:** [ti.kak.'ɛɫ] *PF* zn. *blindheid* (afgeleid van **kakrel** blind)
- tikan:** [ti.'kan] *PF* zn. *doel, goal* (afgeleid van **kan** doel)
- tikangkem:** [ti.'kaŋ.kɛm] *PF* zn. *werk* (afgeleid van **kem** actie, daad)
- tikangkem si:** [ti.'kaŋ.kɛm 's-i] *PF* wwn. *werken* (afgeleid van **tikangkem** werk)
- tikangkemvi:** [ti.'kaŋ.kɛm.vi] *PF* zn. *project, werkstuk* (afgeleid van **tikangkem** werk)
- tikanu:** [ti.'ka.nu] *PF* zn. *intelligentie* (afgeleid van **kanu** slim)
- tikawng:** [ti.'kawŋ] *PF* zn. (*het*) *kwaad* (afgeleid van **kawng** slecht)
- tikeftxo:** [ti.kɛ.'ft'o] *PF* zn. *droefheid, verdriet* (afgeleid van **keftxo** ongelukkig)
- tikeftxonga':** [ti.kɛ.'ft'o.ŋaʔ] *PF* bn. *verdrietig* (afgeleid van **keftxo** ongelukkig) nvm.
- tikelu:** [ti.'kɛ.lu] *PF* zn. *gebrek* (afgeleid van **ke** niet en **lu** zijn)
- tikemwiä:** [ti.kɛm.'wi.æ] *PF* zn. *oneerlijkheid, onrecht* (afgeleid van **kemwiä** oneerlijk, onjuist, fout, onterecht)
- tikenong:** [ti.'kɛ.noŋ] *PF* zn. *voorbeeld* (afgeleid van **kenong** representeren)
- tiketeng:** [ti.'kɛ.tɛŋ] *PF* zn. *verschil* (sam. van **ke** niet en **teng** gelijk)
- tikin:** [ti.'kin] *PF* zn. *noodzaak* (afgeleid van **kin** nodig hebben)
- tiktseri:** [tik.'tɛɛ.ri] *PF* zn. *gebrek aan beseft, onopmerkzaamheid* (afgeleid van **tseri** beseft, opwerkzaamheid)
- tikusar:** [ti.ku.'saɾ] *PF* zn. *onderwijzen (het onderwijst)* (afgeleid van **kar** onderwijzen)
- tikxey:** [ti.'k'ɛj] *PF* zn. *incorrectheid, fout* (afgeleid van **kxeyey** fout)
- tikxey si:** [ti.'k'ɛj 's-i] *PF* wwn. *verkeerd doen, blunderen* (afgeleid van **tikxey** incorrect)
- tikxim:** [ti.'k'im] *PF* zn. *gecommandeerd* (afgeleid van **kxim** commanderen, bevelen, taken verdelen)
- tikxim si:** [ti.'k'im s-i] *PF* wwn. *boven iemand staan (in hiërarchie)* (afgeleid van **tikxim** commanderen, bevelen)
- tikxuke:** [ti.'k'u.kɛ] *PF* zn. *veiligheid* (afgeleid van **kxuke** veilig)
- tilam:** [ti.'lam] *PF* zn. *voorkomen* (afgeleid van **lam** lijken)
- tilang:** [ti.'laŋ] *PF* zn. *onderzoek* (afgeleid van **lang** onderzoeken, verkennen)
- tilatem:** [ti.'la.tɛm] *PF* zn. *verandering (abstract concept)* (afgeleid van **latem** veranderen)
- tilen:** [ti.'lɛn] *PF* zn. *gebeurtenis* (afgeleid van **len** gebeuren)

- tiley**m: [ti.'lɛjm] *PF* zn. *roep* (afgeleid van **ley**m roepen, (uit)schreeuwen)
- tiley**mfe': [ti.'lɛjm.'fɛʔ] *PF* zn. *klagend* (afgeleid van **ley**mfe' klagen)
- tiley**mkem: [ti.'lɛjm.'kɛm] *PF* zn. *protest, protesteren* (abstract concept) (afgeleid van **ley**mkem protesteren)
- tilor**: [ti.'lor] *PF* zn. *schoonheid* (afgeleid van **lor** mooi)
- tīm**: [tɪm] *PF* bn. *laag*
- tī**mal: [ti.'mal] *PF* zn. *betrouwbaarheid* (afgeleid van **mal** betrouwbaar)
- tīm**'em: [ti.'mɛ.ʔɛm] *PF* zn. *harmonie* (algemeen gevoel) (afgeleid van **m**'em harmonieus)
- tīm**eyp: [ti.'mɛjp] *PF* zn. *zwakheid* (afgeleid van **m**eyp zwak)
- tīm**ll'an: [ti.m].ʔan] *PF* zn. *acceptatie* (afgeleid van **m**ll'an accepteren)
- tīm**ok: [ti.'mɔkʔ] *PF* zn. *suggestie* (afgeleid van **m**ok voorstellen, suggereren)
- tīm**ungwrr: [ti.muŋ.'wɾ] *PF* zn. *uitzondering* (afgeleid van **m**ungwrr behalve)
- tīm**ungwrr si: [ti.muŋ.'wɾ s:i] *PF* wwn. *een uitzondering maken* (afgeleid van **tīm**ungwrr uitzondering)
- tīm**untxa: [ti.mun.'t'a] *PF* zn. *paren, huwelijk* (afgeleid van **m**untxa gepaard, gekoppeld)
- tīm**weypey: [tɪm.'wɛj.pɛj] *PF* zn. *geduld* (afgeleid van **m**weypey geduld hebben)
- tīm**wiä: [tɪm.'wi.æ] *PF* zn. *eerlijkheid, rechtvaardigheid* (afgeleid van **m**wiä eerlijk, fair, juist)
- tīm**yi: [tɪm.ji] *PF* zn. *laag niveau* (sam. van **tīm** laag en **yi** niveau)
- tī**n: [tɪn] *PF* zn. *activiteit die je bezig houdt* (afgeleid van **ī**n bezig zijn)
- tī**nawri: [ti.'naw.ri] *PF* zn. *talent* (afgeleid van **n**awri getalenteerd)
- tī**new: [ti.'nɛw] *PF* zn. *verlangen* (afgeleid van **n**ew willen)
- tī**ng: [tɪŋ] *PF* wwo. *geven*
- tī**ngay: [ti.'ŋaj] *PF* zn. *waarheid* (afgeleid van **ng**ay waar)
- tī**ngäzìk: [ti.'ŋæ.zìkʔ] *PF* zn. *moeilijkheid, probleem* (afgeleid van **ng**äzìk moeilijk)
- tī**ng ftxì: [tɪŋ ft'ɪ] *PF* wwn. *proeven* (afgeleid van **tī**ng geven en **ft**xì tong)
- tī**ng lawr: [tɪŋ lawɾ] *PF* wwn. *zingen zonder woorden, neuriën* (afgeleid van **tī**ng geven en **lawr** melodie)
- tī**ng mīkyun: [tɪŋ 'mɪk.jun] *PF* wwn. *luisteren* (afgeleid van **tī**ng geven en **mīkyun** oor)
- tī**ng nari: [tɪŋ 'na.ri] *PF* wwn. *kijken* (afgeleid van **tī**ng geven en **nari** oog)
- tī**ngong: [ti.'ŋoŋ] *PF* zn. *lethargie, luiheid* (afgeleid van **ng**ong lui)
- tī**ng ontu: [tɪŋ 'on.tu] *JC,PF* wwn. *ruiken* (afgeleid van **tī**ng geven en **ontu** neus)
- tī**ngop: [ti.'ŋopʔ] *PF* zn. *creatie* (abstract idee) (afgeleid van **ng**op creëren)
- tī**ng syawn: [tɪŋ sjawŋ] *PF* wwn. *zegenen* (afgeleid van **syawn** zegening)
- tī**ng tseng: [tɪŋ 'tsɛŋ] *PF* wwn. *terugtrekken* (afgeleid van **tī**ng geef en **tseng** grond)
- tī**ng zekwä: [tɪŋ 'zɛk.wæ] *PF* wwn. *aanraken* (doelbewust) (afgeleid van **tī**ng geven en **zekwä** vinger)
- tī**no: [ti.'no] *PF* zn. *diepgaandheid, precisie, gedetailleerdheid*
- tī**nomum: [ti.'no.mum] *PF* zn. *nieuwsgierigheid* (afgeleid van **n**ewomum nieuwsgierig zijn)
- tī**nui: [ti.'nu.i] *PF* zn. *fiasco* (abstract) (afgeleid van **n**ui falen)
- tī**nvi: [tɪn.vi] *PF* zn. *taak, klus, stap* (in een instructie)
- tī**nvi si: [tɪn.vi s:i] *PF* wwn. *een taak uitvoeren, een klus doen* (afgeleid van **tī**nvi taak, klus)
- tī**oeykting: [ti.'o.ɛjk.tɪŋ] *PF* zn. *uitleg* (afgeleid van «**eyk**» reden (stam))Spreektaal. Uitspraak: [ti.'o.ɛjk.tɪŋ])
- tī**ohakx: [ti.'o.'hakʔ] *PF* zn. *honger* (afgeleid van **ohakx** hongerig)
- tī**omum: [ti.'o.mum] *PF* zn. *kennis* (afgeleid van **omum** weten)
- tī**paw: [ti.'paw] *PF* zn. *groei*
- tī**pawm: [ti.'pawm] *PF* zn. *vraag* (afgeleid van **pawm** vragen)
- tī**pähem: [ti.'pæ.hɛm] *PF* zn. *aankomst* (afgeleid van **pähem** arriveren)
- tī**pängkxo: [ti.pæŋ.'k'o] *PF* zn. *conversatie, discussie* (afgeleid van **pängkxo** praten)
- tī**pängkxotsyìp: [ti.pæŋ.'k'o.tsjìpʔ] *PF* zn. *kleine conversatie, praatje* (afgeleid van **tī**pängkxo conversatie)
- tī**pe'un: [ti.'pɛ.ʔun] *PF* zn. *beslissing* (afgeleid van **p**e'un beslissen)
- tī**prte': [ti.'pɾ.tɛʔ] *PF* zn. *plezier* (afgeleid van **p**prte' plezierig)

- tipsaw:** [tɪp.'saw] *PF* zn. *onhandigheid* (afgeleid van **pisaw** *onhandig*)
- tiralpeng:** [tɪ.ral.'pɛŋ] *PF* zn. *vertaling, interpretatie* (afgeleid van **ral** *betekenis* en **peng** *vertellen*)
- tiran:** [tɪ.'rʌn] *PF* wwn. *lopen*
- tirawn:** [tɪ.'raʊn] *PF* zn. *vervanging, het vervangen* (afgeleid van **rawn** *vervangen*)
- tirengop:** [tɪ.'rɛ.ŋopʷ] *PF* zn. *ontwerp (het doen, het ontwerpen)* (afgeleid van **rengop** *ontwerpen*)
- tirey:** [tɪ.'rɛj] *PF* zn. *leven* (afgeleid van **rey** *leven*)
- tiro:** [tɪ.'rɔl] *PF* zn. *lied (vocaal)* (afgeleid van **rol** *zingen*)
- tironrel:** [tɪ.'rɔn.sɛl] *PF* zn. *verbeelding* (afgeleid van **ronsrengop** *verbeelden*)
- tiska'a:** [tɪ.ska.'ʔa] *PF* zn. *vernietiging* (afgeleid van **ska'a** *vernietigen*)
- tisla'tsu:** [tɪ.'slaʔ.tsu] *PF* zn. *omschrijving* (afgeleid van **sla'tsu** *omschrijven*)
- tislan:** [tɪ.'slan] *PF* zn. *steun (emotioneel, sociaal, persoonlijk)* (afgeleid van **slan** *steunen*) avm.
- tisnaytx:** [tɪ.'snaɪtʰ] *PF* zn. *verlies* (afgeleid van **snaytx** *verliezen*)
- tiso'ha:** [tɪ.'soʔ.ha] *PF* zn. *enthousiasme, een goede instelling hebbend* (afgeleid van **so'ha** *enthousiast zijn over*)
- tisom:** [tɪ.'sɔm] *PF* zn. *hitte* (afgeleid van **som** *heet*)
- tisop:** [tɪ.'sɔpʷ] *PF* zn. *reis* (afgeleid van **sop** *reis*)
- tispe'e:** [tɪ.spe.'ʔɛ] *PF* zn. *vangen* (afgeleid van **spe'e** *vangen*)
- tispxin:** [tɪ.'sp'ɪn] *PF* zn. *ziek zijn, een ziekte hebben* (afgeleid van **spxin** *ziek*)
- tisraw:** [tɪ.'sraʊ] *PF* zn. *pijn* (afgeleid van **sraw** *pijnlijk*)
- tisraw seyki:** [tɪ.'sraʊ sej.'k-i] *PF* wwo. *pijn doen (iets of iemand)* (sam. van **tisraw** *pijn* en **s«eyk»i** *maken*)
- tisraw si:** [tɪ.'sraʊ 's-i] *PF* wwn. *pijn hebben, pijnlijk zijn* (afgeleid van **tisraw** *pijn*)
- tisrese'a:** [tɪ.'sɛsɛ.'ʔa] *PF* zn. *profetie* (afgeleid van **srese'a** *voorspellen*)
- tisteftxaw:** [tɪ.stɛ.'ft'aw] *PF* zn. *onderzoek* (afgeleid van **steftxaw** *onderzoeken*)
- tisti:** [tɪ.'sti] *PF* zn. *woede* (afgeleid van **sti** *boos/kwaad zijn*)
- tisung:** [tɪ.'suŋ] *LN* zn. *toevoeging, post script* (afgeleid van **sung** *toevoegen*)
- tisyor:** [tɪ.'sjɔr] *PF* zn. *ontspanning* (afgeleid van **syor** *ontspannen*)
- tisyortsyip:** [tɪ.'sjɔf.tsjɪpʷ] *PF* zn. *pauze, korte rust of ontspanning* (afgeleid van **syor** *ontspannen*)
- titaron:** [tɪ.'ta.rɔn] *PF* zn. *jagen* (afgeleid van **taron** *jagen*)
- titerkup:** [tɪ.'tɛr.kupʷ] *PF* zn. *dood (abstracte vorm)* (afgeleid van **terkup** *sterven*) "De dood is onvermijdelijk."
- titsan'ul:** [tɪ.'tsan.ʔul] *PF* zn. *verbetering (algemeen, abstract)* (afgeleid van **tsan'ul** *verbeteren*)
- titseri:** [tɪ.'tɛsɛ.ri] *PF* zn. *besef, opmerkzaamheid* (afgeleid van **tseri** *opmerken*)
- titslam:** [tɪ.'tslam] *PF* zn. *begrip, intelligentie* (afgeleid van **tslam** *begrijpen*)
- titstew:** [tɪ.'tstɛw] *PF* zn. *moed, dapperheid*
- titstewnga':** [tɪ.'tstɛw.ŋaʔ] *PF* bn. *moedig, dapper* (afgeleid van **titstew** *moed, dapperheid*) nvm. (b.v. een dappere daad)
- titstunwi:** [tɪ.'tstun.wi] *PF* zn.  *vriendelijkheid* (afgeleid van **tstunwi** *vriendelijk, aardig*)
- titstunwinga':** [tɪ.'stun.wi.ŋaʔ] *PF* bn. *aardig* (sam. van **titstunwi** *vriendelijkheid* en **nga'** *bevatten*) (nvm.)
- titsunslu:** [tɪ.'tsun.slu] *PF* zn. *mogelijkheid* (afgeleid van **tsunslu** *kan, is mogelijk*)
- titsyär:** [tɪ.'tsjæɾ] *PF* zn. *afwijzing* (afgeleid van **tsyär** *afwijzen, verwerpen*)
- titsyul:** [tɪ.'tsjʊl] *PF* zn. *begin, start* (afgeleid van **tsyul** *beginnen, starten*)
- titusaron:** [tɪ.tu.'sa.rɔn] *PF* zn. *jagen* (afgeleid van **taron** *jagen*)
- titxanew:** [tɪ.'t'a.nɛw] *PF* zn. *hebzucht* (afgeleid van **txanew** *hebzuchtig*)
- titxantslusam:** [tɪ.'t'an.tslu.sam] *PF* zn. *wijsheid (zelden gebruikt)* (afgeleid van **txantslusam** *wijs*)
- titxen:** [tɪ.'t'ɛn] *PF* zn. *wakker zijn, de staat van wakkerheid* (afgeleid van **txen** *wakker*)
- titxen si:** [tɪ.'t'ɛn s-i] *PF* wwn. *wakker worden* (afgeleid van **titxen** *wakker*)
- titxula:** [tɪ.'t'u.la] *PF* zn. *constructie, gebouwd ding* (afgeleid van **txula** *bouwen*)
- titxur:** [tɪ.'t'ur] *PF* zn. *kracht, sterkte* (afgeleid van **txur** *sterk*)

- tixurnga'**: [ti.'t'ur. ŋaʔ] *PF* bn. *mchtig* (afgeleid van **tixur** *kracht, sterkte*) nvm.
- tivawm**: [ti.'vawm] *PF* zn. *duisternis* (afgeleid van **vawm** *donker*)
- tiväng**: [ti.'væŋ] *PF* zn. *dorst* (afgeleid van **väng** *dorstig*)
- tive'ki**: [ti.vɛʔ.'ki] *PF* zn. *haat* (afgeleid van **ve'ki** *haat*)
- tiwan**: [ti.'wan] *PF* zn. *verdoezelen, bedekken* (afgeleid van **wan** *verbergen*)
- tiwäsul**: [ti.'wæ.sul] *PF* zn. *competitie* (afgeleid van **wäsul** *wedijveren*)
- tiwäte**: [ti.wæ.'tɛ] *PF* zn. *dispuut, redetwist* (afgeleid van **wäte** *redetwisten*)
- tiwew**: [ti.'wɛw] *PF* zn. *kou, koude* (afgeleid van **wew** *koud*)
- tiwìngay**: [ti.wi.'ŋaj] *PF* zn. *bewijs, het bewijzen* (*abstract*) (afgeleid van **wìngay** *bewijzen*)
- tiwusem**: [ti.wu.'sɛm] *PF* zn. *vechten* (afgeleid van **wem** *vechten*)
- tiyawn**: [ti.'jawn] *PF* zn. *liefde* (afgeleid van **yawne** *geliefd*)
- tiyawr**: [ti.'jawr] *PF* zn. *correctheid* (afgeleid van **eyawr** *correct*)
- tiyäkx**: [ti.'jæk'] *PF* zn. *gebrek aan besef, (het) negeren* (afgeleid van **yäkx** *niet opmerken, negeren*)
- tiyo'**: [ti.'yoʔ'] *PF* zn. *perfectie* (afgeleid van **yo'** *perfect zijn*)
- tiyora'**: [ti.jo'raʔ] *PF* zn. *zege, overwinning* (afgeleid van **yora'** *winnen*)
- tiyusom**: [ti.ju.'som] *PF* zn. *eten (het doen)* (afgeleid van **yom** *eten*)
- to**: [to] *PF* part. *vergelijkingsmarkeerder dan* (gedraagt zich als adp.)
- tok**: [t-ok'] *PF* wwo. *zijn (plaats)*
- tokx**: [tok'] *PF* zn. *lichaam*
- tolel**: [to.'lɛl] *PF* tw. *Eureka, ik heb het gevonden!, ik begrijp het!* (synoniem: **tslolam**)
- toltem**: [t.ol.'tɛm] *PF* wwo. *schiëten*
- tompä**: [tom.pa] *PF* zn. *regen*
- tompäkel**: [tom.pa.kɛl] *PF* zn. *droogte* (afgeleid van **tompä** *regen*)
- tompämeyp**: [tom.pa.'mɛjp'] *PF* zn. *motregen* (afgeleid van **tompä** *regen* en **meyp** *zwak*)
- tomperwi**: [tom.pɛr.wi] *PF* zn. *natte sneeuw* (afgeleid van **tompä** *regen* en **herwi** *sneeuw*)
- tompiva**: [tom.pi.va] *PF* zn. *regendruppel* (afgeleid van **tompä** *regen* en **ilva** *druppel*)
- tong**: [t-on] *PF* wwo. *uitmaken, doven*
- tor**: [tor] *PF* bn. *laatste, uiteindelijke* (afgeleid van **toruk** *laatste schaduw*)
- toruk makto**: [to.ruk' 'mak.to] *JC* zn. *toruk berijder* (sam. van **toruk** *leoneopteryx* en **makto** *berijden*)
- to titseri**: [to ti.'tsɛ.ri] *PF* uit. dan *duidelijk is, dan waar je vanaf weet*
- trr**: [tr] *PF* zn. *dag*
- trr'awve**: [tr.'ʔaw.vɛ] *PF* zn. *zondag* (sam. van **trr** *dag* en **'awve** *eerste*)
- trr'ong**: [tr.'ʔon] *PF* zn. *vroeg ochtend, zonsopgang* (sam. van **trr** *dag* en **'ong** *ontvouwen*)
- trr'ongmaw**: [tr.'ʔon.maw] *PF* zn. *dag na zonsopgang* (sam. van **trr'ong** *zonsopgang* en **maw** *na*)
- trram**: [tr.'am] *PF* bw. *gisteren* (afgeleid van **trr** *dag* en **ham** *vorig*)
- trray**: [tr.'aj] *PF* bw. *morgen* (afgeleid van **trr** *dag* en **hay** *volgende*)
- trrkive**: [tr.'ki.vɛ] *PF* zn. *zaterdag* (sam. van **trr** *dag* en **kive** *zevende*)
- trrmrrve**: [tr.'mr.vɛ] *PF* zn. *donderdag* (sam. van **trr** *dag* en **mrrve** *vijfde*)
- trrmuve**: [tr.'mu.vɛ] *PF* zn. *maandag* (sam. van **trr** *dag* en **muve** *tweede*)
- trrpeve**: [tr.'pɛ.vɛ] *PF* vvn. *welke dag* (afgeleid van **trr** *dag* en **-pe** vvn. *markeerder* en **-ve** *telwoordmarkeerder*)
- trrpuve**: [tr.'pu.vɛ] *PF* zn. *vrijdag* (sam. van **trr** *dag* en **puve** *zesde*)
- trrpxeyve**: [tr.'p'ɛj.vɛ] *PF* zn. *dinsdag* (sam. van **trr** *dag* en **pxeyve** *derde*)
- trrtsive**: [tr.'tsi.vɛ] *PF* zn. *woensdag* (sam. van **trr** *dag* en **tsive** *vierde*)
- trrtxon**: [tr.t'on] *PF* zn. *de dag en nacht cyclus van Pandora* (sam. van **trr** *dag* en **txon** *nacht*)
- tukru**: [tuk.'ru] *PF* zn. *speer*
- tul**: [t-ul] *PF* wwn. *rennen*
- tumpin**: [tum.pin] *PF* zn. *rood, oranje* (sam. van **tun** *rood, oranje* en **'opin** *color*)
- tun**: [tun] *PF* bn. *rood, oranje*
- tung**: [t-un] *PF* wwo. *toestaan*
- tungzup**: [t-un.'z-up'] *PF* wwo. *laten vallen* (sam. van **tung** *toestaan* en **zup** *vallen*)
- tup**: [tup'] *PF* vw. *in plaats van, liever dan*
- tupe**: [tu.pɛ] *PF* vvn. *wie allomorf van pesu*
- tut**: [tut'] *PF* part. *voortgangsmarkeerder*

**tuté:** [tu.'tɛ] *PF* zn. *vrouw (persoon)* (afgeleid van **tute** *persoon*)  
**tutan:** [tu.'tan] *PF* zn. *man (persoon)* (afgeleid van **tute** *persoon*)  
**tute:** [tu.'tɛ] *PF* zn. *persoon*  
**tuteo:** [tu.'tɛ.o] *PF* vn. *iemand* (afgeleid van **tute** *persoon*)

## Ts

**tsa'u:** [tsa.'ʔu] *PF* avn. *dat (ding)* (sam. van **tsa** *dat* en **'u** *ding*)  
**tsafya:** [tsa.'fja] *PF* bw. *op die manier, zo* (sam. van **tsa-** *die* en **fya'o** *manier*)  
**tsahey:** [tsa.'hɛj] *ZS* tw. *uitroep van waarschuwing of frustratie, 'oh, nee!'*  
**tsaheyɫ si:** [tsa.'hɛjɫ 's:i] *PF* wwn. *verbinden met, een neurale verbinding maken met* (afgeleid van **tsaheyɫu** *verbinding*)  
**tsaheyɫu:** [tsa.'hɛj.lu] *JC,PF* zn. *band (neurale verbinding)*  
**tsakem:** [tsa.'kɛm] or [tsa.'kɛm] *PF* avn. *dat, die (actie)* (afgeleid van **tsa-** *dat* en **kem** *actie*)  
**tsakrr:** [tsa.'kr] *PF* bw. *toen, op die tijd* (afgeleid van **tsa-** *dat* en **krr** *tijd*)  
**tsakrrvay:** [tsa.'kr.vaj] *PF* bw. *tot dan, ondertussen* (sam. van **tsakrr** *dan* en **vay** *tot aan*)  
**tsal:** [tsal] *PF* vn. *dat, het (overgankelijk onderwerp)*  
**tsalsungay:** [tsal.su.'ŋaj] *PF* bw. *ondanks dat*  
**tsam:** [tsam] *PF* zn. *oorlog*  
**tsamopin:** [tsa.mo.pin] *PF* zn. *oorlogsbeschrijving* (sam. van **tsam** *oorlog* en **'opin** *kleur*)  
**tsampongu:** [tsam.po.ŋu] *PF* zn. *oorlogsgroep* (sam. van **tsam** *oorlog* en **pongu** *groep*)  
**tsamsä'o:** [tsam.sæ.'ʔo] *PF* zn. *oorlogswapen* (sam. van **tsam** *oorlog* en **sä'o** *gereedschap*)  
**tsamsiyu:** [tsam.si.ju] *PF* zn. *krijger* (afgeleid van **tsam** *si* *oorlog voeren* en **-yu** *agens achtervoegsel*)  
**tsan'ul:** [tsan.'ʔul] *PF* wwn. *verbeteren, beter worden* (sam. van **siltsan** *goed* en **'ul** *vermeerderen*)  
**tsang:** [tsa.ŋ] *PF* zn. *piercing*  
**tsankum:** [tsan.kum] *PF* zn. *voordeel, winst* (sam. van **tsan'ul** *verbeteren, beter worden* en **kum** *resultaat*)

**tutsena:** [tut.sɛ.na] *PF* zn. *brancard* (sam. van **tute** *persoon* en **sähena** *drager*)  
**tuvom:** [tu.'vom] *PF* bn. *het geweldigst van alles, het meest geweldige*  
**tuvon:** [t.u.v.on] *PF* ww. *leunen*

**tsankumnga':** [tsan.kum.ŋa?] *PF* bn. *voordelig* (afgeleid van **tsankum** *voordeel, winst*)  
**tsap'alute:** [tsap.'ʔa.lu.tɛ] *PF* zn. *verontschuldiging, excuus*  
**tsap'alute si:** [tsap.'ʔa.lu.tɛ 's:i] *PF* wwn. *verontschuldigen* (afgeleid van **tsap'alute** *excuus*)  
**tsapo:** [tsa.po] *PF* vn. *die ene (alleen voor mensen)* (sam. van **tsa-** *dat* en **po** *hij/zij*)  
**tsaria:** [tsa.ri.a] *PF* vn., sbd. *dat* (sam. van **tsa'u-ri** *dat* (*topicaal*) en **a** *bepaling attributieve markeerder*)  
**tsat:** [tsat'] *PF* vn. *dat, het (als lijdend voorwerp)*  
**tsata:** [tsa.ta] *PF* vn., sbd. *dat* (sam. van **tsa'u-t** *dat* (*patientief*) en **a** *bepaling attributieve markeerder*)  
**tsatseng:** [tsa.'tsɛŋ] or [tsa.'tsɛŋ] *PF* avn., zn. *daar, die plaats* (sam. van **tsa** *dat* en **tseng** *plaats*)  
**tsatu:** [tsa.tu] *PF* avn. *die persoon* (sam. van **tsa** *dat* en **tute** *persoon*)  
**tsaw:** [tsaw] *PF* avn., vn. *dat, het (als niet-overgankelijk onderwerp)*  
**tsawa:** [tsa.wa] *PF* vn., sbd. *dat* (sam. van **tsa'u** *dat* (*subjectief*) en **a** *bepaling attributieve markeerder*)  
**tsawke:** [tsaw.ke] *PF* zn. *zon*  
**tsawl:** [tsawl] *PF* bn. *groot, lang* avm.  
**tsawli':** [tsawl.'hi?] *PF* zn. *grootte* (sam. van **tsawl** *groot* (*in formaat*) en **hi'i** *klein* (*in formaat*))  
**tsawl slu:** [tsawl.'sl.u] *PF* wwn. *groeien* (sam. van **tsawl** *groot* en **slu** *worden*)  
**tsawlultxa:** [tsawl.ul.'t'a] *PF* zn. *conferentie* (sam. van **tsawl** *groot* en **ultxa** *bijeenkomst*)  
**tsawn:** [tsawn] *PF* wwo. *eten uit het bos verzamelen; plukken; oogsten*  
**tsawngem:** [tsaw.'ŋɛm] *PF* bn. *gespied* (afgeleid van **tsawl** *groot* en **tsngem** *spier*)



- tsä'**: [t͡s̥.æʔ] *PF* ww. *sputten*
- tse**: [t͡s̥] *PF* part. *nou* (*conversatie starter*)
- tse'a**: [t͡s̥.ɛ.'ʔ.a] *PF* wwo. *zien* (*fysiek*)
- tse'atswo**: [t͡s̥.'ʔa.t͡swo] *PF* zn. *zien, zicht* (*zintuig*) (afgeleid van **tse'a** *zien*)
- tseltsul**: [t͡s̥ɛ.l.t͡sul] *PF* zn. *stroomversnelling* (*telbaar, komt zelden voor*)
- tsenga**: [t͡s̥ɛ.ŋa] *PF* vw. *waar, plaats waar* (afgeleid van **tseng** *plaats*)
- tseng(e)**: [t͡s̥ɛŋ(ɛ)] *PF* zn. *plaats*
- tsengo**: [t͡s̥ɛ.ŋo] *PF* vn. *ergens* (afgeleid van **tseng** *plaats*)
- tsengpe**: [t͡s̥ɛŋ.pɛ] *PF* vvn. *waar allomorf van peseng*
- tseo**: [t͡s̥ɛ.o] *PF* zn. *kunst*
- tseotu**: [t͡s̥ɛ.o.tu] *PF* zn. *kunstenaar* (*algemene term*), *artiest* (afgeleid van **tseo** *kunst*)
- tseri**: [t͡s̥.ɛ.ɾ.i] *PF* wwo. *opmerken*
- tsewtx**: [t͡s̥ɛwtʰ] *PF* bn. *smerig*
- tsim**: [t͡sim] *PF* zn. *bron, oorsprong*
- tsin**: [t͡sin] *PF* zn. *nagel, klauw*
- tsik**: [t͡sik] *PF* bw. *plotseling, zonder waarschuwing*
- tsilpey**: [t͡sil.'pej] *PF* zn. *hoop* (*abstract idee*) (afgeleid van **silpey** *hoop*)
- tsiltsan**: [t͡sil.'tsan] *PF* zn. *goed* (*abstract concept*), *goedheid* (afgeleid van **siltsan** *goed*)
- tsing**: [t͡siŋ] *PF* get. *vier*
- tsisyi**: [t͡s̥.i.sy.i] *PF* wwn. *fluisteren*
- tsive**: [t͡si.vɛ] *PF* bn. *vierde* (*rangtelwoord*) (afgeleid van **tsing** *vier*)
- tskalep**: [t͡ska.lɛpʰ] *PF* zn. *kruisboog*
- tsko**: [t͡sko] *PF* zn. *boog* (*wapen*)
- tsko swizaw**: [t͡sko swi.'zaw] *PF* zn. *pijl en boog* (sam. van **tsko** *boog* en **swizaw** *pijl*)
- tskxaytsyip**: [t͡sk'aj.t͡sjipʰ] *PF* zn. *hagel* (afgeleid van **tskxepay** *ijs*)
- tskxe**: [t͡sk'ɛ] *PF* zn. *rots, steen*
- tskxekeng**: [t͡sk'ɛ.kɛŋ] *PF* zn. *training, oefening*
- tskxekeng si**: [t͡sk'ɛ.kɛŋ 's.i] *PF* wwn. *oefenen, trainen* (afgeleid van **tskxekeng** *training*)
- tskxepay**: [t͡sk'ɛ.paj] *PF* zn. *ijs* (afgeleid van **tskxe** *steen* en **pay** *water*)
- tskxevi**: [t͡sk'ɛ.vi] *PF* zn. *kiezels, kleine door natuurlijke krachten gepolijste steen* (afgeleid van **tskxe** *rots, steen*)
- tslam**: [t͡sl.am] *PF* wwo. *begrijpen*
- tsleng**: [t͡slɛŋ] *PF* bn. *vals, onwaar*
- tslolam**: [t͡slo.'lam] *PF* tw. *begrepen, ik snap het* (afgeleid van **tslam** *begrijpen* en «ol» *perceptief aspect tussenvoegsel*)
- tsmi**: [t͡smi] *PF* zn. *nectar*
- tsmisnrr**: [t͡smi.snɾ] *PF* zn. *blaaslantaarn, nectar lantaarn* (sam. van **tsmi** *nectar* en **nrr** *gloeien*)
- tsmim**: [t͡smim] *PF* zn. *spoor* (*van een dier of persoon*)
- tsmuk**: [t͡smukʰ] *PF* zn. *broer/zus* (*unisex aanduiding*)
- tsmukan**: [t͡smu.kan] *PF* zn. *broer* (afgeleid van **tsmuk** *broer/zus*)
- tsmuke**: [t͡smu.kɛ] *PF* zn. *zus* (afgeleid van **tsmuk** *broer/zus*)
- tsmuktu**: [t͡smuk.tu] *PF* zn. *broer/zus* (*unisex aanduiding*) (afgeleid van **tsmuk** *broer/zus*)
- tsngal**: [t͡sŋal] *PF* zn. *beker*
- tsngan**: [t͡sŋan] *PF* zn. *vlees*
- tsngawpay**: [t͡sŋaw.paj] *PF* zn. *tranen* (sam. van **tsngawvik** *huilen* en **pay** *water*)
- tsngawpayvi**: [t͡sŋaw.paj.vi] *PF* zn. *traan* (sam. van **tsngawvik** *huilen* en **pay+vi** *water, met partitieve markeerder*)
- tsngawvik**: [t͡sŋ'aw.v'ikʰ] *PF* wwn. *huilen*
- tsngem**: [t͡sŋɛm] *PF* zn. *spier*
- tsni**: [t͡sni] *PF* sbd. *dat* (*functie-woord*) (met conjunctief werkwoord in afhankelijk zinsdeel)
- tson**: [t͡son] *PF* zn. *plicht, verplichting, opgelegd vereiste*
- tsong**: [t͡soŋ] *PF* zn. *vallei*
- tsongropx**: [t͡soŋ.ɾopʰ] *PF* zn. *gat, uitsparing, uitgraving met een bodem* (*zichtbaar of aangemenen*) (sam. van **tsong** *vallei* en **ropx** *gat*)
- tsongtsyip**: [t͡soŋ.t͡sjip] *PF* zn. *kuil* (*tje*) (afgeleid van **tsong** *vallei*)
- tsonta**: [t͡son.ta] *PF* vw. (*om*) *te* (*met kxim*) (afgeleid van **tson** *plicht, verplichting, opgelegd vereiste*) (samentrekking van **tsonit** *a*)
- tsopi**: [t͡so.pi] *PF* zn. *long*
- tspang**: [t͡sp.aŋ] *PF* wwo. *doden*
- tsranten**: [t͡sr'an.t'ɛn] *PF* wwn. *van belang zijn*
- tsray**: [t͡sɾaj] *PF* zn. *dorp*
- tsre'i**: [t͡sr'ɛ.'ʔ.i] *PF* wwo. *gooien*
- tsrul**: [t͡srul] *PF* zn. *nest; beschermd gebied voor fauna van Pandora*
- tstal**: [t͡st'al] *PF* zn. *mes*

**tstalsena:** [ˈtʰst̪al.s̪e.na] PF zn. *schede (van een mes) (sam. van **tstal** mes en **sähena** drager)*  
**tstew:** [ˈtʰst̪ɛw] PF bn. *dapper avm.*  
**tstu:** [ˈtʰst̪u] PF bn. *gesloten, dicht (voor bewolkte hemel)*  
**tstunwi:** [ˈtʰst̪un.wi] PF bn. *vriendelijk, attent*  
**tstu si:** [ˈtʰst̪u ˈs:i] PF wwn. *sluiten (afgeleid van **tstu** dicht)*  
**tstxo:** [ˈtʰst̪ˈo] PF zn. *naam*  
**tstxoli’u:** [ˈtʰst̪ˈo.li.ʔu] PF zn. *zelfstandig naamwoord (sam. van **tstxo** naam en **li’u** wo-ord)*  
**tstxoli’ukingvi:** [ˈtʰst̪ˈo.li.ʔ.u.kiŋ.vi] PF zn. *naamwoordgroep, naamwoordelijk zinsdeel (sam. van **tstxoli’u** zelfstandig naamwoord en **king** draad)*  
**tsu’o:** [ˈtʰsu.ʔo] PF zn. *kunde, kunnen*  
**tsuksim:** [ˈtʰsuk.sim] PF zn. *kin*  
**tsuktswa’:** [ˈtʰsuk.ˈtʰswaʔ] PF bn. *vergetelijk, vergeetbaar (afgeleid van **tswa’** vergeten)*  
**tsukx:** [ˈtʰsuk] PF wwo. *steken*  
**tsukyom:** [ˈtʰsuk.ˈjom] PF bn. *eetbaar (afgeleid van **yom** eten)*  
**tsulfä:** [ˈtʰsul.ˈfæ] PF zn. *meesterschap*  
**tsulfä si:** [ˈtʰsul.ˈfæ ˈs:i] PF wwn. *zich meester maken (afgeleid van **tsulfä** meesterschap)*  
**tsulfätu:** [ˈtʰsul.ˈfæ.tu] PF zn. *expert, meester van een vak, kunst of vaardigheid (afgeleid van **tsulfä** meesterschap)*  
**tsulfätunay:** [ˈtʰsul.fæ.tu.ˈnaj] PF zn. *bijna-meester (afgeleid van **tsulfätu** meester)*  
**tsun:** [ˈtʰsun] PF wwmn. *kunnen*

## Tx

**txa’:** [tˈaʔ] PF bn. *hard*  
**txal:** [tˈal] PF zn. *rug (van het lichaam)*  
**txampay:** [tˈam.ˈpaɪ] PF zn. *zee, oceaan (sam. van **txan** veel en **pay** water)*  
**txampxi:** [tˈam.ˈpʰi] PF zn. *meerderheid, grootste deel (afgeleid van **txan** veel)*  
**txan:** [tˈan] PF bn. *veel*  
**txanatan:** [tˈa.na.tan] PF bn. *helder, levendig (sam. van **txan** veel en **atan** licht)*  
**txanew:** [tˈa.nɛw] PF bn. *hebberig (sam. van **txan** veel en **new** willen)*  
**txanfwerwi:** [tˈan.ˈfwɛr.wi] PF zn. *sneeuwstorm (afgeleid van **txan** veel en **hufwe+herwi***

**tsunslu:** [ˈtʰs̪.un.sl̪u] PF wwn. *mogelijk zijn (sam. van **tsun** kunnen en **slu** worden)*  
**tsurokx:** [ˈtʰs̪.u.ˈr̪okʰ] PF wwn. *rusten*  
**tswa’:** [ˈtʰsw̪.aʔ] PF wwo. *vergeten*  
**tswal:** [ˈtʰsw̪al] PF zn. *kracht*  
**tswalnga’:** [ˈtʰsw̪al.ŋaʔ] PF bn. *krachtig (afgeleid van **tswal** kracht) nvm.*  
**tswayon:** [ˈtʰsw̪.aj.ˌon] PF wwn. *vliegen*  
**tswesya:** [ˈtʰsw̪ɛ.sja] PF zn. *stroom*  
**tswesya si:** [ˈtʰsw̪ɛ.sja ˈs:i] PF wwn. *stromen (afgeleid van **tswesya** stroom)*  
**tswin:** [ˈtʰsw̪in] PF zn. *vlecht, staart*  
**tswintsyip:** [ˈtʰsw̪in.tʰsɪpʰ] PF zn. *vlechtje, staartje (afgeleid van **tswin** vlecht)*  
**tswik:** [ˈtʰsw̪.ik] PF wwo. *opzuigen*  
**tswik kxenerit:** [ˈtʰsw̪.ik kˈɛ.nɛr.ɪt] PF,D wwn. *roken (let. rook opzuigen) (sam. van **tswik** opzuigen en **kxener** roken)*  
**tsyafe:** [ˈtʰsj̪a.fɛ] PF bn. *mild, aangenaam*  
**tsyal:** [ˈtʰsj̪al] PF zn. *vleugel*  
**tsyär:** [ˈtʰsj̪.æɾ] PF wwo. *afwijzen, verwerpen*  
**tsyey:** [ˈtʰsj̪ej] PF zn. *snack, lichte maaltijd*  
**tsyeym:** [ˈtʰsj̪ejm] PF zn. *schat; iets zeldzaams en van grote waarde*  
**tsyeytsyip:** [ˈtʰsj̪ej.tʰsɪpʰ] PF zn. *klein hapje (afgeleid van **tsyey** snack, lichte maaltijd)*  
**tsyil:** [ˈtʰsj̪.il] PF wwo. *klimmen, beklimmen (gehele lichaam optillen)*  
**tsyo:** [ˈtʰsj̪o] PF zn. *meel*  
**tsyokx:** [ˈtʰsj̪okʰ] PF zn. *hand*  
**tsyosyu:** [ˈtʰsj̪o.sju] PF zn. *eten gemaakt van meel (sam. van **tsyo** meel en **syuve** eten)*  
**tsyul:** [ˈtʰsj̪.ul] PF wwo. *beginnen, starten*

*wind+sneeuw)*

**txankeltrrr:** [tˈan.kɛl.tɾ.tɾ] PF bn. *buitengewoon (afgeleid van **txan** veel en **keltrrr** ongewoon)*  
**txankrr:** [tˈaŋ.ˈkɾ] PF bw. *voor een lange tijd (sam. van **txan** veel en **krr** tijd)*  
**txanlal:** [tˈan.lal] PF bn. *antiek, heel oud (sam. van **txan** veel en **lal** oud)*  
**txanlokxe:** [tˈan.lo.ˈkˈɛ] PF zn. *domein van een stam of clan, land (sam. van **txan**; **olo’** veel; stam, clan en **atxkxe** land)*  
**txanro’a:** [tˈan.ˈr̪.o.ʔ.a] PF wwn. *beroemd zijn (sam. van **txan** veel en **ro’a** respect afdwing-*

- en)
- txanso'hayu:** [t'an.'soʔ.ha.ju] *PF* zn. *fan, enthousiasteling* (sam. van **txan** veel en **so'ha** enthousiast zijn over)
- txantompa:** [t'an.'tom.pa] *PF* zn. *stortbui, zware regen* (sam. van **txan** veel en **tompa** regen)
- txantsan:** [t'an.'tsan] *PF* bn. *geweldig, uitstekend*
- txantslusam:** [t'an.'slu.sam] *PF* bn. *wijs* (sam. van **txan** veel en **tsl«us»am** begrijpen)
- txantstew:** [t'an.'stɛw] *PF* zn. *held* (sam. van **txan** veel en **stew** moedig)
- txantur:** [t'an.'tur] *PF* bn. *krachtig* (sam. van **txan** veel en **txur** sterk) avm.
- txantxew:** [t'an.'t'ɛw] *PF* zn. *maximum* (sam. van **txan** veel en **txew** limiet, grens, einde)
- txantxewvay:** [t'an.'t'ɛw.vaj] *PF* bw. *maximaal* (afgeleid van **txantxew** maximum)
- txanwawe:** [t'an.'wa.'wɛ] *PF* bn. *persoonlijk belangrijk, significant* (sam. van **txan** veel en **wawe** betekenis, belang)
- txanwetseng:** [t'an.'wɛ.tɛŋ] *PF* zn. *persoonlijk belangrijke of geliefde plaats, Heimat (Duits)* (afgeleid van **txanwawe(a)** persoonlijk belangrijk, significant en **tseng** plaats)
- txasom:** [t'a.som] *PF* bn. *erg heet* (afgeleid van **txan** veel en **som** heet)
- txatx:** [t'at'] *PF* zn. *bubbel*
- txawew:** [t'a.wɛw] *PF* bn. *erg koud* (afgeleid van **txan** veel en **wew** koud)
- txay:** [t'aj] *PF* wwn. *horizontaal zijn, plat liggen*
- txayo:** [t'a.jo] *PF* zn. *veld, open terrein*
- txärem:** [t'æ.ɛm] *PF* zn. *bot (gebeente)*
- txe'lan:** [t'ɛʔ.'lan] *PF* zn. *hart*
- txe'lankong:** [t'ɛʔ.'lan.koŋ] *PF* zn. *hartslag* (sam. van **txe'lan** hart en **'ekong** slag)
- txekxumpay:** [t'ɛ.'k'um.pa.j] *PF* zn. *magma, lava* (afgeleid van **txep** vuur en **kxumpay** visceuze vloeistof)
- txele:** [t'ɛ.lɛ] *PF* zn. *zaak*
- txen:** [t'ɛn] *PF* bn. *wakker*
- txep:** [t'ɛp'] *PF* zn. *vuur*
- txepiva:** [t'ɛ.pi.va] *PF* zn. *as* (afgeleid van **txep** vuur en **ilva** vlok)
- txepram:** [t'ɛp.'ram] *PF* zn. *vuur* (sam. van **txep** vuur en **ram** berg)
- txeptseng:** [t'ɛp.'tsɛŋ] *PF* zn. *plek waar vuur brandt of heeft gebrand* (sam. van **txep** vuur en **tseng** plaats)
- txeptsyɪp:** [t'ɛp.'tsjɪp'] *PF* zn. *lief klein vuurtje* (afgeleid van **txep** vuur)
- txeptun:** [t'ɛp.tun] *PF* bn. *oranje* ("vuur tun") (sam. van **txep** vuur en **tun** rood, oranje)
- txepvi:** [t'ɛp.vi] *PF* zn. *vonk* (afgeleid van **txep** vuur)
- txew:** [t'ɛw] *PF* zn. *hoek, rand, limiet, grens, einde*
- txewk:** [t'ɛwk'] *PF* zn. *knuppel (wapen)*
- txewluke:** [t'ɛw.lu.kɛ] *PF* bn. *eindeloos, zonder grenzen, zonder limiet* (sam. van **txew** limiet, grens en **luke** without)
- txewm:** [t'ɛwm] *PF* bn. *beangstigend, eng*
- txewnga':** [t'ɛw.ŋaʔ] *PF* bn. *beperkt, begrensd* (sam. van **txew** limiet en **nga'** bevatten)
- txey:** [t'ɛj] *PF* ww. *stoppen*
- txi:** [t'i] *PF* zn. *haast, gehaastheid*
- txin:** [t'in] *PF* bn. *eerste, primaire*
- txintin:** [t'in.tin] *PF* zn. *bezigheid, primaire rol in de gemeenschap* (sam. van **txin** hoofdzaak en **tin** activiteit die je bezig houdt)
- txintseng:** [t'in.'tsɛŋ] *PF* zn. *hoofdkwartier* (sam. van **txin** eerste, primaire en **tseng** plaats)
- txim:** [t'im] *PF* zn. *kont, achterste*
- txing:** [t'ɪŋ] *PF* wwo. *achterlaten*
- txo:** [t'o] *PF* vw. *als, wanneer*
- txoa:** [t'o.a] *PF* zn. *vergifenis*
- txokefyaw:** [t'o.kɛ.fjɔw] *PF* vw. *als niet, anders* (sam. van **txo-ke-fya'o-'aw** als niet één pad)
- txon:** [t'on] *PF* zn. *nacht*
- txon'ong:** [t'on.'ʔoŋ] *PF, P<sub>TT</sub>* zn. *zonsondergang* (sam. van **txon** nacht en **'ong** ontvouwen)
- txon'ongmaw:** [t'on.'ʔoŋ.maw] *PF* zn. *schermerring, voor donker, na zonsondergang* (sam. van **txon'ong** zonsondergang en **maw** na)
- txonam:** [t'o.'nam] *PF* bw. *vorige nacht* (afgeleid van **txon** nacht en **ham** vorig(e))
- txonay:** [t'o.'naj] *PF* bw. *morgennacht* (afgeleid van **txon** nacht en **hay** volgend(e))
- txonkrr:** [t'on.kɾ] *PF* bw. *'s nachts* (sam. van **txon** nacht en **krr** tijd)
- txopu:** [t'o.pu] *PF* zn. *angst*
- txopu si:** [t'o.pu 's.i] *PF* wwn. *bang zijn* (afgeleid van **txopu** angst)
- txopu sleyku:** [t'o.pu slɛj.'k.u] *PF* wwo. *beangstigen* (afgeleid van **txopu** angst en **sleyku** produceren)
- txukx:** [t'uk'] *PF* bn. *diep (fysiek)*

**txula:** [t'·u.l.a] *PF* wwo. *bouwen*  
**txum:** [t'um] *PF* zn. *vergif*  
**txumnga':** [t'um.ŋaʔ] *PF* bn. *giftig* (afgeleid van **txum** *vergif* en **nga'** *bevat*)  
**txur:** [t'ur] *PF* bn. *sterk* (*fysiek*)

## U

**ue':** [·u.ɛʔ] *PF* wwo., wwn. *braken*  
**uk:** [ukʔ] *PF* zn. *schaduw* (afgeleid van **toruk** *laatste schaduw*)  
**ukxo:** [u.k'o] *PF* bn. *droog*  
**ulte:** [ul.tɛ] *PF* vw. en (*verbindt zinsdelen*)  
**ultxa:** [ul.t'a] *PF* zn. *ontmoeting, vergadering*  
**ultxarun:** [ul.t'a.r-un] *PF* wwo. *ontmoeten* (sam. van **ultxa** *ontmoeting* en **run** *vinden*)  
**ultxa si:** [ul.t'a 's:i] *PF* wwn. *iemand doelbewust ontmoeten* (*gebruikhu met*) (afgeleid van **ultxa** *ontmoeting*)  
**ultxatu:** [ul.t'a.tu] *PF* zn. *lid van een bijeenkomst* (afgeleid van **ultxa** *bijeenkomst*)  
**um:** [um] *PF* bn. *los*  
**unil:** [u.nil] *JC* zn. *droom*  
**unil si:** [u.nil s:i] *PF* wwn. *dromen* (afgeleid van **unil** *droom*)  
**uniltirantokx:** [u.nil.ti.'ran.tokʔ] *JC,PF* zn. *Avatar, droomwandellichaam* (sam. van **unil-tiranyu** *droomwandelaar* en **tokx** *lichaam*)  
**uniltirantokxolo':** [u.nil.ti.'ran.tok'.o.loʔ] *PF* zn. *clan of groep Avatars* (sam. van **uniltirantokx** *Avatar, droomwandelaar lichaam* en **olo'** *clan*)

## V

**var:** [v.ar] *PF* wwmn. *in iets volharden, iets constant blijven doen*  
**vawm:** [vawm] *PF* bn. *donker*  
**vawmpin:** [vawm.pin] *PF* zn. *donkere kleur* (afgeleid van **vawm** *donker*)  
**vawt:** [vawtʔ] *PF* bn. *vast, solide, niet hol*  
**vay-:** [vaj] *PF* adp. *omhoog naar*  
**vaykrr:** [vaj.'kr] *PF* vw. *totdat* (sam. van **vay-** *tot aan* en **krr** *tijd*)  
**vä':** [væʔ] *PF* bn. *onplezierig voor de zintuigen, luid*  
**väng:** [væŋ] *PF* bn. *dorstig*

**txurtel:** [t'ur.tel] *PF* zn. *touw* (sam. van **txur** *sterk* en **telem** *koord*)  
**txurtu:** [t'ur.tu] *PF* zn. *sterk/gespied persoon* (afgeleid van **txur** *sterk* (*fysiek*))

**uniltiranyu:** [u.nil.ti.'ran.ju] *PF* zn. *droomwandelaar, Avatarbestuurder* (sam. van **unil** *droom* en **tiranyu** *wandelaar*)  
**uniltsa:** [u.nil.t̩s.a] *PF* wwo. *dromen van, dromen over* (afgeleid van **unil** *dromen* en **tse'a** *zien*)  
**unyor:** [un.'jor] *PF* bn. *zoet aromatisch* (*evt. ook Na'vi kruiden voor bij het koken*)  
**uo-:** [u.o] *PF* adp. *achter*  
**uoli'uvi:** [u.o.l.ʔu.vi] *PF* zn. *suffix* (afgeleid van **uo-** *achter* en **li'u** *woord*)  
**uran:** [u.ran] *PF* zn. *boot*  
**utral:** [ut.ral] *PF* zn. *boom*  
**utraltsyip:** [ut.ral.t̩sjipʔ] *PF* zn. *struik* (afgeleid van **utral** *boom*)  
**utu:** [u.tu] *PF* zn. *bladerdak*  
**utumauti:** [u.tu.ma.u.ti] *PF* zn. *bananenfruit* (sam. van **utu** *bladerdak* en **mauti** *fruit*) (let. *bladerdakfruit*)  
**uvan:** [u.'van] *PF* zn. *spel*  
**uvan letokx:** [u.'van lɛ.'tokʔ] *PF* zn. *lichamelijk of atletisch spel, sport* (sam. van **uvan** *spel* en **letokx** *fysiek*)  
**uvan si:** [u.'van 's:i] *PF* wwn. *spelen* (afgeleid van **uvan** *spel*)

**väpam:** [væ.pam] *PF* zn. *lawaaï, onaangenaam of schel geluid* (afgeleid van **vä** *onplezierig voor de zintuigen* en **pam** *geluid*)  
**ve'ki:** [v.ɛʔ.'k.i] *PF* wwo. *haten*  
**ve'o:** [vɛ.ʔo] *PF* zn. *orde* (*tegenover wanorde of chaos*), *organisatie*  
**vefya:** [vɛ.fja] *PF* zn. *systeem, proces, procedure, benadering* (sam. van **ve'o** *orde, organisatie* en **fya'o** *wijze, manier*)  
**velek:** [v.ɛ.l.ɛkʔ] *PF* wwn. *opgeven, overgeven, verslagen zijn*  
**velke:** [vɛl.ke] *PF* bn. *chaotisch, rommelig, ongeorganiseerd, puinhoop* (sam. van **ve'o** *orde,*

organisatie en luke zonder)  
**venga'**: [ˈvɛ.ŋaʔ] *PF* bn. georganiseerd, alles in de hand hebbend (sam. van **ve'o** orde, organisatie en **nga'** bevatten)  
**venu**: [ˈvɛ.nu] *PF* zn. voet  
**venzek**: [ˈvɛn.zɛkʔ] *PF* zn. teen (sam. van **venu** voet en **zekwä** vinger)  
**vewng**: [v.ɛ.wŋ] *PF* wwo. letten op, verantwoordelijk zijn voor  
**vey**: [vɛj] *PF* zn. dierlijk voedsel, vlees  
**vezeyko**: [vɛ.zɛj.ko] *PF* wwo. op orde brengen, organiseren (afgeleid van **vezo** op orde zijn)  
**vezo**: [vɛ.zo] *PF* wwn. op orde zijn, georganiseerd zijn (sam. van **ve'o** orde en **zo** zoals het zou moeten zijn)  
**vin**: [v.in] *PF* wwo. verzoek, vragen om  
**vingkap**: [ˈv.iŋ.kapʔ] *PF* wwo. een ingeving krijgen, een licht opgaan  
**virä**: [v.i.ɾ.æ] *PF* ww. verspreiden  
**vitra**: [vit.ɾa] *PF* zn. ziel  
**vll**: [v.ɫ] *PF* wwn., wwo. aanwijzen  
**vol**: [vol] *PF* get. acht  
**volve**: [ˈvol.vɛ] *PF* bn. achtste (rangtelwoord) (afgeleid van **vol** acht)  
**vonvä'**: [von.væʔ] *PF* zn. galbak, schobbejak (vulgair) (sam. van **vitra** ziel en **onvä'** slecht-ruikend) (let. stinkziel)  
**vospxey**: [vo.sp'ɛj] *PF* zn. maart (sam. van **vospxi** maand en **pxey** drie)  
**vospxi**: [vo.sp'i] *PF* zn. maand (afgeleid van **vosipxi** twaalfde deel en **zisitä** van een jaar)  
**vospxi'aw**: [vo.sp'i.ʔaw] *PF* zn. januari (sam. van **vospxi** maand en **'aw** een)  
**vospxi'aw**: [vo.sp'i.ʔaw] *PF* zn. januari (sam. van **vospxi** maand en **'aw** een)

## W

**walak**: [ˈwa.lakʔ] *PF* bn. energiek, actief  
**walew**: [w.a.ɫ.ɛw] *PF* wwn. ergens overheen komen, een feit accepteren, zich ergens bij neerleggen, verder gaan  
**wan**: [w.an] *PF* wwo. verbergen  
**wawe**: [wa.'wɛ] *PF* zn. betekenis, belang  
**way**: [wa.j] *PF* zn. lied (oud, ceremonieel)  
**way a plltxe**: [waj a p.ɫ.t'ɛ] *PF* uit. gesproken gedicht (als melodieuze voordracht) (afgeleid van **way** zingen (ceremonieel))

**vospxiam**: [vo.sp'i.'am] *PF* zn. vorige maand (afgeleid van **vospxi** maand)  
**vospxiay**: [vo.sp'i.'aj] *PF* zn. volgende maand (afgeleid van **vospxi** maand)  
**vospxikin**: [vo.sp'i.'kin] *PF* zn. juli (sam. van **vospxi** maand en **kinä** zeven)  
**vospximrr**: [vo.sp'i.'mɾ] *PF* zn. mei (sam. van **vospxi** maand en **mrr** vijf)  
**vospximun**: [vo.sp'i.'mun] *PF* zn. februari (sam. van **vospxi** maand en **mune** twee)  
**vospxipuk**: [vo.sp'i.'pukʔ] *PF* zn. juni (sam. van **vospxi** maand en **pukap** zes)  
**vospxitsing**: [vo.sp'i.'tsiŋ] *PF* zn. april (sam. van **vospxi** maand en **tsing** vier)  
**vospxivol**: [vo.sp'i.'vol] *PF* zn. augustus (sam. van **vospxi** maand en **vol** acht)  
**vospxivolaw**: [vo.sp'i.vo.'law] *PF* zn. september (sam. van **vospxi** maand en **volaw** negen)  
**vospxivomun**: [vo.sp'i.vo.'mun] *PF* zn. oktober (sam. van **vospxi** maand en **vomun** tien)  
**vospxivopey**: [vo.sp'i.vo.'pɛj] *PF* zn. november (sam. van **vospxi** maand en **vopey** elf)  
**vospxivosing**: [vo.sp'i.vo.'siŋ] *PF* zn. december (sam. van **vospxi** maand en **vosing** twaalf)  
**vrri:n**: [v.ɾ.ɪ.ɪn] *PF* wwsn. bezig zijn (negatief), moe/overweldigd zijn door een activiteit (afgeleid van **'in** bezig zijn)  
**vrtep**: [vɾ.tepʔ] *PF* zn. demoon  
**vul**: [vul] *PF* zn. tak (van een boom)  
**vultsyip**: [ˈvul.tsjipʔ] *PF* zn. stok (afgeleid van **vul** tak (van een boom))  
**vur**: [vur] *PF* zn. verhaal  
**vurvi**: [ˈvur.vi] *PF* zn. samenvatting (afgeleid van **vur** verhaal)  
**vurway**: [ˈvur.waj] *PF* zn. verhalend gedicht (sam. van **vur** verhaal en **way** lied)

**way a rol**: [waj a rol] *PF* uit. gezongen gedicht (afgeleid van **way** zingen (ceremonieel))  
**wayä ayli'u**: [waj.æ ajl.ʔu] *PF* uit. woorden van een gedicht, tekst van een lied (afgeleid van **way** zingen (ceremonieel))  
**way si**: [ˈwaj 's.i] *PF* wwn. zingen (afgeleid van **way** lied)  
**waytelem**: [ˈwaj.tɛ.lɛm] *PF* zn. akkoord (muziek) (sam. van **way** lied en **telem** akkoord)  
**wä+**: [wæ] *PF* adp. tegen (als in: vechten tegen)

**wäsul:** ['wæ.s.ul] *PF* wwn. *wedijveren, deelnemen aan wedstrijd*  
**wäte:** [wæ.'t.ɛ] *PF* wwo. *discussieren, redetwisten*  
**wätu:** ['wæ.tu] *PF* zn. *opponent, tegenstander* (afgeleid van **wä-** tegen)  
**wätx:** [w.æ't'] *PF* wwo. *slecht zijn in*  
**we'ay:** ['wɛ.'ʔaj] *PF* bn. *zuur*  
**wem:** [w.ɛm] *PF* wwn. *vechten*  
**wempongu:** ['wɛm.po.ŋu] *PF* zn. *squadron, militaire clan, oorlogsgroep* (sam. van **wem** vecht en **pongu** groep)  
**weopx:** [wɛ.'op'] *PF* zn. *golf (water)*  
**wew:** [wɛw] *PF* bn. *koud*  
**weyn:** [w.ɛjɪn] *PF* wwo. *tekenen, illustreren*  
**win:** [win] *PF* bn. *snel*  
**win säpi:** ['win.sæ.'p.i] *PF* wwn. *opschieten* (sam. van **win** snel en **s«äp»i** doen (wederkerend))

## Y

**ya:** [ja] *PF* zn. *lucht*  
**yafkeyk:** ['ja.fkɛjk'] *PF* zn. *weer* (afgeleid van **fkeytok** bestaan)  
**yak:** [jak'] *PF* zn. *vork, vertakking, punt van afwijking*  
**yak si:** [j.ak' s.i] *PF* wwn. *divergeren, koers wijzigen, afwijken* (afgeleid van **yak** vork, punt van afwijking)  
**yaney:** [ja.'nɛj] *PF* zn. *kano*  
**yapay:** [ja.paj] *PF* zn. *mist, stoom* (sam. van **ya** air en **pay** water)  
**yawne:** [jaw.nɛ] *PF* bn. *geliefd*  
**yawnetu:** [jaw.nɛ.tu] *PF* zn. *geliefde* (afgeleid van **yawne** geliefd)  
**yawntu:** [jawn.tu] *PF* zn. *geliefde* (afgeleid van **yawne** geliefd)  
**yawntutsyip:** [jawn.tu.tsjip] *PF* zn. *schatje, kleine geliefde* (afgeleid van **yawntu** geliefde)  
**yawnyewla:** [jawn.'jɛw.la] *PF* zn. *gebroken hart, staat van gebroken hart hebbend* (sam. van **yawne** geliefd en **yewla** teleurstelling)  
**yawo:** [ja.'w.o] *PF* wwn. *opstijgen, lanceren* (sam. van **ya** lucht en **wo** reiken naar)  
**yayayr:** [ja.'jajɾ] *PF* zn. *verwarring*  
**yayayrnga':** [ja.'jajɾ.ŋaʔ] *PF* bn. *verwarrend* (afgeleid van **yayayr** verwarring)

**win si:** ['win 's.i] *PF* wwn. *iets haasten, iets snel laten gaan* (afgeleid van **win** snel)  
**wip:** [wip'] *PF* bn. *zout*  
**wiya:** ['wi.ja] *ZS* tw. *uitroep van waarschuwing of frustratie, 'verdomme!'*  
**wingay:** [w.i.'ŋaj] *PF* wwo. *bewijzen* (afgeleid van **wintxu** laten zien en **ngay** waar)  
**wintxu:** [w.in.'t'·u] *PF* wwo. *laten zien*  
**wo:** [w.o] *PF* wwo. *reiken naar*  
**wok:** [wok'] *PF* bn. *luid*  
**wokau:** [wok.'a.u] *JC,PF* zn. *pendule-trom* (sam. van **wok** luid en **au** trom)  
**wotx:** [wot'] *PF* zn. *totaliteit, geheel*  
**wrrpa:** ['wɾ.pa] *PF* zn., bw. *buiten*  
**wrrza'u:** [wɾ.'z.a.ʔu] *PF* wwn. *uitkomen* (afgeleid van **wrrpa** buiten en **za'u** komen)  
**wum:** [wum] *PF* bw. *ongeveer, ruwweg*  
**wur:** [wuf] *PF* bn. *koel, kil, fris*  
**wutso:** ['wu.tso] *PF* zn. *maaltijd*

**yayayrtsim:** [ja.'jajɾ.tsim] *PF* zn. *iets verwarrends* (sam. van **yayayr** verwarring en **tsim** bron)  
**yaymak:** [jaj.mak'] *PF* bn. *dom*  
**yayo:** [ja.jo] *PF* zn. *vogel* (sam. van **ya** lucht en **ioang** dier)  
**yayotsrul:** [ja.jo.tsrul] *PF* zn. *vogelnest* (sam. van **yayo** vogel en **tsrul** nest)  
**yäxk:** [j.æx'] *PF* wwo. *niet opmerken, negeren*  
**yän:** [j.æn] *PF* wwo. *vastmaken, vastbinden*  
**ye:** [jɛ] *PF* bn. *tevreden, content, vervuld, verzadigd*  
**ye'krr:** [jɛʔ.kɾ] *PF* bw. *vroeg* (afgeleid van **ye'rîn** binnenkort en **krr** tijd)  
**ye'rîn:** [jɛʔ.rim] *PF* bw. *binnenkort*  
**yehakx:** [jɛ.hak'] *PF* bn. *vol, geen honger meer* (afgeleid van **ye** vol en **ohakx** honger)  
**yem:** [j.ɛm] *PF* wwo. *neerzetten, plaatsen*  
**yemfpay:** [jɛm.'fpaj] *PF* zn. *onderdompelen* (in vloeistof) (sam. van **yem** doen en **pay** water)  
**yemfpay si:** [jɛm.'fpaj 's.i] *PF* wwn. *onderdompelen* (afgeleid van **yemfpay** dompelen)  
**yemstokx:** [j.ɛm.stok'] *PF* wwo. *aantrekken (kleding)* (sam. van **yem** sin aantrekken en **tokx** lichaam)  
**yengwal:** [jɛŋ.'wal] *PF* zn. *droefheid, smart*

**yeväng:** [jɛ.væŋ] *PF* bn. *dorst gelest, geen dorst meer* (afgeleid van **ye** tevreden en **väng** dorst)  
**yewla:** [jɛw.la] *PF* zn. *teleurstelling, emotionele afknapper, niet aan verwachting voldaan*  
**yey:** [jɛj] *PF* bn. *recht*  
**yeyfya:** [jɛj.fja] *PF* zn. *rechte lijn* (afgeleid van **yey** recht en **fya'o** pad)  
**yì:** [ji] *PF* zn. *plank, trede, rand, niveau* (Kan ook metaforisch worden gebruikt voor elk niveau van iets schaalbaars - alles met niveaus of graden, hoog of laag, waterniveau, temperatuur, talent, etc.)  
**yìm:** [jim] *PF* wwo. *binden*  
**yll:** [jɪ] *PF* bn. *gezamenlijk*  
**ylltxep:** [jɪ.tʰɛp] *PF* zn. *gezamenlijk vuur of vuurplek* (sam. van **yll** communaal, *gezamenlijk* en **txep** *vuur*)  
**yo:** [jo] *PF* zn. *oppervlak*  
**yo':** [j.oʔ] *PF* wwsn. *perfect zijn, foutloos zijn*  
**yo'ko:** [joʔ.ko] *PF* zn. *cirkel* (afgeleid van **yo'** perfect zijn en **ko'on** ring)  
**yo'kofya:** [joʔ.ko.fja] *PF* zn. *cyclus* (sam. van **yo'ko** cirkel en **fya'o** pad, *wijze*)

## Z

**za'ärìp:** [za.ʔæ.rɪp] *PF* wwo. *trekken* (afgeleid van **'ärìp** *move*)  
**za'u:** [z.a.ʔu] *PF* wwn. *komen*  
**zam:** [zam] *PF* get. *vierenzestig*  
**zamunge:** [za.m.u.ŋ.ɛ] *PF* wwo. *brengen* (afgeleid van **munge** *gaan*)  
**zapxi:** [za.p'xi] *PF* zn. *voorkant (deel of sectie)* (afgeleid van **hapxi** *deel*)  
**zare':** [za.rɛʔ] *PF* zn. *voorhoofd* (sam. van **zapxi** *voorkant* en **re'o** *hoofd*)  
**zarsìn:** [za.sɪ.in] *PF* wwo. *lenen (van iemand)* (afgeleid van **sìn** *tijdelijk overhandigen van de een naar een ander*)  
**zawng:** [z.awŋ] *PF* zn. *gil, schreeuw*  
**zawprte':** [z.aw.pɪ.tɛʔ] *PF* wwn. *plezierig zijn* (afgeleid van **za'u** *komen* en **prte'** *plezierig*)  
**zawr:** [zawɪ] *PF* zn. *dierlijke roep*  
**zäfi:** [zæ.fi] *PF* bn. *veranderd, niet langer natuurlijk*  
**zekwä:** [zɛk.wæ] *PF* zn. *vinger*  
**zel:** [zɛl] *PF* bw. *dan (contrafeitelijk gebruik)*  
**zene:** [zɛ.n.ɛ] *PF* wwmn. *moeten*

**yoa-:** [jo.a] *PF* adp. *in ruil voor*  
**yol:** [jol] *PF* bn. *lang (tijd)*  
**yom:** [jom] *PF* wwo. *eten*  
**yomtìng:** [jom.t.ɪŋ] *PF* wwn. *voeren* (sam. van **yom** *eten* en **tìng** *geven*)  
**yomyo:** [jom.jo] *PF* zn. *bord (voor voedsel)* (sam. van **yom** *eten* en **yo** *tafel, verhoogd werkblad (spreektaal-vorm van fyanyo)*)  
**yomyo lerìk:** [jom.yo lɛ.'ɪk] *PF* zn. *bord uit bladeren* (sam. van **yomyo** *bord (voor voedsel)* en **lerìk** *bladrijk*)  
**yora':** [j.o.'r.aʔ] *PF* wwo. *winnen*  
**yora'tu:** [jo.'raʔ.tu] *PF* zn. *winnaar* (afgeleid van **yora'** *winnen*)  
**yrr:** [jɪ] *PF* bn. *wild, natuurlijk (iets in natuurlijke, onaangetaste staat)*  
**yrrap:** [jɪ.ap] *PF* zn. *storm* (afgeleid van **ya** *lucht* en **hrrap** *gevaar*)  
**yuey:** [ju.ɛj] *PF* bn. *mooi (innerlijke schoonheid)* avm.  
**yune:** [j.u.n.ɛ] *PF* wwo. *luisteren naar (doelbewust)*  
**yur:** [j.ur] *PF* wwo. *wassen*

**zenke:** [z.ɛŋ.kɛ] *PF* wwmn. *niet moeten (ii)* (sam. van **zene** *moeten* en **ke** *niet*)  
**zerok:** [z.ɛ.r.ok] *PF* wwo. *herinneren*  
**zeswa:** [zɛ.swa] *PF* zn. *gras*  
**zeswavi:** [zɛ.swa.vi] *PF* zn. *gras-spriet* (afgeleid van **zeswa** *gras*)  
**zet:** [z.ɛt] *PF* wwo. *gedragen (emotioneel), een air hebben jegens*  
**zey:** [zɛj] *PF* bn. *speciaal, apart*  
**zeyko:** [zɛj.'k.o] *PF* wwo. *helen, repareren* (afgeleid van **zo** *wees wel* en **«eyk»** *causatief tus-senvoegsel*)  
**zir:** [zɪ] *PF* zn. *gevoel, tekstuur, aanraking*  
**zìm:** [zim] *PF* wwo. *voelen (niet doelbewust)*  
**zìma'uyu:** [zi.'ma.ʔu.ju] *PF* zn. *nieuwkomer, iemand die net gearriveerd is*  
**zìmtswo:** [zim.tswɔ] *PF* zn. *tast (zintuig)* (afgeleid van **zìm** *voelen*)  
**zìsikrr:** [zi.sɪ.kɪ] *PF* zn. *seizoen* (afgeleid van **zìsit** *jaar* en **krr** *tijd*)  
**zìsìt:** [zi.sɪt] *PF* zn. *jaar*

**zìsìtay:** [ʔɪ.sɪt.aj] *PF* zn. *volgend jaar* (afgeleid van **zìsìt** jaar)

**zìsìtsaltrr:** [ʔɪ.sɪt.'sal.tɾ] *PF* zn. *verjaring* (sam. van **zìsìt** jaar, **salew** doorgaan en **trr** dag)

**zìskrrmipaw:** [ʔɪ.sɪ.kɾ.'mi.paw] *PF* zn. *lente* (sam. van **zìsìkrr** seizoen en **mipa tipaw** ni-euwe groei)

**zìskrrsom:** [ʔɪ.sɪ.kɾ.'sɔm] *PF* zn. *zomer* (sam. van **zìsìkrr** seizoen en **som** warm)

**zìskrrtsawn:** [ʔɪ.sɪ.kɾ.'tsawn] *PF* zn. *herfst* (sam. van **zìsìkrr** seizoen en **tsawn** oogsten)

**zìskrrwew:** [ʔɪ.sɪ.kɾ.'wew] *PF* zn. *winter* (sam. van **zìsìkrr** seizoen en **wew** koud)

**zìtsaltrr:** [ʔɪ.'tsal.tɾ] *PF* zn. *spreektaal voor verjaring*

**zo:** [z.o] *PF* wwsn. *gezond zijn, goed functioneren, zijn zoals het hoort*

**zong:** [z.oŋ] *PF* wwo. *redden, verdedigen*

**zongtseng:** [z.oŋ.tseŋ] *PF* zn. *veilige plek, schuilplaats* (sam. van **zong** redden en **tseng** plaats)

**zoplo:** [zop.'lo] *PF* zn. *belediging*

**zoslu:** [z'o.sl.u] *PF* wwn. *heel, word gezond* (ii) (sam. van **zo** goed zijn en **slu** worden)

**zum:** [zum] *PF* zn. *voorwerp, ding* (fysiek of tastbaar)

**zun:** [zun] *PF* vw. *als* (contrafeitelijk gebruik)

**zup:** [z.up] *PF* wwn. *vallen*

**zusawkr:** [zu.'saw.kɾ] *PF* zn. *toekomst* (sam. van **z«us»a'u** komend en **krr** tijd)

## ä

**äie:** [æ.'i.ɛ] *PF* zn. *visie* (spiritueel)

**äo-:** [æ.o] *PF* adp. *onder-X*

**ätxäle:** [æ.'t'æ.lɛ] *PF* zn. *verzoek*

**ätxäle si:** [æ.'t'æ.lɛ 's.i] *PF* wwn. *verzoeken* (afgeleid van **ätxäle** verzoek)

## i

**ì:** [i] *PF* tw. *uhm, eh* (aarzeling)

**ìlä+:** [i.læ] or [i.'læ] *PF* adp. *via, volgens*

**ìley:** [i.'lɛj] *LA* tw. *oorlogskreet*

**ìlva:** [i.l.va] *PF* zn. *vlok, druppel*

**ìpxa:** [i.'p'a] *RL,PF* zn. *varen*



## A Het Getallensysteem

Hier volgen tabellen met Na'vi getallen, welke bn. zijn die de zn. in hun enkelvoudige vorm beschrijven, bijvoorbeeld 'awa tute. Merk op dat dit een octaal i.p.v. een decimaal systeem is. Onderstreepte lettergrepen bevatten de klemtoon. De getallen 8 en 9 zijn bijgevoegd voor het refereren naar aardse getallen, zoals telefoonnumers. Ze hebben niet de waarde van 8 of 9.

Denk eraan dat bij het gebruiken van getallen in spreektaal Dr. Frommer's grammaticale regel, "the Koren Holpxayyā", of "het Getallen Principe" in gebruik wordt genomen. De regel zegt dat *bij referentie naar dezelfde entiteit, het getal slechts eenmaal per bepaling aangegeven wordt*. Bijvoorbeeld de zin "Jullie twee zijn leraren." zou in het Na'vi "Menga lu karyu." zijn, en de zin "They are teachers." zou "Fo lu karyu." zijn.

Na'vi Getallen: 0 – 39					
	0	1	2	3	4
0	kew	vol	<u>mevol</u>	<u>pxevol</u>	<u>tsivol</u>
1	'aw	<u>volaw</u>	<u>mevolaw</u>	<u>pxevolaw</u>	<u>tsivolaw</u>
2	<u>mune</u>	<u>vomun</u>	<u>mevomun</u>	<u>pxevomun</u>	<u>tsivomun</u>
3	<u>pxey</u>	<u>vopey</u>	<u>mevopey</u>	<u>pxevopey</u>	<u>tsivopey</u>
4	<u>tsing</u>	<u>vosing</u>	<u>mevosing</u>	<u>pxevosing</u>	<u>tsivosing</u>
5	mrr	<u>vomrr</u>	<u>mevomrr</u>	<u>pxevomrr</u>	<u>tsivomrr</u>
6	<u>pukap</u>	<u>vofu</u>	<u>mevofu</u>	<u>pxevofu</u>	<u>tsivofu</u>
7	<u>kinä</u>	<u>vohin</u>	<u>mevohin</u>	<u>pxevohin</u>	<u>tsivohin</u>

Na'vi Getallen: 40 – 63				Rangtelwoorden			
	5	6	7	Getal + -ve			
0	<u>mrrvol</u>	<u>puvol</u>	<u>kivol</u>	0	-	8	<u>volve</u>
1	<u>mrrvolaw</u>	<u>puvolaw</u>	<u>kivolaw</u>	1	'awve	9	<u>volawve</u>
2	<u>mrrvomun</u>	<u>puvomun</u>	<u>kivomun</u>	2	<u>muve</u>	10	<u>vomuve</u>
3	<u>mrrvopey</u>	<u>puvopey</u>	<u>kivopey</u>	3	<u>pxeyve</u>	11	<u>vopeyve</u>
4	<u>mrrvosing</u>	<u>puvosing</u>	<u>kivosing</u>	4	<u>tsive</u>	12	<u>vosive</u>
5	<u>mrrvomrr</u>	<u>puvomrr</u>	<u>kivomrr</u>	5	<u>mrrve</u>	13	<u>vomrrve</u>
6	<u>mrrvofu</u>	<u>puvofu</u>	<u>kivofu</u>	6	<u>puve</u>	14	<u>vofuve</u>
7	<u>mrrvohin</u>	<u>puvohin</u>	<u>kivohin</u>	7	<u>kive</u>	15	<u>vohive</u>

Meer Na'vi getallen:						
	x1	combinerend	x8	x64	x512	x4096
1	'aw	-aw	vol	zam	<u>vozam</u>	<u>zazam</u>
2	<u>mune</u>	-mun	<u>mevol</u>	<u>mezam</u>	<u>mevozam</u>	<u>mezazam</u>
3	<u>pxey</u>	-pey	<u>pxevol</u>	<u>pxezam</u>	<u>pxevozam</u>	<u>pxezazam</u>
4	<u>tsing</u>	-sing	<u>tsivol</u>	<u>tsizam</u>	<u>tsivozam</u>	<u>tsizazam</u>
5	mrr	-mrr	<u>mrrvol</u>	<u>mrrzam</u>	<u>mrrvozam</u>	<u>mrrzazam</u>
6	<u>pukap</u>	-fu	<u>puvol</u>	<u>puzam</u>	<u>puvozam</u>	<u>puzazam</u>
7	<u>kinä</u>	-hin	<u>kivol</u>	<u>kizam</u>	<u>kivozam</u>	<u>kizazam</u>

Example Number

zamtsìvosìng	zam + tsìvo + sìng	64 + 4*8 + 4	100
--------------	--------------------	--------------	-----

Niet-Na'vi Getallen			
8	'eyt	9	nayn

## B Tijd

Hier is een lijst van Pandoraanse tijden van de dag, alsook namen voor de aardse week. Klemtoon is ook hier gegeven met onderstrepen.

Trrtxon	
trr'ong	dageraad
trr'ongmaw	na dageraad
rewon	ochtend
srekamtrr	vóór middag
kxamtrr	middag
kxamtrrmaw	na middag
ha'ngir	vroege namiddag
kaym	late namiddag
sretón'ong	vóór het vallen van de nacht
txón'ong	schemering
txón'ongmaw	na het vallen van de avond
txon	nacht
srekamtxon	vóór middernacht
kxamtxon	middernacht
kxamtxomaw	na middernacht
txon	nacht
sresrr'ong	vóór dageraad
trr'ong	dageraad

Dagen van de Aardse week	
zondag	trr'awve
maandag	trrmuve
dinsdag	trrpxeyve
woensdag	trrtsìve
donderdag	trrmrrve
vrijdag	trrpuve
zaterdag	trrkive

## C Na'vi Leenwoorden

**Ìnglìsì:** ['ɪŋ.lɪ.sɪ] <sub>PF</sub> zn. *Engels (taal)* (leenwoord, van het Engelse *English*)

**'Rrta:** ['ɾ.ta] <sub>PF,Pr</sub> eigennaam *Aarde* (leenwoord, van het Engelse *Earth*)

**Europa:** [ɛ.u.'ro.pa] <sub>PF</sub> eigennaam *Europa* (leenwoord, van het Griekse *Europe*)

**ewro:** ['ɛw.ro] <sub>PF</sub> zn. *euro* (leenwoord, van het Engelse *euro*)

**hametsì:** [ha.mɛ.ʔsɪ] <sub>PF</sub> zn. *ongedesemd brood* (leenwoord, van het Hebreeuwse *chametz*)

**Jakesully:** [ʒɛjk'su:lɪ] <sub>M</sub> zn. *idioot, zesde Toruk Makto* (leenwoord, van het Engelse *Jake Sully*) (normaal niet toegestaan onder Na'vi phonotactische regels)

**Kelnì:** ['kɛl.nɪ] <sub>PF</sub> eigennaam *Keulen*

**kunsìp:** ['kun.sɪp'] <sub>PF</sub> zn. *gevechtsvliegtuig* (leenwoord, van het Engelse *gunship*)

**lì'upuk:** ['lɪ.ʔu.puk'] <sub>PF</sub> zn. *woordenboek* (leenwoord, van het Na'vi / Engelse *word book*)

**LosÄntsyelesì:** [lo.'sæn.ʔsɛ.lɛ.sɪ] <sub>PF</sub> eigennaam *Los Angeles* (leenwoord, van het Engelse *Los Angeles*)

**matsa:** [ma.ʔsa] <sub>PF</sub> zn. *matse, broodkoek* (leenwoord, van het Hebreeuwse *matsa*)

**nìFrans:** [ni.'fran.sɛ] <sub>PF</sub> bw. *Frans, in het Frans* (leenwoord, van het Franse *Français*)

**nìToitsye:** [ni.'to.i.ʔsɛ] <sub>PF</sub> bw. *Duits* (leenwoord, van het Duitse *Deutsche*)

**nìTsyungwen:** [ni.'ʔsjuŋ.wɛn] <sub>PF</sub> bw. *Zhongyuan* (leenwoord, van het Mandarijn Chi-

- nese *Zhongwen*)
- Niyu Yorki:** [ni.ju 'jor.ki] *PF* eigennaam *New York*
- Pari:** [pa.ri] *PF* eigennaam *Parijs* (leenwoord, van het Franse *Paris*)
- paynäpll:** ['pa.j.næ.pl] *PF* zn. *ananas* (leenwoord, van het Engelse *pineapple*)
- päsketpol:** [pæ.skət.pol] *PF* zn. *basketbal* (leenwoord, van het Engelse *basketball*)
- pätsi:** ['pæ.tsi] *PF* zn. *insigne* (leenwoord, van het Engelse *badge*)
- pensil:** ['pen.sil] *PF* zn. *potlood* (leenwoord, van het Engelse *pencil*)
- pilok:** [pi.'lok] *PF* zn. *blog* (leenwoord, van het Engelse *blog*)
- posti:** ['po.sti] *PF* zn. *artikel* (op een forum/blog) (leenwoord, van het Engelse *post*)
- Poston:** ['po.ston] *PF* eigennaam *Boston*
- puk:** [puk] *PF* zn. *boek* (leenwoord, van het Engelse *book*)
- puktsyip:** ['puk.tsjip] *PF* zn. *pamflet, boekje* (afgeleid van **puk** *boek*)
- pxir:** [p'ir] *PF* zn. *bier* (leenwoord, van het Duitse *bier*)
- skxaypxe:** ['sk'aj.p'ε] *PF* zn. *Skype* (leenwoord, van het Engelse *Skype*)
- Sweriye:** [swɛrijε] *PF* eigennaam *Zweden* (leenwoord, van het Zweedse *Sverige*)
- tawsip:** ['taw.sip] *PF* zn. *luchtschip* (leenwoord, van het Engelse *ship*)
- tireyn:** [ti.'rejn] *PF* zn. *trein* (leenwoord, van het Engelse *train*)
- Toitslan:** ['to.i.tslan] *PF* eigennaam *Duitsland* (leenwoord, van het Duitse *Deutschland*)
- Toitsye:** ['to.i.tsjε] *PF* bn. *Duits* (*taal*) (leenwoord, van het Duitse *Deutsch*)
- toktor:** ['tok.tor] *PF* zn. *dokter* (leenwoord, van het Engelse *doctor*)
- tsyänel:** ['tsjæ.nɛl] *PF* zn. *tv kanaal* (leenwoord, van het Engelse *channel*)
- tsyiräfi:** ['tsji.ræ.fi] *PF* zn. *giraf* (leenwoord, van het Engelse *giraffe*)
- tsyoklit:** ['tsjok.lit] *PF* zn. *chocolade* (leenwoord, van het Engelse *chocolate*)
- txolar:** ['t'o.lar] *PF* zn. *dollar* (leenwoord, van het Engelse *dollar*)
- wep:** [wɛp] *LN* zn. *web* (als in wereldwijde web, *www*) (leenwoord, van het Engelse *web*)
- weptseng:** ['wɛp.tseŋ] *LN* zn. *website* (leenwoord, van het Engelse en Na'vi *web place*)
- wou:** ['w·o·u] *PF* wwsn. *verbazing wekken* (*spreektaal*) (leenwoord, van het Engelse *whoa*)
- Yeysu:** [jɛj.su] *PF* eigennaam *Jezus* (leenwoord, van het Italiaanse *Jesu*)
- Yuesey:** [ju.ɛ.sɛj] *PF* eigennaam *Verenigde Staten* (leenwoord, van het Engelse *U.S.A.*)

## D Na'vi Eigennamen

- Akwey:** [ak.'wɛj] *JC* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- Amhul:** [am.'hul] *PF* eigennaam *vrouwelijke Na'vi*
- Anurai:** [ʼa.nu.ra.i] *G* eigennaam *naam van een Na'vi stam*
- Aonung:** [a.o.'nuŋ] *PF* eigennaam *man van de Metkayina Stam*
- Ateyitan:** [a.tɛj.i.tan] *JC* eigennaam *zoon van Ateyo (afgeleid van Ateyo mannelijke naam en 'itan zoon)*
- Ateyo:** [a.'tɛ.jo] *JC* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- ayRam aLusing:** [aj.'ram a.lu.'sɪŋ] *PF* eigennaam *de Zwevende Bergen (sam. van ram berg en lɪŋ zweven)*
- ayVitrayä Ramunong:** [aj.vit.'ra.jæ ra.'mu.noŋ] *JC* eigennaam *Zielenput (sam. van vitra ziel en ramunong bron)*
- Änsit:** [ʼæ.n.sɪtʰ] *PF* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- Entu:** [ʼɛ.n.tu] *PF* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- Eytukan:** [ʼɛj.tu.kan] *JC* eigennaam *mannelijke leider van de Omatikaya*
- Eywa:** [ʼɛj.wa] *JC* eigennaam *wereldgeest, moeder natuur, Gaia (afgeleid van Proto-Indo-Europese \*aiw) RL*
- Eywa'eveng:** [ʼɛj.wa.'ʔɛ.vɛŋ] *JC,PF* zn. *Pandora (informele uitspraak [ɛj.'wɛ.vɛŋ]) (sam. van Eywa Gaia, godin en 'eveng kind)*
- Iknimaya:** [ʼik.ni.'ma.ja] *JC* eigennaam *Trap naar de Hemel (overgangsrитуeel voor jonge Na'vi)*
- İstaw:** [i.'staw] *PF* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- Kamun:** [ʼka.mun] *PF* eigennaam *mannelijke Na'vi (liefhebbende vorm Kamtsyìp)*
- Kekunan:** [ʼkɛ.ku.nan] *G* eigennaam *naam van een Na'vi stam*
- Kelutral:** [ʼkɛl.ut.ral] *PF* eigennaam *Huisboom (sam. van kelku huis en utral boom)*
- Li'ona:** [li.'ʔo.na] *G* eigennaam *naam van een Na'vi stam*
- Lo'ak:** [loʔ.akʰ] *PF* eigennaam *tweede zoon van Jake en Neytiri*
- Lo'akur:** [lo.ʔa.'kur] *PF,CdS* eigennaam *Toruk Makto Amulet (sam. van lo'a totem en kur hangen)*
- Metkayina:** [mɛt.ka.'ji.na] *JC,PF* eigennaam *Rif-volk Stam*
- Mo'ara:** [mo.'ʔa.ra] *PF* eigennaam *een vallei op Pandora (Ook de naam van Disney's Pandora)*
- Mo'at:** [ʼmo.ʔatʰ] *JC* eigennaam *tsahik van de Omatikaya (ook uitgesproken als Moat)*
- Mo'at'ite:** [mo.ʔat.ʔi.tɛ] *JC* eigennaam *dochter van Mo'at (afgeleid van Mo'at een vrouw en 'ite dochter)*
- Na'vi:** [ʼnaʔ.vi] *PF* eigennaam *het Volk, inheemse bewoners van Pandora*
- Naranawm:** [nar.a.'nawm] *JC,PF* eigennaam *Polyphemus (afgeleid van nari oog en anawm groot; let. groot oog)*
- Nawmtoruktek:** [nawm.'to.ruk.tɛkʰ] *PF,CdS* eigennaam *Toruk Makto Totem (sam. van nawm Toruk grote Toruk en tekre schedel)*
- Neteyam:** [nɛ.'tɛj.am] *PF* eigennaam *eerste zoon van Jake en Neytiri*
- Newey:** [nɛ.'wɛj] *PF* eigennaam *vrouwelijke Na'vi*
- Neytiri:** [nɛj.ti.ri] *JC* eigennaam *vrouwelijke Na'vi van de Omatikaya Stam*
- Ninat:** [ni.natʰ] *JC* eigennaam *zangeres van de Omatikaya Stam*
- Omatikaya:** [o.ma.ti.'ka.ja] *JC* eigennaam *stam van de Blauwe Fluit (Noot: vaak foutief gespeld als Omaticaya, vanwege het ASG)*
- Otranyu:** [ot.'ran.ju] *JC* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- Peyral:** [pɛj.'ral] *PF* eigennaam *vrouw van de Omatikaya Stam*
- Pongu Pongu:** [ʼpo.ŋu 'po.ŋu] *D* eigennaam *groep groep (onregelmatig gebruik) (afgeleid van pongu een groep mensen) (Merk op: Naam van een bar in Disney's Pandora - The World of Avatar)*
- Ralu:** [ʼra.lu] *PF* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- Rini:** [ʼri.ni] *PF* eigennaam *vrouwelijke Na'vi*
- Ronal:** [ʼro.nal] *PF* eigennaam *vrouw van de Metkayina Stam*
- Rongloa:** [ʼroŋ.lo.a] *JC* eigennaam *naam van een Na'vi stam*
- Rotxo:** [ʼro.t'o] *PF* eigennaam *man van de Metkayina Stam*

- Satu'li:** [sa'tuʔ.li] *PF,D* eigenaam *Kantine in de Mo'ara Vallei (Uit Disney's Pandora - The World of Avatar)*
- Seze:** [se.ze] *ZS* eigenaam *Neytiri's ikran*
- Silwanin:** [sil.wa.nin] *JC* eigenaam *Neytiri's zus*
- Sorewn:** [so.'ɾɛwn] *PF* eigenaam *vrouwelijke Na'vi*
- Swotulu:** [swo.tu.lu] *PF* eigenaam *heilige rivier (afgeleid van swotu heilige plaats)*
- Swotu Wayä:** [swo.tu 'waj.æ] *PF,D* eigenaam *heilige plaats van zang (Uit Disney's Pandora - The World of Avatar)*
- Tawkami:** [taw.'ka.mi] *G* eigenaam *naam van een Na'vi stam (sam. van taw lucht en kame zien)*
- Tawtute:** [taw.tu.tɛ] *PF* eigenaam *Luchtpersoon, mens (sam. van taw lucht en tute persoon)*
- Tipani:** [ti.pa.ni] *G* eigenaam *naam van een Na'vi stam*
- Tonowari:** [to.no.'wa.ri] *JC,PF* eigenaam *man van de Metkayina Stam*
- Tsahik:** [t̥sa.hɪkʰ] *JC* eigenaam *moeder van de stam, hogepriesteres, shamaan*
- Tsenu:** [t̥se.nu] *PF* eigenaam *vrouwelijke Na'vi*
- Tsireya:** [t̥si.'ɾej.a] *PF* eigenaam *vrouw van de Metkayina Clan*
- Tskaha:** [t̥ska.ha] *JC* eigenaam *naam van een Na'vi stam*
- Tsu'tey:** [tsuʔ.'tɛj] *JC* eigenaam *man van de Omatikaya Stam*
- Tsumongwi:** [tsu.moŋ.wi] *JC* eigenaam *oorspronkelijke naam voor de Omatikaya*
- Tuke:** [tu.kɛ] *PF* eigenaam *vrouwelijke Na'vi*
- Tuktirey:** [tuk.'ti.ɾej] *PF* eigenaam *dochter van Jake en Neytiri*
- Txärpawk:** [t'æɾ.pawkʰ] *PF,CdS* eigenaam *Palulukan Bot Hoorn (sam. van txärem bot en pawk hoorn, blaasinstrument)*
- Txewi:** [t'ɛ.wi] *PF* eigenaam *mannelijke Na'vi*
- Txilte:** [t'il.tɛ] *PF* eigenaam *vrouwelijke Na'vi*
- Uniltaron:** [u.nil.'ta.ɾon] *PF* eigenaam *Droomjacht (sam. van unil droom en taron jacht)*
- Utral Aymokriyä:** [ut.ɾal aj.'mok.ri.jæ] *JC,PF* eigenaam *Stemmenboom (sam. van utral boom en mokri stem)(van utraya mokri JC)*
- Va'ru:** [vaʔ.ɾu] *PF* eigenaam *mannelijke Na'vi*
- Vitraul:** [vit.'ɾa.ut.ɾal] *PF* eigenaam *Zielenboom (sam. van vitra boom en utral boom)*

## E Flora en Fauna

### Flora

- 'ampirikx:** ['ʔam.pi.rikʰ] *PF* zn. *bladbekerplant* (sam. van **'ampi aanraken** en **rikx bewegen**)
- 'ä'o:** ['ʔæ.ʔo] *PF* zn. *bekerplant*
- 'ele'wll:** ['ʔe.lɛʔ.wl] *PF* zn. *doornpoot, cactus* (afgeleid van **'ewll plant**)
- aniheyu:** [a.ni.'hɛ.ju] *PF* zn. *fibonacci, blauwe spiraalplant* (sam. van **ean blauw** en **'ihayu spiraal**)
- apxangrr:** [a.'p'a.ŋɾ] *PF* zn. *delta-boom* (sam. van **apxa groot** en **ngrr wortel**)
- atokirina':** [a.to.ki.'ri.naʔ] *JC* zn. *zaad van de Grote Boom*
- awaiei:** [a.wa.i.'ɛ.i] *PF* zn. *harpij van het paradys*
- eanean:** ['ɛ.an.'ɛ.an] *PF* zn. *cheadle, kruidachtige plant* (sam. van **ean blauw**)
- eyaye:** [ɛ.'ja.jɛ] *PF* zn. *verentooi*
- fkxakewll:** ['fk'a.kɛ.wl] *PF* zn. *jeukplant* (sam. van **fkxake jeuk** en **'ewll plant**)
- flefle:** [flɛ.flɛ] *PF* zn. *Sol's verrukking, magnetotropische plant*
- fngapsutxwll:** ['fŋap.sutʰ.wl] *PF* zn. *metallofiele plant* (sam. van **fngap metaal** en **sutx volgen**)
- fwäkiwll:** ['fwæ.kl.wl] *PF* zn. *sprinkhaan orchidee* (sam. van **fwäki bidsprinkhaan** en **'ewll plant**)
- hìrumwll:** [hi.'rum.wl] *PF* zn. *pufplant*
- klpxiwll:** [kl.'p'i.wl] *PF* zn. *leeuwenbes* (sam. van **klite grond** en **pxiwll scherpe plant**)
- kxaylte:** ['k'a.jl.tɛ] *PF* zn. *cillafant* (afgeleid van **kxayl hoog**)
- loreyu:** [lo.'rɛ.ju] *PF* zn. *helicoradium spiraal, mooie spiraal* (sam. van **lor mooi** en **'ihayu spiraal**)
- mìnyu:** ['mm.ju] *PF* zn. *draaijer, gedraaide lelie* (afgeleid van **mìn draai**)
- mulpxar:** [mul.'p'ar] *PF* zn. *hanenkop plant*
- pa'liwll:** ['paʔ.li.wl] *PF* zn. *grimpaard bekerplant* (sam. van **pa'li ruigpaard** en **'ewll plant**)
- pamtseowll:** ['pam.tɛ̃.o.wl] *PF* zn. *kattenoor, muziekplant* (sam. van **pamtseo music** en **'ewll plant**)
- paywll:** ['paj.wl] *PF* zn. *waterplant, dapophet* (sam. van **pay water** en **'ewll plant**)
- penghrrap:** [pɛŋ.'hr.apʰ] *PF* zn. *dubbele zonneschijn* (sam. van **peng vertellen** en **hrrap gevaar**)
- pxayzekwä:** [p'aj.'zɛk.wæ] *PF* zn. *prikkende zwepen* (sam. van **pxay veel** en **zekwä ving-er**)
- pxiut:** ['p'i.utʰ] *PF* zn. *scheermespalm, sherpe boom* (sam. van **pxi scherp** en **utral boom**)
- pxiwll:** ['p'i.wl] *PF* zn. *heremiet knop plant* (sam. van **pxi scherp** en **'ewll plant**)
- pxorna':** ['p'or.naʔ] *PF* zn. *episothe, plofzaad* (sam. van **pxor ontploffen** en **rina' zaad**)
- pxorna'lor:** ['p'or.naʔ.'lor] *PF* zn. *sari, mooi ontploffende zaadplant* (sam. van **pxorna' ontploffend zaad** en **lor mooi**)
- rawp:** [rawpʰ] *PF* zn. *blaas-poliep*
- rumut:** ['rum.utʰ] *PF* zn. *balboom* (sam. van **rum bal** en **utral boom**)
- seze:** ['sɛ.zɛ] *PF,ZS* zn. *blauwe bloem*
- smaoe:** [sma.'o.ɛ] *PF* zn. *falanxia, plant met veel doorns*
- sngukx:** [sŋukʰ] *PF* zn. *engerling plant*
- somtilor:** ['som.ti.lor] *PF* zn. *lollieplant, hette schoonheid* (sam. van **som heet** en **tilor schoonheid**)
- syeptute:** ['sjɛp.tu.tɛ] *PF* zn. *hyneman, mensen vanger* (sam. van **syep vangen** en **tute persoon, mens**)
- tautral:** ['ta.ut.ral] *PF* zn. *hemelsboom* (sam. van **taw hemel** en **utral boom**)
- tawtsngal:** ['taw.tɕŋal] *PF* zn. *panopyra, hemelbeker* (sam. van **taw hemel** en **tsngal kop, beker**)
- tìhawnuwll:** [ti.'haw.nu.wl] *PF* zn. *spartaan, beschermingsplant* (sam. van **tìhawnu bescherming** en **'ewll plant**)
- tompawll:** ['tom.pa.wl] *PF* zn. *geode, regenplant* (sam. van **tompa regen** en **'ewll plant**)
- torukspaxam:** ['to.ruk.sp'am] *PF* zn. *reuzenzwam, reuzenleoneopteryxpaddestoel* (sam. van **toruk reuzenleoneopteryx** en **spxam paddestoel**)
- tsawlapxangrr:** ['tsawl.a.p'a.ŋɾ] *PF* zn. *unidel-taboom, let. hoge grote wortel* (sam. van **tsawl groot** en **ngrr wortel**)(kort: **tsawlapx**)

**tstxa'a:** [tst'a.ʔa] *PF* zn. *canalyd*  
**tsyorina'wll:** [tsjo.ri.'naʔ.wl] *PF* zn. *cycade, me-  
elzadenplant* (sam. van **rina'** zaad en **'ewll**  
*plant*)  
**txll'u:** [t'ɫ.ʔu] *PF* zn. *hooka kalebas*  
**txumpaywll:** [t'um.pa.j.wl] *PF* zn. *schorpioen-  
distel, giftige water plant* (sam. van **txum** ver-  
gif en **paywll** *waterplant*)  
**txumtsä'wll:** [t'um.'tsæʔ.wl] *PF* zn. *Baja kie-  
telaar, vergifspuwende plant* (sam. van **tsä'**  
*spuiten* en **'ewll** *plant*)  
**väfewll:** [væ.fæ.wl] *PF* zn. *centipede, stinkende  
plant* (sam. van **vä'** onplezierig en **fahew** rui-

*ken*)  
**värumut:** [væ.ru.mutʔ] *PF* zn. *ader-peul* (sam.  
van **vä'** onplezierig en **rum** *bal*)  
**vozampasukut:** [vo.zam.pa.suk.utʔ] *PF* zn.  
*grinchboom, duizend bessen boom* (sam. van  
**vozam** 512, *in het gebruik gelijk aan 1,000* en  
**pasuk ut(ral)** *bessen boom*)  
**yomhi'ang:** [jom.'hiʔ.aŋ] *PF* zn. *klein  
dier/insecten-eter, dakteron* (sam. van **yom**  
*eten* en **hi'ang** *insect*)  
**yomioang:** [jom.i.'o.aŋ] *PF* zn. *kelkplant, vlee-  
setende plant* (sam. van **yom** *eten* en **ioang**  
*dier*)

## Fauna

**'angtsik:** [ʔaŋ.tsikʔ] *PF* zn. *hamerhoofd*  
**eltungawng:** [ɛl.tu.ŋawŋ] *PF* zn. *breinworm*  
(sam. van **eltu** *brein* en **ngawng** *worm*)  
**fkio:** [fki.o] *PF* zn. *tetrapteron*  
**fpxafaw:** [fp'a.faw] *PF* zn. *medusa*  
**fwampop:** [fwam.popʔ] *PF* zn. *tapirus*  
**fwäki:** [fwæ.ki] *PF* zn. *bidsprinkhaan*  
**ikran:** [ik.ran] *JC* zn. *harpij*  
**ikranay:** [ik.ra.'na.j] *JC,PF* zn. *bosharpij(F)*  
**ilu:** [i.lu] *PF,D* zn. *groot plesiosaurus-achtig ze-  
ewezen* (uit Disney's Pandora Guide to the  
Flora and Fauna of the Valley of Mo'ara)  
**kali'weya:** [ka.liʔ.wɛ.ja] *ASG* zn. *giftige spin-  
nensoort*  
**kenten:** [kɛn.tɛn] *PF* zn. *waaier-hagedis*  
**lanay'ka:** [la.'najʔ.ka] *PF,ASG* zn. *slinger*  
**mawup:** [ma.wupʔ] *PF,CdS* zn. *turtapoot*  
**nantang:** [nan.taŋ] *JC,PF* zn. *slangewolf* *Canis-  
ferratus costatus, gestreepte gepantserde wolf*

**nantangtsyip:** [nan.taŋ.tsjipʔ] *JC,PF* zn. *hond  
(aards dier); let. kleine nantang* (afgeleid van  
**nantang** *slangewolf*)  
**pa'li:** [paʔ.li] *PF* zn. *grimpaard*  
**palulukan:** [pa.lu.'lu.kan] *JC* zn. *thanator*  
(volksmond [pa.'lu.kan])  
**palulukantsyip:** [pa.lu.'lu.kan.tsjipʔ] *JC,PF*  
zn. *cat (aards dier); let. kleine thanator* (afge-  
leid van **palulukan** *thanator*) (volksmond  
[pa.'lu.kan.tsjipʔ])  
**riti:** [ri.ti] *JC* zn. *steektoleermuis*  
**syaksyuk:** [sjak.'sjukʔ] *PF* zn. *prolemuris*  
**talioang:** [tal.i.o.aŋ] *JC* zn. *stormbeest* (afge-  
leid van **ioang** *dier*)  
**teylu:** [te.j.lu] *JC* zn. *kever-larven*  
**toruk:** [to.rukʔ] *JC* zn. *reuzenleonopteryx, Laats-  
te Schaduw*  
**tspìng:** [tspiŋ] *PF,CdS* zn. *austrapoot*  
**yerik:** [jɛ.rikʔ] *PF* zn. *hexapoot*  
**zize':** [zi.'zɛʔ] *PF* zn. *hellevuurwesp*

## F Handige Uitdrukkingen

Dit zijn een aantal nuttige uitdrukkingen (idioom) en zinnen. Vaak kan de woordvolgorde worden gewijzigd, al zijn de morfemen vaak onwizigbaar. Deze zijn toegevoegd om te tonen waar een uitdrukking een bepaalde bedoeling heeft, en om gebruikelijke constructies te tonen. Daarom zijn hier bepaalde woorden opnieuw gebruikt. De meeste uitdrukkingen zijn van Dr. Frommers blog (Naviteri.org) genomen. Ze zijn in geen specifiek gesprekstype gecategoriseerd, maar alfabetisch.

**'awa swawtsyìp:** [] *PF* uit. *een moment, wacht even*

**'efu ohax:** [ʔ·ɛ.f.u o.'hak'] *PF* uit. *honger hebben*

**'ivong nìk'ong:** [] *PF* uit. *haastige spoed is zelden goed (lett. bloei langzaamaan)*

**'in nga fyape nìkrr:** [] *PF* uit. *Waar ben je de laatste tijd mee bezig?*

**aytele a ngeyä hapxìmi kifkeyä lu fyape?:** [] *PF* uit. *Hoe gaat het in jouw deel van de wereld?*

**ätxäle pa(lu)lukanur:** [æ.'t'æ.le pa.'lu.ka.nur] *PF* uit. Na'vi idioom: **Ätxäle si palulkanur tsi smarit livonu;** "Vraag een thanator zijn proi los te laten", het is een vaststaand feit.

**etrìpa syayvi:** [ɛt.ɾɪ.pa 'sja.j.vi] *PF* uitdr *succes*

**Eywa ngahu:** [ɛj.wa 'ŋa.hu] *JC,PF* uit. *tot ziens, Eywa (zij) met je(F)*

**fìpor syaw fko Ìstaw:** [] *PF* uit. *dit is Ìstaw*

**fnu, ma 'evi. Sa'nur leru hawtsyìp. Tsvurokx ko.:** [] *PF* uit. *Stil, kleintje. Mamma rust even. Laat haar slapen.*

**ftia oel lì'fyati leNa'vi nì'o' nìwotx:** [] *PF* uit. *Na'vi leren vind ik vreselijk leuk!*

**ftxey...fuke:** [ft'ej fu.'kɛ] *PF* uit. *als... of...* (afgeleid van **ftxey als** en **fuke of niet**)

**fwa kan ke tam; zene swizawit livonu.:** [] *PF* uit. Na'vi spreekwoordelijke uitdrukking: *Rich-ten is niet genoeg; je moet de pijn loslaten; De intentie alleen is niet genoeg, je moet ook actie ondernemen.*

**fwäki ke fwefwi:** [fwæ.ki ke 'fw·ɛ.fw·i] *PF* uit. Na'vi idioom: "een bidsprinkhaan fluit niet", het gaat tegen iemand's natuur/gewoonte in

**fyape fko syaw ngar?:** [ʔja.pɛ fko sj·aw ŋar] *PF* uit. *Hoe heet je, hoe word je genoemd*

**hayalo ta oe (oeta):** [ha.'ja.lo ta 'o.ɛ ('wɛ.ta)] *PF* uit. *volgende keer van mij*

**hayalovay:** [ha.'ja.lo.vaj] *PF* uit. *tot de volgende keer (sam. van hayalo volgende keer en vay- tot)*

**irayo:** [i.'ra.jo] *PF* tw. *bedankt, dank je*

**kaltxì:** [kal.'t'i] *PF* tw. *hallo (spreektaal)*

**kaltxì sivi, ma Ìstaw:** [] *PF* uit. *zeg eens hallo, Ìstaw*

**ka wotx:** [ka wot'] *PF* uit. *in het algemeen (letterlijk: over de totaliteit genomen)*

**kea tìkin:** ['kɛ.a tɪ.'kin] *PF* uit. *geen dank, graag gedaan*

**kefya srak:** [kɛ.'ʃja 'srak'] *PF* uit. *Is dat niet zo?, Toch?, Niet?*

**ke...kaw'it:** [kɛ kaw.'ʔit'] *PF* uit. *helemaal niet (afgeleid van ke niet en kaw'it in het geheel)*

**kem amuiä, kum afe':** [] *PF* uit. Na'vi spreekwoordelijke uitdrukking: *Goede actie, slecht resultaat (Als iets ondanks alle voorbereiding toch fout is gegaan)*

**kenten mì kumpay:** ['kɛn.tɛn mɪ 'k'um.paj] *PF* uit. Na'vi spreekwoordelijke uitdrukking: "(zo-als) een waaier-hagedis in gel", het gevoel van het in een vreemde omgeving zijn waar je verhinderd bent om je te gedragen naar je natuur of te doen wat je wil doen

**ke pxan:** [kɛ p'an] *PF* uit. *ik ben niet waardig*

**ke tare:** [kɛ 't.a.ɾ·ɛ] *PF* uit. *het is irrelevant; het doet er niet toe*

**ke tslolam:** [] *PF* uit. *ik snap het niet, ik begrijp het niet*

**ke zene win säpivi:** [] *PF* uit. *kalm aan, haast je niet*

**kìyevame:** [kɪ.jɛ.'va.m·ɛ] *PF* tw. *tot ziens, tot snel*

**krro krro:** ['kr̩.o 'kr̩.o] *PF* uit. *soms, van tijd tot tijd*



**kunsipiri txana tìmeyp lu tsyal a mìn:** [] *PF* uit. *Het zwakste onderdeel van een 'gunship' is het rotor-systeem.*

**kxetse si mikyun kop plltxe:** [k'ɛ.tɕe si 'mik.jun kop] pl.'t'ɛ] *PF* uit. Na'vi uitdrukking: *the tail and ears also speak; lichaamstaal is belangrijk*

**loreyu 'awnampi:** [lo.'rɛ.ju ʔawn.'ampi] *PF* uit. Na'vi spreekwoordelijke uitdrukking: *"(zoals) een aangeraakte helicoradium", extreem verlegen*

**ma frapo, ayngaru oeyä tsmukit alu Newey:** [] *PF* uit. *iedereen, sta me alsjeblijft toe mijn zus Newey (aan jullie) voor te stellen*

**makto zong:** [mak.to zɔŋ] *PF* uit. *wees voorzichtig, reis veilig*

**ne kllte:** [nɛ 'kl.tɛ] *PF* uit. *neerhalen (sam. van ne naar en kllte grond)*

**nga läpivawk nì'it nì'ul ko:** [] *PF* uit. *vertel me eens wat meer over jezelf*

**nga läpivawk nìno ko:** [] *PF* uit. *vertel me alles over jezelf*

**nga pesuhu käteng nìrrtrr:** [] *PF* uit. *met wie breng je normaliter tijd door?*

**ngari solalew polpxaya zìsìt:** [] *PF* uit. *hoe oud ben je?, hoeveel jaren ben je voorbij?*

**ngari txé'lan mawey livu:** [ŋa.ri t'ɛʔ.'lan ma.'wɛj li.'vu] *PF* uit. *wees niet bang, moge je hart kalm zijn*

**ngaru lu fpom srak?:** [ŋa.ru lu fpom srakʔ] *PF* uit. *Hoe gaat het met je?*

**ngaru lu pefnetxintin nìrrtrr:** [] *PF* uit. *wat is je primaire rol in de gemeenschap?*

**ngaru oeyä lertut:** [] *PF* uit. *sta me toe mijn collega voor te stellen*

**ngaru tsulfä:** [ŋa.ru tsul.'fæ] *PF* uit. *aan jou het meesterschap*

**ngaru tut:** [ŋa.ru tutʔ] *PF* uit. *en jij? en met jou? (Na een vraag met een onderwerp in datief)*

**nga yawne lu oer:** [ŋa 'jaw.nɛ lu wɛɾ] *PF* uit. *Ik houd van jou, je bent geliefd aan/door mij*

**nga zola'u ftu peseng:** [] *PF* uit. *Waar kom je vandaan?*

**ngenga lu tupe:** [] *PF* uit. *wie ben je?*

**ngeyä kxetse lu oeru:** [ŋɛj.æ k'ɛ.tɕe l-u 'wɛ.ru] *JC,PF* uit. Na'vi idioom: *"Jouw staart is de mijne!", het is afgelopen met je!*

**nìlun ayioi a'eoio ayeyktanä lu lor frato:** [] *PF* uit. *Vanzelfsprekend zijn de ceremoniële kleding van de leiders het mooist.*

**nìprte':** [ni.'pr.tɛʔ] *PF* bw. *graag gedaan*

**oe 'olongokx mì sray a txampayiri sim, slä set kelku si mì Helutral:** [] *PF* uit. *Ik ben geboren in een plaats bij de oceaan, maar nu woon ik in Huisboom*

**oe irayo si ngaru:** [o.ɛ i.'raj.o s-i 'ŋa.ru] *PF* uit. *dank je, ik geef mijn dank aan je*

**oel ngati kameie:** [wɛl 'ŋa.ti 'ka.mɛ.i.ɛ] *PF* uit. *ik zie je, hallo*

**oeri solalew zìsìt apxevol:** [] *PF* uit. *ik ben 24 jaar oud*

**oeru meuia:** [wɛ.ru mɛ.'u.i.a] *PF* uit. *het was me een eer*

**oeru syaw (fko) Txewi:** [] *PF* uit. *mijn naam is Txewi, mij noemt men Txewi*

**oeru teya si:** [wɛ.ru tɛ.'ja s-i] *PF* uit. *maakt me blij, vrolijk*

**oeru txoa livu:** [wɛ.ru t'o.a li.'vu] *PF* uit. *vergeef me alstublieft, moge ik vergiffenis krijgen*

**oe tsxekeng si säsuliner alu tsko swizaw:** [] *PF* uit. *ik oefen mijn hobby uit, dat is boogschieten*

**oeyä txintin lu fwa stä'nì fayolangit:** [] *PF* uit. *mijn centrale rol in de gemeenschap is vis vangen.*

**pefya nga fpil:** [] *PF* uit. *Wat denk jij? (letterlijk: hoe denk jij?)*

**pum ngeyä:** [pum 'ŋɛ.jæ] *PF* uit. *van jou, ik zou jou moeten bedanken*

**rutxe läpivawk nì'it:** [] *PF* uit. *vertel alsjeblijft iets over jezelf*

**rutxe liveyn:** [] *PF* uit. *kun je dat alsjeblijft herhalen?*

**rutxe tivìng mikyun, ma frapo:** [] *PF* Uitsdr. *Iedereen alsjeblijft opletten (Alsjeblijft geef me je oor)*

**Sasya!:** [sa.'sja] *PF* uit. *Ik ga de uitdaging aan! Ik kan het!*

**säfpil asteng tikan ateng:** [] *PF* uit. Na'vi spreekwoordelijke uitdrukking: *Grote geesten denken hetzelfde!*

**seykxel sì nitram:** [sɛj.'k'ɛl si nit.'ram] *PF* uit. *sterk en blij, gefeliciteerd*

**Siva ko!**: [si.'va ko] *PF* uit. *Ga de uitdaging aan! Heb moed! Je kunt het!*

**smon nìprte'**: [smon ni.'pr̩.tɛʔ] *PF* uit. *aangenaam kennis te maken*

**Soleia!**: [so.lɛ.i.'a] *PF* uit. *Gefeliciteerd! Goed gedaan! Je bent de uitdaging aangegaan! Je hebt het gedaan!*

**srake fnan ngal lì'fyati leNa'vi**: [] *PF* uit. *Ben je goed in het Na'vi?*

**srake smon ngar oeyä meylan alu Entu sì Kamun**: [] *PF* uit. *ken je mijn vrienden Entu en Kamun?*

**srefereiey nìprte'**: [] *PF* uit. *er naar uitkijken*

**srefwa sngap zize'**: [] *PF* uit. *zo snel mogelijk (Na'vi idioom: voordat de hellevuurwesp steekt)*

**stum ke**: [stum kɛ] *PF* uit. *bijna niet (Noot: gebruik dit i.p.v. "amper" of "schaars").*

**taronyut yom smaril**: ['ta.ron.jut j·om smar.il] *PF* uit. *Na'vi idioom: "de prooi eet de jager", een volledig uit de hand gelopen situatie, chaos*

**tì'efumì oeyä**: [ti.'ʔɛ.fu.mi 'wɛ.jæ] *PF* uit. *naar mijn mening*

**tì'í'avay krrä**: [ti.'ʔiʔ.a.va.j 'kr̩.jæ] *PF* uit. *voor altijd, voor eeuwig*

**tì'o'iri peu sunu ngar frato**: [] *PF* uit. *wat is je favoriete manier om plezier te hebben?*

**tik'íniri kempe si nga**: [] *PF* uit. *wat doe je in je vrije tijd?*

**tikangkemìri varmrìn oe nìwotx**: [] *PF* uit. *ik werd compleet overspoeld door werk*

**tikxey ngaru**: [ti.'k'ɛj 'ŋa.ru] *PF* uit. *je vergist je*

**tìomummì oeyä**: [ti.'o.mum.mi wɛ.jæ] *PF* uit. *voor zover ik weet*

**tiyawr ngaru**: [ti.'jawɾ 'ŋa.ru] *PF* uit. *je hebt gelijk*

**tokx eo tokx**: ['tok' 'ɛ.o 'tok'] *PF* uit. *persoonlijk, gezicht tot gezicht*

**tolätxaw nìprte'**: [tol.'æ.t'aw ni'pr̩.tɛʔ] *PF* uit. *welkom terug*

**tsalì'uri alu X, ral lu 'upe**: [] *PF* uit. *Wat betekent X?*

**tstunwi**: ['tstun.wi] *PF* bn. *vriendelijk, het was vriendelijk dat je dat zei*

**tsun miväku hìkrr srak**: [] *PF* uit. *mag ik even onderbreken?*

**tsun nga law sivi nì'it srak**: [] *PF* uit. *kun je dat verduidelijken?, kun je dat verder uitleggen?*

**Tsun pehem?**: [tsun pe.hem] *PF* uit. *Na'vi idioom: Wat doe je eraan?*

**txim a'aw ke tsun hiveyn mì tal mefa'liyä**: [] *PF* uit. *Na'vi spreekwoordelijke uitdrukking: Een kont kan niet op twee grimpaarden zitten; je kunt niet 2 kanten tegelijk kiezen, je moet beslissen.*

**txo ke nìyo' tsakrr nìyol**: [t'o kɛ ni.'yoʔ tsa.'kr̩ ni.'yol] *PF* uitdr. *Na'vi spreekwoordelijke uitdrukking: "Als je niet foutloos kunt zijn, wees dan in elk geval kort"*

**txon lefpom**: [t'on lɛ.'fpom] *PF* uit. *goede nacht, vredige nacht*

**X-(i)ri peral**: [] *PF* uit. *wat betekent X?*

**X nìNa'vi (slu) peli'u**: [] *PF* uit. *hoe zeg je X in het Na'vi?*

**Yewla!**: [jɛw.la] *PF* spreektaal *Verdomme! Wat jammer!*

**za'u nì'eng**: ['za.ʔu ni.'ʔɛŋ] *PF* uit. *een interesse delen, op gelijke wijze komen*

**zola'u nìprte'**: [zol.'a.ʔ·u ni.'pr̩.tɛʔ] *PF* uit. *welkom*

## G Het Alfabet

Kemaweyan, Plumps, Prrton, en Tirea Aean bedachten een unieke Na'vi manier om de 33 fonemen (unieke geluiden) uit de taal te noteren en uit te spreken—20 medeklinkers, 7 klinkers, 2 “pseudo-klinkers” (ll, rr), en 4 diftongen (aw, ay, ew, ey). Hier is die lijst.

Het Alfabet					
'	tìFtang	k	KeK	s	Sä
a	A	kx	Kxekx	t	TeT
aw	AW	l	LeL	tx	TxeTx
ay	AY	ll	'Ll	ts	Tsä
ä	Ä	m	MeM	u	U
e	E	n	NeN	v	Vä
ew	EW	ng	NgeNg	w	Wä
ey	EY	o	O	y	Yä
f	Fä	p	PeP	z	Zä
h	Hä	px	PxePx		
i	I	r	ReR		
ì	Ì	rr	'Rr		

## H Verbuigingen

### Verbuigingen van het Werkwoord

- alm:** [al.m] *LN* perfectieve verleden tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PERF.PAST), afgeleid van **am** + **ol**: **Oe tsng«alm»awvik**. *Ik huilde.*
- aly:** [al.j] *LN* perfectieve toekomstige tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PERF.FUT.), afgeleid van **ay** + **ol**: **Oe h«aly»angham**. *Ik zal hebben gelachen.*
- am:** [a.m] *LN* verleden tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PAST.): **Oe tsw«am»ayon**. *Ik vloog.*
- arm:** [ar.m] *LN* imperfectieve verleden tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (IMPF.PAST.), afgeleid van **am** + **er**: **Oe tsng«arm»awvik**. *Ik was aan het huilen.*
- ary:** [ar.j] *LN* imperfectieve toekomstige tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (IMPF.FUT.), afgeleid van **ay** + **er**: **Oe h«ary»angham**. *Ik zal aan het lachen zijn.*
- asy:** [a.sj] *PF* toekomstige tijd met intentie werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (FUT.D.): **Oel tsp«asy»ang palulukanit**. *Ik zal de thanator beslist doden.*
- ats:** [a.ts] *LN* inferentieel, geeft onzekerheid of indirecte kennis aan werkwoordtussenvoegsel op positie 2 (INFR.): **Oel tsp«ats»ang poanit**. *Ik doodde hem (denk ik)*
- awn:** [aw.n] *PF* passief deelwoord werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (P.PART.): **Oe t«awn»aron-a túte lu**. *Ik ben een gejaagd persoon.*
- ay:** [a.j] *LN* toekomstige tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (FUT.): **Oel yerikit t«ay»aron**. *Ik zal op de yerik jagen.*
- äng:** [æ.ŋ] *LN* verslechterend effect werkwoordtussenvoegsel op positie 2 (PEJ.): **Oe sr«äng»ew**. *Ik dans (bah!)* Optioneel, als «äng» voor de klinker i staat, kan de klinker van het tussenvoegsel wijzigen naar «eng». B.v. **Fiskxawngìri tsap'alute s«eng»i oe**.
- äp:** [æ.p] *PF* wederkerend werkwoordtussenvoegsel op positie 0 (REFL.): **Oe st«äp»eftxaw**. *Ik controleer mezelf.(F)*
- ei:** [ɛ.i] *LN* verbeterend effect werkwoordtussenvoegsel op positie 2 (LAUD.): **Oe sr«ei»ew**. *Ik dans (hoera!)*
- er:** [ɛ.r] *PF* imperfectief aspect werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (IMPF.): **Oe t«er»ìran**. *Ik ben aan het lopen.*
- eyk:** [ɛj.k] *PF* oorzakelijk werkwoordtussenvoegsel op positie 0 (CAUS.): **Oel t«eyk»erkup pot**. *Ik veroorzaakte zijn dood (hem te sterven).(F)*
- ilv:** [il.v] *PF* tegenwoordige perfectieve aanvoegende wijs werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PRES.PER.SUBJ.): **Oe new tsl«ilv»am**. *I wil begrijpen.*
- imv:** [im.v] *PF* verleden subjunctief werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PAST.SUBJ.): **Oeyä swizaw nìngay timvakuk**. *Moge mijn pijl het doel geraakt hebben.*
- irv:** [ir.v] *PF* tegenwoordige imperfectieve aanvoegende wijs werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PRES.IMPF.SUBJ.): **Oe new tsl«irv»am**. *Ik wil begrijpend zijn.*
- iv:** [i.v] *LN* subjunctief werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (SUBJ.): **Ngal new futa oe w«iv»em**. *Jij wilt dit: dat ik vecht.*
- iyev:** [i.jɛ.v] *PF* toekomstige aanvoegende wijs werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (FUT.SUBJ.): **Oel k«iyev»ame ngati**. *Ik zie je snel weer.*
- ilm:** [il.m] *LN* perfectieve recent verleden tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PERF.REC.PAST.), afgeleid van **im** + **ol**: **Oe t«ilm»ätxaw**. *Ik ben net teruggekeerd.*
- ily:** [il.j] *LN* perfectieve onmiddellijk toekomstige tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PERF.IMM.FUT.), afgeleid van **iy** + **ol**: **Oe h«ily»ahaw**. *Ik zal binnenkort hebben geslapen.*
- im:** [i.m] *LN* recent verleden tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (REC.PAST.): **Oe tsw«im»ayon**. *Ik heb zojuist gevlogen.*

- irm:** [ɪr.m] *LN* imperfectieve recent verleden tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (IMPF.REC.PAST.), afgeleid van **im** + **er**: **Oe t«irm»ätxaw.** *Ik was net terug aan het komen.*
- iry:** [ɪr.j] *LN* imperfectieve onmiddellijk toekomstende tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (IMPF.IMM.FUT.), afgeleid van **iy** + **er**: **Oe h«iry»ahaw.** *Ik zal binnenkort aan het slapen zijn.*
- isy:** [ɪ.sj] *PF* onmiddellijk toekomstende tijd met intentie werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (IMM.FUT.D.): **Oel tsp«isy»ang palulukanit.** *Ik zal de thanator beslist binnenkort doden.*
- iy:** [ɪ.j] *LN* onmiddellijk toekomstende tijd werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (IMM.FUT.): **Oel yerikit t«iy»aron.** *Ik zal binnenkort op de yerik jagen.*
- iyev:** [ɪ.jɛ.v] *PF* toekomstende aanvoegende wijs werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (FUT.SUBJ.): **Oel k«iyev»ame ngati.** *Ik zie je weer.*
- ol:** [o.l] *PF* perfectief aspect werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (PERF.): **Oe t«ol»iran.** *Ik heb gelopen (actie afgerond).*
- us:** [u.s] *LN* actief deelwoord werkwoordtussenvoegsel op positie 1 (A.PART.): **Oe t«us»aron-a túte lu.** *Ik ben een jagend persoon.*
- uy:** [u.j] *PF* Beleefdheidsvorm of plechtige vorm werkwoordtussenvoegsel op positie 2 (HON.): **Na'viyā, l«uy»u hapxi.** *Jij bent een onderdeel van Het Volk.*

### Verbuigingen van het Zelfstandig Naamwoord

- ä:** [æ] *PF* genitief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een alles behalve **a, ä, e, i** en **ì** (allomorf van **yä**) (GEN.): **Oel yom ikranä yerikit.** *Ik eet de ikran's yerik.*
- it:** [it<sup>ɿ</sup>] *PF* patientief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een medeklinker, diftong of pseudo-klinker (allomorf van **t, ti**) (PAT.): **Oel taron yerikit.** *Ik jaag op de yerik.*
- il:** [ɪl] *PF* agentief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een medeklinker, diftong of pseudo-klinker (allomorf van **l**) (ERG.): **Ikranil taron yerikit.** *De ikran jaagt op de yerik.*
- iri:** [ɪri] *PF* topicaal achtervoegsel voor zn. die eindigen in een medeklinker, diftong of pseudo-klinker (allomorf van **ri**) (TOP.): **Fiskxawngiri tsap'alute sengi oe.** *Ik verontschuldigt me voor deze idioot.*
- l:** [l] *LN* agentief adp. voor zn. die eindigen in een klinker (ERG.): **Oel taron yerikit.** *Ik jaag op de yerik.*
- r:** [ɾ] *LN* datief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een klinker (allomorf van **-ru**) (DAT.): **eltur tixen si intrigerend**
- ri:** [ri] *PF* topicaal adp. voor zn. die eindigen in een klinker (TOP.): **Ayngari zene hivum** *Jullie moeten vertrekken.*
- ru:** [ɾu] *LN* datief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een klinker (allomorf van **-ur**) (DAT.): **Oel syuвет ngaru tìng.** *Ik geef jou eten.*
- t:** [t<sup>ɿ</sup>] *LN* patientief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een klinker (allomorf van **it, ti**) (PAT.): **Oel ngat kame.** *Ik zie je.*
- ti:** [ti] *LN* patientief adp. voor vn. en zn. (PAT.): **Ngati taron torukil.** *De Toruk jaagt op jou.*
- ur:** [ur] *PF* datief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een medeklinker, diftong of pseudo-klinker (allomorf van **-ru**) (DAT.): **Ayeylanur oeyä.** *Aan mijn vrienden.*
- y:** [j] *PF* genitief adp. voor voornaamwoorden eindigend op **a** of **e** (spreektaal) (GEN.): **Ngey toruk siltsan lu.** *Your toruk is good.*
- ya:** [ja] *PF,M* vocatief achtervoegsel voor collectieve zn.: **Mawey, Na'viya.** *Rustig aan, jij Na'vi.*
- yä:** [jæ] *LN* genitief achtervoegsel voor zn. die eindigen in een **a, ä, e, i** en **ì** (allomorf van **ä**) (GEN.): **Oel yeiom Neytiriyā yerikit.** *Ik eet vrolijk Neytiri's yerik. (Veroorzaakt a klinker-voorvoeging in vn.: kan lijken op -eyä)*

### Andere Inflecties

Dit is een lijst van Na'vi morfemen die aan woorden toegevoegd kunnen worden om sommige aspecten van de betekenis te veranderen. Niet alle inflecties zijn productief. (**pro.**) indiceert complete productiviteit, waarbij de inflectie aan elk woord binnen de door Dr. Frommer aangegeven subset toegevoegd kan worden, en dus canonisch zal zijn, ookal niet als dergelijke opgenomen. Ze kunnen niet gebruikt worden op woordsoorten die niet gespecificeerd zijn. Alle werkwoordstussenvoegsels en naamvalsvervoegingen hierboven zijn geheel productief.

- a–: [a] *PF* (**pro.**) bn. attributieve en subordinatie markeerder: **Oel txantsana ikranit aean ts-wayon.** *Ik vlieg de uitstekende blauwe ikran.*
- an: [an] *LN* mannelijk achtervoegsel voor bepaalde zn.: **Poan täftxuyu lu.** *Hij is een wever.*
- ay+: [aj] *PF* (**pro.**) meervoudig adp. voor zn. (PL.): **Ay+horen flä.** *De regels werken.*
- e: [ɛ] *PF* vrouwelijk achtervoegsel voor bepaalde zn.: **Poe taronyu lu.** *Zij is een jaagster.*
- fay+: [faj] *PF* (**pro.**) deze adp. voor zn. (THESE): **Fayawkx tsawl lu.** *Deze rots wanden zijn hoog*
- fi–: [fi] *PF* (**pro.**) dit adp. voor zn. (THIS): **Oel kame finantangit.** *Ik zie de slangewolf.*
- fkeyk: [fkejk<sup>ɿ</sup>] *PF* (**pro.**) achtervoegsel voor zn. die *toestand, conditie* betekenen: **Kilvanfkeyk lu fyape fitrr?** *Wat is de toestand van de rivier vandaag?*
- fne–: [fnɛ] *PF* (**pro.**) soort, type adp. voor zelfstand naamwoorden (KIND): **Fneutralpe tsa'u lu?** *Wat voor soort boom is dat?*
- fra–: [fra] *PF* (**pro.**) elke afleidend toevoegsel **Oel kamame frapot.** *Ik zag iedereen.*
- fray+: [fraj] *PF* (**pro.**) al deze meervoudig adp. voor zn. (ALL OF THESE): **Frayhelutral lor lu.** *Al deze huizen zijn mooi.*
- kaw–: [kaw] *PF* niet een afleidend toevoegsel **Oe kawrr ke kamä.** *Ik ben nooit gegaan*
- kel: [kɛl] *PF* (**onpro.**) creëert een nieuw zn. dat een *gebrek* aan het originele zn. aangeeft: **Tompakeltalun zene tute Käliforniayä payit sivar nän.** *Vanwege de droogte moeten mensen uit Californië minder water gebruiken.*
- lo: [lo] *PF* meervoudig getal achtervoegsel voor 'aw, mune, pxe: **'Awlo oe ramol.** *Ooit zong ik.*
- me+: [mɛ] *LN* (**pro.**) tweevoudig adp. voor zn. (DU.): **Oel new me+orati.** *Ik wil twee meren.*
- munsna–: [mun.sna] *PF* (**pro.**) paar adp. voor zn. (PAIR): **munsnahawvnen** *een paar schoenen*
- nay: [naj] *PF* (**unpro.**) creëert een nieuw zn. relatief aan het origineel, maar een graad lager in de relevante hiërarchie, - maat, rang, etc.: . .
- o: [o] *PF* (**pro.**) onbepaald achtervoegsel: **Oel kalmame tuteot ayzisito.** *Ik heb iemand jarenlang gezien (spiritueel).*
- pay+: [paj] *PF* (**pro.**) meervoud vvn. markeerder: **Paystalit ngal tsrame'i?** *Welke messen wierp je?*
- pe+: [pɛ] *LN* (**pro.**) toevoegsel, vvn. markeerder: **pe+hrr nga lrrtok sayi.** *Welke tijd (wanneer) zul je glimlachen?*
- pxe+: [p'ɛ] *PF* (**pro.**) drievoudig adp. voor zn. en vn. (TRI.): **Pxoeng Pxe+veng lu.** *Wij zijn drie kinderen.* (Let op: e+e gaan niet samen, dus volgt samentrekking, ook **oe** is een vn. dat vaak samentrekking ondergaat)
- sna–: [sna] *PF* voorvoegsel, groepenmarkeerder voor zn.; **pro.** om levende dingen aan te geven, anders **onpro.:** **snanantang** *een roedel slangewolven* Noot: *sna-* geeft groepen die in de natuur voorkomen aan. Gebruik *sästarsim* om met opzet door iemand bij elkaar gebrachte collecties aan te duiden.
- tsa–: [tsa] *PF* (**pro.**) die adp. voor zn. (THAT): **Oel tse'a tsanantangit.** *Ik zie die boom.*
- tsay+: [tsaj] *PF* (**pro.**) die meervoudig adp. voor zn. (THOSE): **Tsayora txukx lu.** *Die meren zijn diep.*

- tsyìp**: [tʂjɪpʷ] *PF* (**pro.**) verkleinend achtervoegsel voor zn. en vn.: **Za’u fitseng, ma ’itetsyìp.**  
*Kom hier, dochtertje.*
- ve**: [vɛ] *PF* (**pro.**) rangtelwoord achtervoegsel: **Koren a’awve tìruseyã ’awsiteng.** *De eerste regel om samen te leven.*
- vi**: [vi] *PF* partitieve relatie markeerder: **Oe nume mì numtsengvi.** *Ik leer in het klaslokaal.*

### Andere Inflective Morfologie

Deze afgeleide morfemen zijn anders dan de inflectieve morfemen (technisch gesproken) hierboven. Met andere woorden, de markeerders hier veranderen niet gewoon de betekenis - ze veranderen een deel van de uitspraak. Sommige hiervan, kunnen alleen door Dr. Frommer gebruikt worden om een canoniek woord te maken, zoals **tì-**. Anderen zijn productief voor bepaalde subsets, zoals **-yu** welke bij elk werkwoord passen.

- ketsuk-**: [kɛ.tʂukʷ] *PF* (**pro.**) niet mogelijk zijn (het ww. met voorvoegsel uit te voeren) afleidend toevoegsel **Swaw lamu ketsuktswa’** *Het moment was onvergetelijk.*
- le-**: [lɛ] *PF* adjectief afleidend toevoegsel **Poan lehrrap lu.** *Hij is gevaarlijk.*
- nga’**: [ŋaʔʷ] *PF* adjectief afleidend toevoegsel **’Akra apaynga’ lu.** *Het is vochtige grond.*
- nì-**: [ni] *LN* bijwoordelijk afleidend toevoegsel **Oe nìNa’vi plltxe.** *Ik spreek Na’vi-achtig (als een Na’vi).* (**Pro.** enkel voor bn., onproductief voor andere vormen - wijzig anders **nìfya’o** met bijbehorend bn. of relatief zinsdeel)
- sä-**: [sæ] *PF* dienstig zn. afleidend toevoegsel **Sänumeri oe nume.** *Ik leer het onderwezene.*
- si**: [s:i] *LN* naponitioneel werkwoord afleidend toevoegsel **Oe kelku si Kelutralmì.** *Ik woon in Boomhuis (let. ik huis maken in Boomhuis)*
- tì-**: [ti] *LN* zelfstandig naamwoord afleidend toevoegsel **Tìngay siltan lu.** *De waarheid is goed*
- tì- -us-**: [ti us] *PF* (**pro.**) zelfstandig gebruik werkwoord afleidend toevoegsel **Tikusar eltur tìtxen si.** *Onderwijzen is interessant*
- tsuk-**: [tʂukʷ] *PF* (**pro.**) mogelijk zijn (het ww. met voorvoegsel uit te voeren); zeer productief, kan aan praktisch elk ww. gekoppeld worden, doch ook bruikbaar bij wwn.; afleidend toevoegsel **Fioang lu tsukyom.** *Dit dier is eetbaar / kan gegeten worden.*
- tswo**: [tʂwo] *PF* (**pro.**) achtervoegsel dat een werkwoord in een zn. veranderd, en de mogelijkheid tot het uitvoeren van de actie van het werkwoord aangeeft: **Pori wemtswo fratsamsiyur rolo’a nìtxan.** *Zijn vaardigheid om te vechten maakte veel indruk op alle krijgers.*
- tu**: [tu] *PF* persoons zn. van niet-ww. stam afleidend toevoegsel **Oe reltseotu lu.** *Ik ben een artiest.*
- yu**: [ju] *LN* (**pro.**) persoons zn. van ww. stam afleidend toevoegsel **Oe kea ska’ayu ke lu.** *Ik ben geen vernietiger.*

## I Niet-Frommeriaanse Woorden

Dit zijn illegale woorden die niet van Dr. Frommer komen. We heb ze bijgevoegd omdat ze in de corpus staan maar ze moeten niet worden gezien als Na'vi woorden. De meeste zijn niet-authentieke creaties voor de Activist's Survival Guide, Pandorapedia of het Avatar spel. Geen van deze woorden is goedgekeurd door Dr. Frommer voor publicatie en normaliter worden ze genegeerd. Deze lijst woorden is niet canoniek en het gebruik ervan wordt sterk afgeraden. De woorden, of hun stammen, breken de spellingsregels van het Na'vi, of bevatten tenminste een van de volgende ongeldige klanken, spellingen of digrafen:

'h [ʔh], b [b], c [k], ch [tʃ], d [d], g [g], h' [hʔ], ii [i:], j [ʒ], sh [ʃ], uu [u:]

- Amanti:** [a.man.ti] *G* eigennaam *vrouw van de Tipani*
- ar'lek:** [arʔlekʰ] *G* zn. *zaad-dragende plant*
- Beyda'amo:** [bejdaʔamo] *G* eigennaam *mannelijke krijger van de Tipani*
- chan'tu gor'ek nuuto:** [tʃanʔtu gorʔekʰnuuto] *ASG* zn. *stenen pot of kruik*
- chey:** [tʃej] *ASG* zn. *bezittingenrek* (afgeleid van **P'ah s'ivil chey rek**)
- Eywa k'sey nivi'bri'sta:** [ejwa kʔsej niviʔbriʔsta] *ASG* zn. *hangmat, van Eywa omarmt iedereen*
- Eywa s'ilivi mas'kit nivi:** [ejwa sʔilivi masʔkitʰnivi] *ASG* *De wijsheid van Eywa wordt aan ons allen geopenbaard*
- Eywa te' \_ tan'sey mak'ta:** [ejwa tɛʔ \_ tanʔsej makʔta] *ASG* zn. *harp-ij-tuigage, let. de li efde van Eywa's omhelzing is geschonken aan (naam)*
- feru m'predu'k:** [feru mʔpreduʔkʰ] *ASG* zn. *mand*
- Fmilam:** [fmi.lam] *G* eigennaam *vrouw van de Tipani*
- Gro'lyrc:** [groʔlɽɽc] *G* eigennaam *een verzameling grotten*
- Hukato:** [hu.ka.to] *G* eigennaam *man van de Tipani*
- Ikalu:** [i.ka.lu] *G* eigennaam *man van de Tipani*
- iveh k'nivi s'dir:** [iveh kʔnivi sʔdir] *ASG* zn. *babydrager, draagdoek*
- k'sey nivi:** [kʔsej nivi] *ASG* zn. *groepsslaap*
- Kaoliä Tei:** [ka.o.li.æ tɛ.i] *G* eigennaam *De Goliath vlaktes*
- Koo Tsura:** [ko: tsu.ra] *G* eigennaam *een Tipani dorp*
- Kusati:** [ku.sa.ti] *G* eigennaam *vrouwelijke krijger van de Tipani*
- Kyuna:** [kjuna] *G* eigennaam *vrouw van de Anurai*
- lenay'ga:** [lenajʔga] *ASG* zn. *werper, roofdier*
- Lompo:** [lom.po] *G* eigennaam *man van de Tawkami*
- Lungoray:** [lu.ŋo.raj] *G* eigennaam *shamaan van de Tipani*
- m'resh'tuyu:** [mʔreʃʔtuju] or [mʔreshʔtuju] *ASG* zn. *schild*
- Malimi:** [ma.li.mi] *G* eigennaam *man van de Tawkami*
- malmoks:** [malmoks] *G* zn. *stenen ringen*
- Marali:** [ma.ra.li] *G* eigennaam *vrouw van de Tipani*
- mas'kit nivi sa'nok:** [masʔkitʰnivi saʔnokʰ] *ASG* *moeder weefgetouw*
- Maweytakuk:** [ma.wej.ta.kukʰ] *G* eigennaam *mannelijke Na'vi*
- Mekanei:** [mɛ.ka.nɛ.i] *G* eigennaam *man van de Tipani*
- Mendala:** [mɛn.da.la] *G* eigennaam *man van de Tipani*
- meresh'ti cau'pla:** [mɛreʃʔti kauʔpla] or [mereshʔti kauʔpla] *ASG* zn. *harp-ij-vanger, bola, let. niets te zien*
- mesh'kai huru:** [mɛʃʔkai huru] *PND* zn. *kookpot*
- mreki u'lito:** [mɛeki uʔlito] *ASG* zn. *vuurplaats*
- Mukata:** [mu.ka.ta] *G* eigennaam *man van de Tawkami*
- na'hla buk'ne:** [naʔhla bukʔnɛ] *ASG* zn. *grimpaard-teugels (let.: gezicht trekken)*
- Naalot:** [na:.lotʰ] *G* eigennaam *man van de Tipani*
- Nera'nak:** [nɛ.raʔ.nakʰ] *G* eigennaam *vrouw van de Tawkami*
- nikt'chey:** [niktʔtshej] or [niktʔtʃej] *ASG* zn. *kleine hoeveelheid eten, lunchpakket*



- nivi:** [ni.vi] *ASG zn. hangmat (informeel), ons (afgeleid van Eywa k'sey nivi'bri'sta Eywa omarmt iedereen)*
- Nok:** [nokʰ] *G eigennaam man van de Tawkami*
- Oloniwin:** [o.lo.ni.win] *G eigennaam mannelijke oudere van de Tipani*
- Omati:** [o.ma.ti] *G eigennaam man van de Tawkami*
- omati s'ampta:** [omati sʔampta] *ASG zn. blauw fluit*
- Onantu:** [o.nan.tu] *G eigennaam man van de Tawkami*
- Otamu:** [o.ta.mu] *G eigennaam man van de Tipani*
- P'ah s'ivil chey:** [pʔah sʔivil tʃej] *ASG zn. rek voor persoonlijke bezittingen*
- pctxawng:** [pʰt'awŋ] *JC zn. klootzak (scheldwoord)*
- Rai'uk:** [ra.i.ʔukʰ] *G eigennaam man van de Anurai*
- Raltaw:** [ral.taw] *G eigennaam mannelijke jager van de Tipani*
- Sänume:** [sæ.nu.mɛ] *G eigennaam tsahik van de Tipani (afgeleid van sänume onderwijzen)*
- Seyvaro:** [sej.va.ro] *G eigennaam man van de Tawkami*
- shah-tell:** [ʃah.tɛl] *ASG zn. shuttle (leenwoord, van het Engelse shuttle) (normaal niet toegestaan onder Na'vi phonotactische regels)*
- su'shiri t'acto sa:** [suʔshiri tʔacto sa] or [suʔshiri tʔacto sa] *ASG zn. speelgoed harpij*
- sumin'sey hulleh:** [suminʔsej huɫɛh] *ASG buiten de groep slapen*
- sumin jii't'luy:** [sumin ʒiitʔluy] *ASG zn. etensbord (van bladeren)*
- Swawta:** [swaw.ta] *G eigennaam man van de Tipani*
- t'riti so jahmka:** [tʔriti so ʒahmka] *ASG zn. pendeldulumtrom*
- Ta'antasi:** [ta.ʔan.ta.si] *G eigennaam Tantalus, rotsachtig gebied op Pandora*
- Tan Jala:** [tan.jala] *G eigennaam man van de Tipani*
- Tasun:** [ta.sun] *G eigennaam mannelijke jager van de Li'ona*
- Tilikaru:** [ti.li.ka.ru] *G eigennaam een Tipani dorp*
- titakuk:** [ti.'ta.kukʰ] *G zn. slag (afgeleid van takuk raken, slaan, treffen)*
- tmi nat'sey:** [tmi natʔsej] *ASG zn. blaas-lantaarn, van voedsel hier*
- Tsa'law:** [tsaʔ.law] *G eigennaam man van de Tawkami*
- Tsaro:** [tsa.ro] *G eigennaam man van de Tipani*
- Tsmuke:** [tsmu.kɛ] *G eigennaam een Tipani dorp*
- txei:** [tʰɛ.i] *G zn. open vlakte*
- u'imi:** [u.ʔi.mi] *ASG zn. wimpel, hanger*
- U'imi huyuticaya:** [uʔimi huʒutikaja] *ASG eigennaam een stam*
- Ukamtsu:** [u.kam.tsu] *G eigennaam man van de Tipani*
- ulivi mari'tsey mak'dini'to:** [ulivi mariʔtsej makʔdiniʔto] *ASG weefgetouw, let. takken van de boom kijken naar elkaar voor kracht, of vele takken samen zijn sterk*
- ulu'tah inib'sey mulsi:** [uluʔtah inibʔsej mulsi] *ASG zn. etensbord (van bladeren)*
- Umkansa:** [um.kan.sa] *G eigennaam een Tipani dorp*
- Unipey:** [u.ni.pɛj] *G eigennaam vrouw van de Tipani*
- utral utu mauti:** [ut.ral u.tu ma.u.ti] *ASG zn. duwfruitboom (sam. van utral boom en utu mauti duwfruit)*
- utu mauti:** [u.tu ma.u.ti] *ASG zn. banaan, duwfruit*
- Va'erä Ramunong:** [va.ʔɛ.ræ ra.mu.noŋ] *G eigennaam Vaderas Holte*
- Vayaha:** [va.ja.ha] *G eigennaam een Tipani dorp*

## J Het Wijzigingslog

Hieronder volgt een kort overzicht van de laatste wijzigingen die voor deze versie zijn gemaakt.

- **13.9** - Veel kleine verbeteringen; Nieuw vocabulaire toegevoegd uit het language-updates forum, naviteri.org 31 augustus 2018 en 30 oktober 2018.
- **13.8** - Vocabulaire toegevoegd van naviteri.org, 31 juli 2018, textbflesar si uit 2012, veel IPA verbeterd met dank aan Wllim!
- **13.71** - **Uoli’uvi** toegevoegd van een eeuwigheid geleden (dankje Tirea!)
- **13.7** - Vocabulaire toegevoegd van naviteri.org, 31 maart 2018 en 30 april 2018.
- **13.63** - **Kxi** toegevoegd van naviteri.org, 28 februari 2018.
- **13.62** - Vocabulaire toegevoegd van naviteri.org, 31 december 2017.
- **13.61** - Kate Winslet’s personage **Ronal** toegevoegd aan de sectie eigennamen.
- **13.6** - Vocabulaire toegevoegd van de naviteri.org posts uit oktober, nieuwe personages en taalkundige termen
- **13.51** - **Swota Wayä** uit Disney toegevoegd aan eigennamen.
- **13.5** - Nieuw vocabulaire uit Disney’s Pandora - The World of Avatar toegevoegd.
- **13.421** - Inconsistente bronvermeldingen gecorrigeerd.
- **13.42** - Kleine tikfouten en IPA voor **LosÄntsyelesi** gecorrigeerd. Daarnaast **ting ontu** en **ting fxi** toegevoegd aangezien ze niet, om een bizarre reden, in het woordenboek opgenomen waren, met dank aan Kayle voor het opmerken.
- **13.41** - **Mo’ara** toegevoegd, uit Disney’s Pandora - The World of Avatar.
- **13.4** - Nieuwe persoonsnaam en stamnaam uit Avatar toegevoegd, **Tomowari** en **Metkayina**.
- **13.332** - De definitie van **takuk** ondubbelzinnig gemaakt. Daarnaast **fmetok** gewijzigd naar wwo. Elke keer worden we iets preciezer!
- **13.331** - De definitie van **pongu** ondubbelzinnig gemaakt.
- **13.33** - Vocabulaire toegevoegd van naviteri.org, 28 februari 2017.
- **13.32** - Na’vi stamnamen verplaatst naar het blok Eigennamen.
- **13.31** - Onnozele tikfouten van **pllhr** en **säpllhr**. Dank aan Elf!
- **13.301** - Tikfouten/formattering gecorrigeerd voor enkele woorden. Geen zichtbare aanpassingen aan het .pdf
- **13.3** - Vocabulaire toegevoegd van naviteri.org, 31 december 2016 en 2 januari 2017.
- **13.294** - Klemtoon van **niolo’** gecorrigeerd.
- **13.293** - Tussenvoegsel IPA voor **ue’** gecorrigeerd.

- **13.292** - **Zong** veranderd naar wwo. met dank aan Plumps!
- **13.291** - Verschillende kleine correcties, voorgesteld door Plumps en eejmensenikbenhet.
- **13.29** - Vocabulaire toegevoegd van naviteri.org, 30 juni 2016. Hier zitten enkele belangrijke nieuwe woorden tussen.
- **13.284** - Klemtoon van **lefpomtokx** en **kelfpomtokx** gecorrigeerd. Plumps, wou!
- **13.283** - IPA voor **säplltxe** en **säplltxevi** gecorrigeerd. Wederom dank aan Plumps ;)
- **13.282** - Afgeleiden van **nguway** toegevoegd.